

Ђојана Ковачевић Петровић

ШАЛ ОД ПАПИРА

LA BUFANDA DE PAPEL

Ђојана Ковачевић Петровић

Бојана Ковачевић Петровић / Bojana Kovačević Petrović
ШАЛ ОД ПАПИРА / LA BUFANDA DE PAPEL

БИБЛИОТЕКА
Књижевности за децу у свету

Уређивачки одбор
Др Јован Љуштановић, главни и одговори уредник,
др Василије Радикић, др Зорана Опачић,
др Снежана Шаранчић Чутура и Раша Попов

Уредник
Душан Ђурђевић

Ова књига објављена је захваљујући сарадњи са Краљевином Шпанијом
посредством Агенције за развој међународне сарадње (AECID)

Esta publicación ha sido posible gracias a la Cooperación Española a través de la
Agencia de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID)

Захваљујемо амбасади Краљевине Шпаније у Београду на подршци у остварењу овог пројекта.
Agradecemos a la Embajada de España de Belgrado por el apoyo en la realización de este proyecto.

© Међународни центар књижевности за децу ЗМАЈЕВЕ ДЕЧЈЕ ИГРЕ, Нови Сад, 2016

© За избор и превод на српски језик Бојана Ковачевић Петровић

©Edición AECID, Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo
publicaciones@aecid.es

<https://publicacionesoficiales.boe.es>

NIPO: 502-16-112-4

ISBN 978-86-81501-87-0

ШАЛ ОД ПАПИРА

АНТОЛОГИЈА ШПАНСКЕ ПОЕЗИЈЕ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

Приредила, одабрала и превела Бојана Ковачевић Петровић

LA BUFANDA DE PAPEL

ANTOLOGÍA DE POESÍA ESPAÑOLA PARA NIÑOS Y JÓVENES

Selección, traducción y prólogo de Bojana Kovačević Petrović

MINISTERIO
DE ASUNTOS EXTERIORES
Y DE COOPERACIÓN

aecid

Cooperación
Española

Cooperación
Española

Симониди

*Теи, Нађи, Исидори, Теодори, Јовани,
Александру, Михајлу, Николи, Вукану, Срђану,
Мили, Маши, Мини, Дуњи, Ани, Лани,
Оїћену, Луки, Јовану, Андреју, Душану
и свим маминим мазама и ѿајиним дасама*

Querido lector:

Ante ti está la primera antología serbia de poesía española para niños y jóvenes. Deseando evocarte toda la belleza de los versos españoles, creados desde tiempos inmemoriales hasta nuestros días, la editora de este libro ha procurado de abarcar con ella todos los poemas, cuya validez ha reconocido y establecido el tiempo, tan como los cuyo significado antológico está recién presagiado.

Esta colección atemporal, llena de magia poética, despreocupación infantil y desasosiego juvenil, te va a llevar a través de varios mundos en los cuales nunca antes has estado, en los cuales viven piratas honrados, lobitos buenos, elefantes dormidos, mamuts antiguos, sombreros traviesos, reyes graciosos y leones domesticados.

A través de esos paisajes pasan tardes malva y oro, soledades melancólicas, corazones sin patria, niñas con sonrisa azul, lunas de cara crecida, grandes caracolas donde está todo. Pero lo más importante que este libro te trae es la belleza interminable de las palabras que vuelan directamente hacia tu corazón y emociones tiernas que pueden evocar solo los versos, en la aventura más excitante que es lectura. ¿Qué más esperar de un amigo tan fiel como el libro?

*Q*раги читаоче,

Пред тобом је прва српска антологија шпанске поезије за децу и младе. У жељи да ти дочара сву лепоту шпанских стихова насталих одвајкада до данас, приређивач ове књиге настојао је да њоме обухвати песме чију је вредност посведочило време, али и оне чији је антологијски значај тек недавно наговештен.

Ова ванвременска збирка пуна песничке чаролије, дечје безбрижности и младалачких немира, провешће те кроз многе светове у каквима никада ниси био, у којима живе честити гусари, добри вукови, успавани слонови, древни мамути, неваљали шешири, смешни краљеви и питоми лавови. Кроз те пределе пролазе златна поподнева, сетне самоће, срца без домовине, девојчице плавог осмеха, месеци широког лица и шкољке у којима шуми живот. Али најлепше од свега што ти ова књига доноси јесте бескрајна лепота речи које лете право ка твом срцу и нежна осећања која могу да пробуде једино стихови, у најузбудљивијој авантури званој читање. Шта више пожелети од највернијег пријатеља какав је књига?

Шал од папира или вечна магија поезије

Антологија шпанске поезије за децу и младе добила је назив по песми Карлоса Мурсијана „Шал од папира“, *La bufanda de papel*, а заједно су га одабрали српски и шпански издавач и приређивач. Шездесет пет песама, колико књига садржи, написало је шездесет троје аутора – тридесет шесторо песника, двадесет песникиња и седам анонимних стваралаца – представљених хронолошки, од аутора чије нам име није познато до оних који се још увек сматрају млађом генерацијом. Иако је половина песника заступљених у антологији пореклом из Андалузије, најплодније песничке покрајине шпанске краљевине, приређивач је настојао да својим одабиром обухвати и географска песничка пространства богате шпанске културе.

Ова књига доноси стихове двојице добитника Нобелове награде за књижевност: Висента Алеиксандреа и Хуана Рамона Хименеса; четворице лауреата Награде Сервантес: Херарда Дијега, Хосеа Гарсије Нијета, Хорхеа Гиљена и Луиса Росалеса, и чак једанаесторо добитника Националне награде за књижевност, а то су: Габријел Селаја, Елој Санћес Росиљо, Адријано дел Ваље, Кармен Конде, Херардо Дијего, Елвира Линдо, Рафаел Алберти, Анхел Мендоса, Карлос Мурсијано, Луис Росалес и Карлос Ревејехо. Седморо песника чији су стихови уврштени у овај избор одабрани су за чланове Шпанске краљевске академије: Антонио Мањадо, Луис Росалес, Кармен Конде, Дијего Дијас Јеро, Херардо Дијего, Хосе Гарсија Нијето и Висенте Алеиксандре.

Приликом састављања ове антологије, приређивач је имао увид у безмало стотину збирки, студија, научних чланака, предговора, поговора и часописа, делимично наведени у библиографији. Студије о развоју шпанске књижевности за децу указују на језик као средство којим родитељи преносе на децу емоције. Када дете овладава својом свешћу, оно почиње да понавља звуке и слоге у ритму своје прве музике. Шпанска усмена традиција стога управо почива на једноставним вербалним ритмовима и поигравањима римом, често шалљивим и увек богатим звуцима и сликама.

Међу постојећим антологијама шпанске дечје лирике неприкосновено место заузимају две збирке у избору Ане Пелегрин: *Шпанска поезија за децу* (*Poesía española para niños*, 1997) и *Шпанска поезија за младе* (*Poesía española para jóvenes*, 1998), које су доживеле двадесетак издања за безмало исто толико година. Ипак, постоји још неколико старијих антологија које смо овом приликом имали у виду: *Versos para niños* (1954) Антонија Фернандеса (Antonio Fernández), *Poesía infantil* (1951) Федерика Тореса (Federico Torres), *Selección de poesía para niños* (1961) Хуана Мигела Роме (Juan-Miguel Romá), *Antología de la literatura infantil de Lengua española* (1966) Кармен Браво Виљасанте (Carmen Bravo Villasante), као и *Canto y cuento* (1997) Карлоса Ревиеја и Едуарда Солера (Carlos Reviejo, Eduardo Soler). У састављању ове антологије од велике помоћи била нам је и књига *Последње ђесме за прве читаоце* (*Últimos poemas para primeros lectores*) Хосеа Морена Фернандеса (José Moreno Fernández) из 2007. године, као и публикација *Дечја маја за играчама* (*Mapa infantil para un juego de damas*) из 2010. године, која садржи стихове деветнаест савремених песника из разних делова Шпаније. У већини поменутих антологија, од песника Златног века шпанске књижевности заступљени су стихови Лопеа де Вега, свеprisутне су песме припадника Генерације 1898. на челу са Мигелом де Унамун, као и стихови такође свих песника обухваћених Генерацијом 1927. Такође је уочљива доминација песника у другој половини двадесетог века, које су се са једнаком посвећеношћу огледале у образовању, медијима и књижевним активностима. Истраживања Центра за студије унапређивања читања и дечје књижевности (CEPLI) показују да је међу шпанским песницима најомиљенија Глорија Фуертес, чија свежина стиха и блиставило духа не јењавају.

За антологију *Шал од ђаира* разматрали смо стихове преко стотину песника. У крајњи избор уврштено је шездесет троје аутора (једини заступљени са по две песме су Кармен Хил, чији стихови отварају антологију, и Габријел Селаја, чији је затварају), али судећи по квалитету поезије и богатству опуса, антологијски простор завређивало би и двоструко више песника. Упркос настојању да се што објективније и свеобухватније представе аутори, теме, стилови, метричка разноликост и лепота израза, састављање овакве збирке напоследку увек доноси субјективан поглед приређивача.

Превођења стихова један је од најтежих задатака за готово сваког преводиоца. У овом подухвату поштовали смо стилске вредности, захтеве форме и законе риме, тежећи да у највећој могућој мери пренесемо смисао изворника. Свесни да се критеријум вредности у превођењу поезије знатно разликује од сваког другог превода,

трудили смо се да лепоту песничког израза пренесемо интуитивно, а да изворне стихове тумачимо индивидуално, но нипошто произвољно.

Поједине песме из ове књиге доносе лакоћу песничког израза, док има и оних чије читање захтева више пажње и времена, посебно расположење и извесну зрелост. Неке нас подсећају на прве научене стихове Јована Јовановића Змаја („Двадесет мишева“) или нашег завичаја („У башти цвета ружица“), откривајући нам светлост као радост живота, и лепоту детета у нама, кроз одрастање и позне године. „Толико лепоте под Сунцем“, каже Антонио Маћадо у „Зимској песми“, Луис Росалес у песми „Успаванка“ тепа „Спавај, рођено моје, хлебу мог живота“, док Мигел де Унамуно у нежном дијалог између мајке и сина каже „Мајко, води ме на починак“. Лепоти читања уче нас Кармен Хил („Читање је путовање / ал' не авионом“ (...), а књига „најбоља од свих другарица“), Мариса Лопес Дис узвикује „Како је забавно читати!“, Кармен Караско пише „Оду књизи“, а Габријел Селаја затвара наш избор песмом „Мора да сам мало луцкаст“: „потресни глаголи ме испуњавају топлином / а вокали (...) остављају без даха с највећом милином“. Највише песама, ипак, опева лепоту шпанског крајолика: „Зимско сунце“ Антонија Маћада, „Мартовска песма“ Елоја Санћеса Росиље, „Април“ Хуана Рамона Хименеса, „Пејзаж“ Федерика Гарсије Лорке, „Две реке“ Пилар Ернандес, „Бистри поток“ Конђе Лагос, „Дуга“ Марине Ромеро, описи маслињака Хосеа Морена Виље и природе Мигела Ернандеса, док нас Глорија Фуертес топло, забавно и духовито учи „Како се црта пејзаж“. Велики број шпанских песника саткао је најлепше стихове о животињама: Томас де Иријарте о „Два зеца“, Хосе Агустин Гојтисоло о „Добром малом вуку“, Пура Васкес о „Пужу“, Адријано дел Ваље испевао је „Успаванку за слонове“, Карлос Ревиехо духовито певао о стоноги која купује ципеле, а Марија де ла Лус Урибе о „Шетњи госпође Свраке“. Посебну лепоту негованог стиха и највећих песничких дубина доносе песме „Одрастање“ Висентеа Алеиксандреа, „Посвета“ Хосеа Гарсије Нијета, „Срце без домовине“ Хосеа Гонсалеса Торисеса и „Баш имаш среће, лепотице“ Марине Аоис, док је „једна реч, и у њој магија“ концентрисана у песми „Малибу“ Луиса Сернуде.

Пре него што вас препустимо лепоти стихова великих шпанских песника, чије ћете животописе пронаћи на крају књиге, позивамо вас, драги млади читаоци, да странице ове антологије пређете као „Лукава девојчица“ или као „Неми дечак“, који прстима шара (емоције) по залеђеном прозору. Тек отворених очију.

Ђојана Ковачевић Петровић

La bufanda de papel o la magia eterna de la poesía

La Antología de poesía española para niños y jóvenes ha obtenido el título *La bufanda de papel*, según el poema de Carlos Murciano, porque las editoriales española y serbia y la editora de esta selección lo han considerado el más adecuado para el libro que está en vuestras manos. Los sesenta y cinco poemas que contiene esta antología han sido escritos por sesenta y tres autores: treinta y seis poetas, veinte poetisas y siete anónimos, presentados cronológicamente, desde los autores desconocidos hasta los todavía jóvenes. Aunque la mitad de ellos proviene de Andalucía, la provincia española más fructífera cuando se trata de poesía, la recopiladora ha procurado abarcar con su selección toda la extensión geográfica de la rica cultura poética española.

Este libro contiene versos de dos premios Nobel de literatura: Vicente Aleixandre y Juan Ramón Jiménez; cuatro laureados del Premio Cervantes: Gerardo Diego, José García Nieto, Jorge Guillén y Luis Rosales, y once ganadores del Premio Nacional de Literatura: Gabriel Celaya, Eloy Sánchez Rosillo, Adriano del Valle, Carmen Conde, Gerardo Diego, Elvira Lindo, Rafael Alberti, Ángel Mendoza, Carlos Murciano, Luis Rosales y Carlos Reviejo. A siete poetas cuyos versos están presentes en esta selección les han elegido miembros de la Real Academia Española: Antonio Machado, Luis Rosales, Carmen Conde, Diego Díaz Hierro, Gerardo Diego, José García Nieto y Vicente Aleixandre.

Al compilar esta antología, la recopiladora ha tenido en cuenta casi cien libros de poemas, varios estudios, artículos académicos, prólogos, reseñas y revistas, parcialmente listados en la bibliografía. Los estudios sobre el desarrollo de la literatura española infantil indican que el lenguaje es un medio por el que los padres transmiten las emociones a los niños. Cuando un niño empieza a dominar su conciencia, comienza a repetir sonidos y sílabas en el ritmo de su primera música. Justo por eso, la tradición oral española está basada en los simples ritmos verbales y juegos rítmicos, frecuentemente chistosos y siempre ricos de sonidos e imágenes. Entre las existentes antologías de la lírica española infantil y juvenil, el lugar más importante lo

ocupan dos selecciones hechas por Ana Pelegrín: *Poesía española para niños* (1997) y *Poesía española para jóvenes* (1998), que hasta hoy han tenido casi veinte ediciones en el mismo número de años. Sin embargo, hay unas antologías precedidas a esas dos, que también hemos tomado en cuenta: *Versos para niños* (1954) de Antonio Fernández, *Poesía infantil* (1951) de Federico Torres, *Selección de poesía para niños* (1961) de Juan-Miguel Romá, *Antología de la literatura infantil de Lengua española* (1966) de Carmen Bravo-Villasante, y una mucho más tardía, *Canto y cuento* (1997) de Carlos Reviejo y Eduardo Soler. En la recopilación de este libro, asimismo, nos ayudaron mucho los *Últimos poemas para primeros lectores* de José Moreno Fernández (2007) tan como la publicación *Mapa infantil para un juego de damas* (2010), que contiene versos de diecinueve poetisas contemporáneas de todas las partes de España. En la mayoría de las antologías consideradas están presentes los versos de Lope de Vega como representante de los poetas del Siglo de Oro español, también están omnipresentes los poemas de los miembros de la Generación 89 encabezada por Miguel de Unamuno, y casi todos los poetas de la Generación 27. Asimismo es aparente la dominación de las poetisas en la segunda mitad del siglo XX, que han estado muy activas en la educación infantil, los medios de comunicación y acontecimientos literarios. Las investigaciones del Centro de Estudios de Promoción de la Lectura y la Literatura Infantil (CEPLI) demuestran que entre los poetas y las poetisas españoles la favorita es Gloria Fuertes, cuya frescura de versos y el esplendor de espíritu no cesan.

Para la antología *La bufanda de papel* hemos considerado versos de más de cien poetas y poetisas. En nuestra selección final han entrado sesenta y tres autores, pero según la calidad de su poesía y la riqueza de su obra, el espacio antológico merecería más de cien poetas españoles por excelencia. Los únicos dos representados con dos poemas son Carmen Gil, cuyo poema “Leer” inaugura la Antología, y Gabriel Celaya cuyos versos “Debo ser algo tonto” la terminan. A pesar del esfuerzo de presentar a los autores españoles de la manera más objetiva y exhaustiva y demostrar la variedad de los temas, los estilos, las métricas utilizadas y la belleza de las expresiones, la compilación de una antología siempre ofrece una vista subjetiva de su compilador.

La traducción de versos es una de las tareas más difíciles para la mayoría de los traductores. A propósito de transmitir el sentido del original en la mayor medida posible, hemos intentado respetar los valores estilísticos, los requisitos de la forma y las leyes de la rima. Conscientes de que el criterio de valor en la traducción de la poesía difiere significativamente de otras traducciones, hemos tratado de transmitir la belleza de la expresión poética intuitivamente, e interpretar los versos originales individual, pero de ninguna manera arbitrariamente.

Ciertos poemas de este libro llevan la ligereza de la expresión poética, mientras otros requieren más atención y tiempo, un estado de ánimo especial y cierta madurez. Unos de ellos nos hacen recordar los primeros versos del poeta serbio Jovan Jovanović Zmaj aprendidos de memoria (*Veinte ratones*), o nuestra patria (*Del rosal sale la rosa*), descubriéndonos la luz como la alegría de la vida, y la belleza del niño dentro de nosotros, a través de la adolescencia y la edad madura. “Esta hermosura de Sol”, menciona Antonio Machado en el *Sol de invierno*, Luis Rosales en el poema *Nana* canta “Duerme, recién nacido, pan de mi carne”, y Miguel de Unamuno, en un tierno diálogo entre la madre y el hijo, dice: “Madre, llévame a la cama”. La belleza de la lectura nos la enseña Carmen Gil (“Leer... Es viajar / y no en avión”... y el libro “esa amiga singular”), Marisa López Diz exclama “¡Qué divertido es leer!”, Carmen Carrasco escribe una *Loa al libro*, y Gabriel Celaya concluye nuestra selección con el poema *Debo ser algo tonto*: “Los verbos absolutos me llenan de ternura / y esas vocales sueltas, inútiles, redondas / (...) me elevan boquiabierto hacia no sé qué gozos”. Los más numerosos son, desde luego, los poemas que cantan la belleza del paisaje español: *Sol de invierno* de Antonio Machado, *Canción de marzo* de Eloy Sánchez Rosillo, *Abril* de Juan Ramón Jiménez, *Paisaje* de Federico García Lorca, *Dos ríos* de Pilar Hernández, *Arroyo claro* de Concha Lagos, *Arco Iris* de Marina Romero, las descripciones de los olivares de José Moreno Villa y la naturaleza coloreada por Miguel Hernández. Entre todos ellos, Gloria Fuertes nos enseña, de la manera más amistosa, tierna y graciosa, *Cómo se dibuja un paisaje*. Muchos poetas españoles han tejido los versos más bonitos sobre los animales: Tomás de Iriarte nos cuenta y canta sobre *Los dos conejos*, José Agustín Goytisolo sobre el *Lobito bueno*, Pura Vázquez sobre *El caracol*, Adriano del Valle nos sorprende con una *Canción de cuna de los elefantes*, Carlos Reviejo habla ingeniosamente sobre el ciempiés que compra zapatos y María de la Luz Uribe nos lleva a *El paseo de Doña Urraca*. Una belleza especial del verso cultivado y la poesía de mayor profundidad contienen poemas *Adolescencia* de Vicente Aleixandre, *Dedicatoria* de José García Nieto, *Corazón sin patria* de José González Torices y *¡Pero qué suerte tienes, majica!* de Marina Aoiz, mientras “una palabra, / y en ella, magia” se ha concentrado en el poema *Malibú* de Luis Cernuda.

Antes de dejaros disfrutar de la hermosura de versos de grandes poetas españoles, cuyas biografías podéis encontrar también en este libro, os invitamos, queridos lectores jóvenes, a atravesar las páginas de esta Antología como *La nena astuta* o como *El niño mudo*, que garabatea (emociones) en la ventana congelada. Apenas abiertos los ojos.

Bojana Kovačević Petrović

*„То шћо ѿред собом видиш,
Сине мој, ѿо је Шћанија.“*

(Хосе Гарсија Нијето, „Посвета“)

*“Esto que tienes ante ti,
Hijo mío, es España.”*

(José García Nieto, “Dedicatoria”)

Leer...

Es viajar, y no en avión,
coche, barco, tren ni moto,
a cualquier lugar remoto,
sin moverte del sillón.

Navegar por el Mar Muerto,
escalar el Himalaya
o una pirámide maya,
ir en camello al desierto...

Es trasladarte al futuro
o pasear de la mano
por el pasado lejano,
sin necesitar conjuro.

Subir a un mamut lanudo,
ver a Cleopatra en su trono
—¡cómo se da pisto y tono!—,
visitar Marte a menudo...

Escuchar con atención
esas historias aladas
que, con palabras calladas,
vuelan hasta el corazón.

Читанье је...

Путовање, ал' не авионом,
аутом, бродом, возом, мотором,
већ тамо неким далеким шором,
док седиш у фотељи с наслоном.

Путовање по Мртвом мору,
пентрање до Хималаја,
до пирамиде древних Маја,
камилом по пустињском табору...

Лет у неке будуће нације
шетња с руком у руци мекој
по прошлости врло далекој
без икаквих чини чаролије.

Пењање на рундавог мамута,
гледање Клеопатре на трону
— док беседи у свечаном тону! —
шетња по Марсу астронаута...

Пажљиво слушање збивања
у тим приповестима крилатим
што речима тихим, обилатим
лете к срцу с пуно уживања.

Conversar con Gloria un rato
del camello de Melchor,
de un pingüino con calor,
de Chundarata o don Pato...

Es refugio y es consuelo,
como el cálido achuchón
que, con sabor a canción,
te da una nube del cielo.

Llamar al hado Parchís,
que ayuda con su varita
a aquel que lo necesita
si el mundo se vuelve gris.

La lectura es compañera,
esa amiga singular
con la que puedes contar,
hogar que acoge y espera.

Кратак разговор с Глоријом
о Мелкиоровој камили,
пингвину ком се сунце не мили,
ил' о дружењу с патком Пајом...

То је и утеха и скровиште,
попут топлог, нежног загрљаја
што аромом песме пуног сјаја
облак на небу за тебе иште.

Дозивање чаробњака игре
што својим штапићем помаже
свима што му помоћ затраже
кад случајно остану без чигре.

Читање ти је пријатељица,
на коју увек можеш рачунати
дом што ће те топло дочекати,
најбоља од свих другарица.

La farola rota

Ayer una señora
por el paseo
rompió una farola
con el sombrero.
Al ruido de cristales
salió el gobernador:
–¿Quién es esa señora
que me ha roto el farol?
–Perdone, caballero,
que yo no he sido;
ha sido mi sombrero
por atrevido.
–Si ha sido su sombrero,
usted lo pagará,
para que su sombrero
no vuelva a hacerlo más.

Разбијени фењер

Јуче је нека госпођа
док је у шетњи била
један фењер разбила
ободом свог шешира.
Када је звук стакла зачуо
гувернер је одмах изашао:
– Ко ли је та госпођа
што ми је фењер разбила?
– Опростите, господине,
нисам ја то учинила;
мој шешир је крив,
неваљао и сив.
– Ако је ваш шешир крив,
ви ћете лепо платити,
да ваш шешир не би
то више могао радити.

Carolina y Olé

Me gusta Carolina
 y olé,
con el pelo cortado
 y olé
parece una paloma
 y olé
de esas que van volando
 y olé.

Каролина и Оле

Свиђа ми се Каролина
и оле,
кратко шишане косе
и оле,
јер личи на голубицу
и оле,
што је крила мени носе
и оле.

Los veinte ratones

Arriba y abajo
por los callejones
pasa una ratita
con veinte ratones;
unos sin colita
otros muy colones;
unos sin orejas
y otros orejones;
unos sin patitas
y otros muy patones;
unos sin ojitos
y otros muy ojones,
unos sin narices
y otros narigones;
unos sin hocico
y otros hocicones.

Двадесет мишева

Час горе час доле
По улици ходе
двадесет мишића
маме кући воде;
једном фали репић
а други су репати;
једном фале уши
а други су ушати;
једном фале ноге
а други су ногати;
једном фале очи
а други су окати;
једном фали носић
а други су носати;
једном фали њушка
други воле њушкати.

Del rosal sale la rosa...

Del rosal sale la rosa,
¡Oh, qué hermosa!
¡Qué color saca tan fino!
Aunque nace del espino
nace entera y olorosa.
Nace de nuevo primor
esta flor,
huele tanto desde el suelo
que penetra hasta el cielo
su fuerza maravillosa.

У башти цвета ружица

У башти цвета ружица
Ах, та лепотица!
Аромату отмену шири!
Чак и кад из бодље вири
Мирисна јој свака латица.
Дивоту шири кроз свет
тај цвет,
арома јој одише свеже
и од тла до неба досеже
моћном красотом латица.

Pimpón

Pimpón es un muñeco
con manos de cartón;
se lava su carita
con agua y con jabón.
Se desenreda el pelo
con peine de marfil
y aunque no le gusta,
no llora ni hace así (frotar los ojos).
Y cuando las estrellas
comienzan a salir,
Pimpón se va a la cama,
Pimpón se va a dormir.

Пимпѡн

Пимпон је мала лутка
с рукама од картона;
умива се водом
са пуно сапуна.
Јако му чупа косу
чешаљ од слоноваче
и мада му не прија
не трља очи нити плаче.
А када звездама
извири глава,
Пимпон иде на починак,
Пимпон иде да спава.

Don gato

Estaba el señor don Gato,
 en silla de oro sentado,
miau, miau, mirrimiau,
 en silla de oro sentado,
 calzando medias de seda
 y zapatito dorado,
 cuando llegó la noticia
 que debía ser casado
 con una gatita parda,
 hija de un gato romano.
 El gato con la alegría,
 se cayó desde el tejado;
 se rompió siete costillas
 y la puntita del rabo.
 Llamaron a los médicos,
 médicos y cirujanos;
 mataron siete gallinas
 y le dieron de aquel caldo.
 Ya le llevan a enterrar
 al pobrecito don Gato,
 y le llevan en hombros
 cuatro gatos colorados.
 Ya lo llevan a enterrar
 por la calle del Pescado;
 al olor de las sardinas
 el gato ha resucitado,
miau, miau, mirrimiau.

Дон мачор

Млађани господин дон Мачор,
 на златној столици седеше,
мијау, мијау, мрњау,
 на златној столици седеше,
 чарапе од праве свиле
 и златне ципеле носише,
 када му стиже радосна вест
 да се женити мораше
 са лепом смеђом мачкицом,
 кћери имућног римског мачка.

Мачор од силног весеља,
 с крова се стрмоглавише;
 те седам кошчица сломише
 и врх репа му отпаде.
 Сместа лекаре позваше,
 лекаре, хирурге славне;
 па седам кока убише
 и супу му од њих скуваше.
 Ал' ено носе на спровод
 нашег јадног дон Мачора,
 носе га на раменима
 четири мачка шарена.

Док га на спровод носише
 кроз чувени Рибљи шор;
 мирис сардина осети
 и васкрсну радо наш мачор,
мијау, мијау, мрњау.

Doña Semana

Doña Semana
tiene siete hijitas,
la mitad son blancas,
la mitad negritas.
Lunes y Martes,
Miércoles y Jueves,
Viernes y Sábado
y Domingo al fin,
que nunca trabaja
y es un bailarín.

Госпођа Недеља

Госпођа седмица
има седам ћеркица
пола њих су беле,
а понека црнкица.
Понедељак и уторак,
Среда и четвртак,
Петак и субота
и напoкoн недеља,
која је много фина
јер је балерина.

Cantiga

Muy graciosa es la doncella,
¡cómo es bella y hermosa!

Digas tú, el marinero
que en las naves vivías;
si la nave o la vela o la estrella
es tan bella.

Digas tú, el caballero
que las armas vestías,
si el caballo o las armas o la guerra
es tan bella.

Digas tú, el pastorcico
que el ganadico guardas,
si el ganado o los valles o la sierra
es tan bella.

Канѣиѣа

Љупкошћу плени лепотица,
та мила дева бајног лица!

Кажи ми, морнару бели
који на бродици живиш;
имају ли бродови, свеће ил' звезде
тако лепо лице.

Кажи ми, витеже смели
што оружје храбро носиш,
имају ли рат, оружје или коњице
тако лепо лице.

Реци ми, мило пастирче
што млада говеда чуваш,
имају ли говеда, луг ил' планинице
тако лепо лице.

La nena astuta

Un lobito muy zorro junto a un cortijo
se ha encontrado a una niña
y así le dijo:
–Mira niña, vente conmigo a mi viña
y te daré uvas y castañas.

Y respondió la niña:
–No, que me engañas.

Лукава девојчица

Надомак неког имања, веома мудар вук
набаса на очи једне девојчице
и каза јој у брк:
– Дођи, цурице, да видиш моје лозице
па ћу ти грожђа и кестења дати.

А мудрица му рече у лице:
– Нећу, јер ћеш ме преварити.

La cigarra y la hormiga

Cantando la cigarra
pasó el verano entero
sin hacer provisiones
allá para el invierno;
los fríos la obligaron
a guardar el silencio
y a acogerse al abrigo
de su estrecho aposento.

Viose desproveída
del precioso sustento:
sin mosca, sin gusano,
sin trigo y sin centeno.

Habitaba la hormiga
allí tabique en medio,
y con mil expresiones
de atención y respeto
la dijo: «Doña hormiga,
pues que en vuestro granero
sobran las provisiones
para vuestro alimento,
prestad alguna cosa
con que viva este invierno
esta triste cigarra,
que, alegre en otro tiempo,
nunca conoció el daño,
nunca supo temerlo.
No dudéis en prestarme,
que fielmente prometo

Цврчак и мрав

Цврчак је цело лето
певајући провео,
а да залихе хране
није за зиму сакупио;
хладноћа га примора
да престане певати
па у својој кућици
склониште хтеде потражити.

Тек тада је схватио
да ће без хране остати:
без муве, без црва,
без пшенице да се засити.

Близу њега беше
кућа малог мрава
па уз лепе речи
пажњу, поштовање
рече му: „Господине мраве,
пошто у вашем амбару
има залиха хране
више но што ће вам требати,
овом тужном цврчку
можете мало позајмити
да би зиму могао преживети,
јер он, увек весео,
није се тога сетио,
нити се за себе бринуо.
Можете ми позајмити
а ја ћу вам обећати,

pagaros con ganancias,
por el nombre que tengo».
La codiciosa hormiga
respondió con denuedo,
ocultando a la espalda
las llaves del granero:
«¡Yo prestar lo que gano
con un trabajo inmenso!
Dime, pues, holgazana,
¿qué has hecho en el buen tiempo?».
«Yo», dijo la cigarra,
«a todo pasajero
cantaba alegremente,
sin cesar ni un momento».
«¡Hola! ¿con que cantabas
cuando yo andaba al remo?
Pues ahora, que yo como,
baila, pese a tu cuerpo».

часну реч ћу вам дати,
да ћу вам од зараде платити.
Похлепни мали мрав
одважно ће одговорити,
кријући иза леђа
кључеве од амбара:
„Мислиш да ћу ти позајмити
то што сам радом стекао!
Реци ми, лењи цврчку,
шта си током лета радио?“
„Ја сам“, рече цврчак,
„баш сваком путнику
хтео весело и радо певати,
без умора и престанка.“
„Хеј! Значи, ти си певао
док сам ја поваздан кулучио?
Ја ћу зато сада лепо
јести, а ти ћеш плесати.“

Los dos conejos

Por entre unas matas,
seguido de perros,
(no diría corre)
volaba un conejo.

De su madriguera
salió un compañero,
y le dijo: –Detente,
amigo, ¿qué es esto?

–¿Qué ha de ser? –responde;
sin aliento llego...
Dos pícaros galgos
me vienen siguiendo.

–Sí, replica el otro,
por allí los veo...
Pero no son galgos.
–Pues, ¿qué son? –Podencos.

–¿Qué? ¿Podencos dices?
–Sí, como mi abuelo.
–Galgos y muy galgos;
bien vistos los tengo.

Два зеца

Између ниског грмља,
с псима за петама
(да трчи не бих рекао)
зец је летео.

Из једне јазбине
изађе његов другар,
и рече му: – Пријатељу,
стани, шта ти је?

– Па шта би ми било?
одговори без даха...
– Два подла хрта
тек што ме нису стигла.

– Да, одговори други,
видим их, тамо...
Али нису хртови.
– А шта су? – Гоничи.

– Шта? Гоничи, кажеш?
– Да, деде ми мога.
– Хртови су, и тачка;
лепо сам их видео.

–Son podencos; vaya,
que no entiendes de eso.
–Son galgos, te digo.
–Digo, que podencos.

En esta disputa,
llegan los perros y
pillan descuidados
a mis dos conejos.

Los que por cuestiones
de poca monta
dejan lo que importa,
llévense este ejemplo.

– Ма гоничи су, веруј,
не разумеш се у то.
– Хртови су, кажем ти.
– А ја тврдим: гоничи.

Усред те расправе
стигоше два псића
и затекоше неспремна
моја два зечића.

Они што се расправљају
око ствари небитних
па забораве да има битних,
нек ово на уму имају.

Madre, llévame a la cama

Madre, llévame a la cama.
Madre, llévame a la cama,
que no me tengo de pie.
Ven, hijo, Dios te bendiga
y no te dejes caer.

No te vayas de mi lado,
cántame el cantar aquél.
Me lo cantaba mi madre;
de mocita lo olvidé,
cuando te apreté a mis pechos
contigo lo recordé.

¿Qué dice el cantar, mi madre,
qué dice el cantar aquél?
No dice, hijo mío, reza,
reza palabras de miel;
reza palabras de ensueño
que nada dicen sin él.

¿Estás aquí, madre mía?
porque no te logro ver...
Estoy aquí, con tu sueño;
duerme, hijo mío, con fe.

Мајко, води ме на починак

Мајко, води ме на починак.
Мајко, води ме на починак,
ноге ме више не могу држати.
Сине, благословен био
Немој ничице пасти.

Остани ту покрај мене,
певај ми спев онај стари.
Певала ми га је мајка;
ал' после га заборавих,
па када те привих на груди
поново га се сетих.

О чему говори спев, мајко,
о чему говори спев тај?
Не говори, синко, већ моли,
моли речима медним;
моли речима топлим, сненим
без њега недореченим.

Јеси ли ту, мајко драга?
Не могу те видети...
Овде сам, с тобом сненим;
можеш спокојно, сине, спати.

Sol de invierno

Es mediodía. Un parque.
Invierno. Blancas sendas;
simétricos montículos
y ramas esqueléticas.

Bajo el invernadero,
naranjos en maceta,
y en su tonel, pintado
de verde, la palmera.

Un viejecillo dice
para su capa vieja:
«¡El sol, esta hermosura
De sol...!» Los niños juegan.

El agua de la fuente
resbala, corre y sueña
lamiendo, casi muda
la verdinosa piedra.

Зимско сунце

Подне. Парк сунцем обасјан.
Зима. Све завејано;
пусту симетрију творе
хумка, гране огољене.

Само у стакленој башти
Засади поморанџи
и бујна палма, у бачви
јарко зелене боје.

Један старац дошапну
свом старом огртачу:
„Сунце, толико лепоте
Под сунцем!“ Деца циче.

Ледна вода са извора
клизи, брза и снева
запљускује, тиха, нема
камен под маховином.

Manuel Machado ↪ Мануел Мањадо
(1874–1947)

La campana

No el sol, sino la campana,
cuando te despierta es
lo mejor de la mañana.

Звоно

Није сунце, већ музика звона
најлепше што те пробуди
ујутро са балкона.

La hermana

Verano, agosto; declinaba el día
pintando el cielo de vapores rojos
y volvían, pisando los rastrojos,
dos niños –ella y él– a la alquería.

Ella callaba; el chiquitín decía:
“Yo era un soldado y cuanto ven tus ojos
no eran parvas de trigo, eran despojos
de una batalla en la que yo vencía”.

–¿Pero, y yo? –“Deja, espera: ebrio de gloria
yo volvía después de la victoria
y a tí, que eras la reina, te llamaba.”

–No, no, la reina es poca cosa; yo era
–dijo la chiquitina– una enfermera:
¡y tú estabas herido, y yo te curaba!

Сестра

Пара фарбаше небо у боју црвену
беше август, лето, на измаку дана,
двоје се деце враћало – он и она –
на фарму, газећи трску покошену.

Она је ћутала, дечак говорио:
„Био сам војник, земље ми црнице,
ал’ не беху хрпе већ остаци пшенице
у тој борби коју сам храбро добио.“

– А ја? – „Сачекај мало: опијен славом
вратио сам се овенчан победом,
Да бих тебе, краљицу, походио.

– Не, не, нисам била обична краљица
– рече она – већ болничарка лепог лица:
лечила сам те, а ти си рањеник био!

Abril

- El chamariz en el chopo.
– ¿Y qué más?
- El chopo en el cielo azul.
– ¿Y qué más?
- El cielo azul en el agua.
– ¿Y qué más?
- El agua en la hojita nueva.
– ¿Y qué más?
- La hojita nueva en la rosa.
– ¿Y qué más?
- La rosa en mi corazón.
– ¿Y qué más?
- ¡Mi corazón en el tuyo!

Април

- Канаринац на тополи.
– И шта још?
- Топола на плавом небу.
– И шта још?
- Плаво небо у води.
– И шта још?
- Вода на младом листу.
– И шта још?
- Млади лист на ружи.
– И шта још?
- Ружа у мом срцу.
– И шта још?
- Моје срце у твом срцу!

Canción

Gris y morado
es mi verde olivar;
blanca mi casa y
azul mi mar.

Cuando tú vengas
no me vas a encontrar;
yo seré un pájaro
del verde olivar.

Cuando tú vengas
no me vas a encontrar;
seré una llamita
roja del hogar.

Cuando tú vengas
no me vas a encontrar;
seré una estrella
encima del mar.

Тесма

Сиви ми се модри
маслињак зелени;
бели ми се кућа
а море плаветни.

Ал' ти када дођеш
нећеш ме пронаћи;
као птица ја ћу
у маслињак заћи.

Ал' ти када дођеш
нећеш ме пронаћи;
црвеним ћу пламеном
у огњиште умаћи.

Ал' ти када дођеш
нећеш ме пронаћи
над морем ћу к'о звезда
ја небо дотаћи.

La niña llama a su padre
“Tatá, dadá”

La niña llama a su padre “Tatá, dadá”.
La niña llama a su madre “Tatá, dadá”.
Al ver las sopas
La niña dijo
“Tatá, dadá”.
Igual al ir en tren,
Cuando vio la verde montaña
Y el fino mar.
“Todo lo confunde”, dijo
su madre. Y era verdad.
Porque cuando yo la oía
decir “Tatá, dadá”,
veía la bola del mundo
rodar, rodar,
en mundo todo una bola
y en ella papá, mamá,
el mar, las montañas, todo
hecho una bola confusa:
el mundo “Tatá, dadá”.

Девојчица зове оца
„Тајџа, гага“

Девојчица зове оца „Тата, дада“.
Девојчица зове мајку „Тата, дада“.
Када спази супу
Девојчица рече
„Тата, дада“.
Баш као и када из воза
угледа зелену планину
и лепо море.
„Све је побркала“, рече
њена мајка. И заиста јесте.
Јер када сам је чуо
да говори „Тата, дада“,
видео сам глобус у којем се
свет укруг окреће,
у целом свету један глобус
и у њему тата и мама,
море, планине, све
у глобусу побркано:
свет звани „Тата, дада“.

Jorge Gullén Хорхе Гиљен
(1893–1984)

Soledades

La Lola...

La niña
se va muy lejos,
Anita,
por el aire, sobre la ola
se va a su puerto.

La niña,
lejos, muy lejos,
con su gracia tan chica,
y Europa
se queda,
se me queda
sola.

Самоће

Лола...

Девојче
сасвим далеко одлази
Анита
кроз ваздух, на таласу
у своју луку долази.

Девојче
далеко, сасвим далеко,
њена љупкост нестаје,
а Европа
остаје
мени остаје
сама.

Canción de cuna de los elefantes

El elefante lloraba
porque no quería dormir.
*Duerme elefantito mío
que la luna te va a oír.*

Papá elefante está cerca
se oye en el Manglar su mugir
*Duerme elefantito mío
que la luna te va a oír.*

El elefante lloraba
(con un aire de infeliz)
y alzaba su trompa al viento
parecía que en la luna
se limpiaba la nariz.

*Duerme elefantito mío
que la luna te va a oír“.*

Усїаванка за слонове

Малени слон је плакао
јер није хтео уснити.
*Сїавај, слонићу граїи
јер ће ње месец чуїи.*

Тата слон је већ близу
Рику ће мочваром расути.
*Сїавај, слонићу граїи
јер ће ње месец чуїи.*

Малени слон је плакао
(тугу да му чује космос)
и дизао сурлу ка ветру
баш као да је на месецу
чистио свој дуги нос.

*Сїавај, слонићу граїи
јер ће ње месец чуїи.*

El niño mudo

El niño busca su voz
(La tenía el rey de los grillos.)
En una gota de agua
Buscaba su voz el niño.

No la quiero para hablar.
Me haré con ella un anillo
Que llevará mi silencio
En su dedo pequeñito.

En una gota de agua
Buscaba su voz el niño.

(La voz cautiva a lo lejos,
se ponía un traje de grillo.)

Неми дечак

Дечак тражи свој глас
(Узео му га је краљ цврчак.)
У капи бистре воде
Тражио је свој глас дечак.

Не треба ми да бих говорио.
Направићу од њега прстен лак
И у њему носити тишину
На малом прсту своје руке.

У капи бистре воде
Тражио је свој глас дечак.

(Заробљени глас у даљини,
оденуо се као цврчак.)

Paisaje

La tarde equivocada
se vistió de frío.

Detrás de los cristales
turbio, todos los niños
ven convertirse en pájaros
un árbol amarillo.

La tarde está tendida
a lo largo del río,
y un rubor de manzana
tiembla en los tejadillos.

Тејзаж

Поподнева се збунише
хладноћу оденуше.

Иза стакла мутнога
сва дечица гледаше
како птице својим летом
жуто дрво ствараше.

Поподнева се опружише
па дуж реке лежаше
док румене јабучице
по стрехама добоваше.

Los mapas

Los mapas de la escuela,
todos tenían mar,
todos tenían tierra.

¡Yo sentía un afán
por ir a recorrerla... !

Soñaba el corazón
con mares y fronteras,
con islas de coral
y misteriosas selvas...

Soñaba el corazón...
¡Oh, sueños de escuela!

Мапе

Све мапе у школи
имале су море,
копно су имале.

Силно сам желела
да обиђем те пределе...!

Срце је сањало
мора и границе шума,
корална острва
и тајанства прашума...

Срце је сањало...
Ах, ђачких ли снова!

Adolescencia

Vinieras y te fueras dulcemente,
de otro camino
a otro camino. Verte,
y ya otra vez no verte.
Pasar por un puente a otro puente.
El pie breve,
la luz vencida alegre.

Muchacho que sería yo mirando
aguas abajo la corriente,
y en el espejo tu pasaje
fluir, desvanecerse.

Ограсіање

Долазиш и одлазиш чила,
другим путем,
другом путу. Видим те,
а понекад и не.
С једног моста на други си прелазила.
Кратак пут има
светлост загасита, весела.

Радо бих био младић што гледа
ту воду што је низводно текла,
док протиче, ишчезава,
твој ход у одразу огледала.

Rutas

Por allí, por allá,
a Castilla se va.
Por allá, por allí,
a mi verde país.

Quiero ir por allí,
quiero ir por allá.
A la mar, por allí;
a mi hogar, por allá.

Трушеви

Онуда, овуда
Кастиљи пођох.
Онуда или овуда,
зеленој груди.

Поћи ћу онуда
поћи ћу овуда.
До мора, онуда;
до дома свог, овуда.

¡Corre que te pillo!

¡Corre que te corre!
¡A correr, mi niño,
sobre la hierba verde
y el tomillo!
¡A correr, que el viento
peinará tus rizos
y las mariposas
bailarán contigo!
¡Corre que te corre!
¡corre que te pillo!
Se cansó mamita:
corre tú solito.

Сад ћу да те ухватам!

Трчи, брзо, трчи!
У трк се дај, мили,
по зеленој травици
и мајчиној душици!
Трчи, да ти ветар
очешља локнице,
да лептири заплешу
с тобом, моје сунце!
Трчи, брзо, трчи!
Сад ћу да те ухватим!
Мамица се уморила:
али ти сам настави.

Luis Cernuda ➤ Луис Сернуда
(1902–1963)

Malibú

Malibú,
olas con lluvia,
aire de música.

Malibú,
agua cautiva,
gruta marina.

Malibú,
nombre de hada
fuerza encantada.

Malibú,
viento que ulula,
bosque de brijas.

Malibú,
una palabra,
y en ella, magia.

Малибу

Малибу,
кишни таласи,
у ваздуху музика.

Малибу,
заточена вода,
морска пећина.

Малибу,
име из бајке,
зачарана снага.

Малибу,
ветар што завија,
вештичја шума.

Малибу
једна реч,
а у њој, магија.

Canción de hormigas

Un grano de trigo,
veinte toneladas.
Con una ramita,
comedor y cama.
Hormiga, hormiguero.
Temblor en el suelo.
La señora hormiga
se va de paseo.
A todo el que encuentra
su abrazo y su beso.
Hormiga, hormiguero.
Temblor en el suelo.
Flores, barro, paja,
trigo, leñas, mieles.
Dentro de una aguja
Grandes almacenes.
Hormiga, hormiguero.
¿Se voló el tintero?
Pasaron los hombres,
gigantes del cielo.
Cata, cataclismo,
por los hormigueros.
Hormiga, hormiguita.
¿No tienes casita?

Мравља њесма

Једно зрно пшенице
као тона девет.
Од једне гранчице
кухиња и кревет.
Малени мравићу.
Земља подрхтава
кад у шетњу иде
газларица мрава.
Кога год је успут сретала
грлила је, љубила.
Малени мравићу.
Земља подрхтава.
Цвеће блато, слама,
жито, мед и трава.
У једној рупици
магацин остава.
Малени мравићу.
Је л' то мољац пролетео?
Група људи се шетала
ко џин небо заклонила.
Ката, катаклизма
за мравињак мали.
Малени мравићу,
Зар ти немаш кућу?

La hermanilla

Tenía la naricilla respingona, y era menuda.
¡Cómo le gustaba correr por la arena! Y se
metía en el

agua,
y nunca se asustaba.
Flotaba allí como si aquel hubiera sido siempre
su natural elemento.
Como si las olas la hubieran acercado a la orilla,
trayéndola desde lejos inocente en la espuma,
con los ojos abiertos bajo la luz.

Rodaba luego con la onda sobre la arena
y se reía, risa de niña
en la risa del mar,
y se ponía de pie, mojada, pequeñísima,
como recién salida de las valvas de nácar,
y se adentraba en la tierra,
como en préstamo de las olas.

¿Te acuerdas?
Cuéntame lo que hay allí en el fondo del mar.
Dime, dime, yo le pedía
No recordaba nada.
Y riendo se metía otra vez en el agua
Y se tendía sumisa sobre las olas.

Бесѣрица

Имала је прѣаст нос и била сићушна.
Како је волела да трчи по песку! Улазила је у

воду,
никад се није плашила.
Плутала је по њој као да то одувек беше
њено природно стање.
Као да су је таласи избацили на обалу,
донели је из даљине, невину, у пени
отворених очију, под светлошћу.

Потом се с таласом ваљала на песку,
смејала се, детињим смехом
одјеком у смеху мора,
устајала, сва мокра, мајушна
као да је тек изашла из седефне шкољке,
и доспела на земљу
јер су је таласи пригрлили.

Сећаш се?
Причај ми шта има тамо на дну мора.
Реци ми, реци ми, молила сам је.
Ничег се није сећала.
И смејући се, поново је одлазила у воду
И покорно се предавала таласима.

Arroyo claro

Por jugar,
la luna tira cristales
en el mar.
Por jugar vino la niebla,
le puso su delantal.
“Si quieres seguir brillando,
el cielo habrás de limpiar”.
La luna, como es tan limpia,
no dejaba de frotar.
Limpia que limpia que limpia,
hasta que volvió a brillar.
Por jugar,
todos los peces querían
cristales de luna y sal.
Cristales le dio la luna
a los peces de la mar.
Si fuera luna y tú mar,
cristales de amor te diera,
por jugar.

Бисџири њоџнок

Луна се играла
и кристале у море
бацила.
Магла се играла
и кецељу луни ставила.
„Да би и даље блистала,
небо би очистити морала“.
Луна је, тако чиста,
све време небо гланцала.
Чистила га је и чистила,
док га није опет улепшала.
Риба се играла
и кристале мора и соли
у игри пожелела.
Луна је рибама у мору
шаку кристала пружи́ла.
Да сам ја месец, радо бих се играла,
и теби дала
љубав од кристала.

Arco iris

El arco iris tiene
siete colores,
se los pone en la fiesta
de los Dolores.

La luna tiene monte
de crema y nata,
que reparte en luceros
de hoja de lata.

El sol tiene relumbre
de cascabeles
que le presta a las flores
de los laureles.

Y la estrella más grande
¡qué vergüencilla!,
¡que se lava la cara
con salivilla!

Qyīa

Свака дуга има
увек седам боја,
и радо их одене
за празнична звона.

Месец има кремова
и шлага без краја,
па их дели звездама
сребрнога сјаја.

Сунце блиставило
звончића с параде
дарује цветићима
ловорике младе.

А највећа звезда
нек' је буде срам,
што облива лице
пљувачком, ах, блам!

Casa

Ventanas azules
verdes escaleras,
muros amarillos
con enredaderas,
y en el tejadillo
palomas caseras.

Las ventanas de mi casa
han pillado un resfriado
y estornudan como locas
cada vez que yo las abro.

Кућа

Прозори плаветни
зелене степенице
зидови су жути
на њима пузавице,
а горе на крову
наше голубице.

Прозоре моје куће
као да прехлада мори
почну да кијају к'о луди
кад их широм отворим.

En este campo

En este campo
estuvo el mar.

Alguna vez volverá.

Si alguna vez una gota
roza este campo, este campo
siente el recuerdo del mar.

Alguna vez volverá.

На пољу том

На пољу том
бејаше море.

Једном ће се вратити.

Ако једног дана кап кише
ороси то поље, то поље ће
дозвати у сећање море.

Једном ће се вратити.

Nana

Duérmete, niño mío,
flor de mi sangre,
lucero custodiado,
luz caminante.

Si las sombras se alargan
sobre los árboles,
detrás de cada tronco
combate un ángel.

Si las estrellas bajan
para mirarte,
detrás de cada estrella
camina un ángel.

Si la nieve descansa
sobre tu carne,
detrás de cada copo
solloza un ángel.

Si viene el mar humilde
para besarte,
detrás de cada ola
relumbra un ángel.

Усїаванка

Спавај, чедо моје
цвету мога бића,
моја звездо сјајна
светлости највећа.

Када се сенке издуже
над високим крошњама,
иза сваког стабла
бори се анђео.

Ако се звезде спусте
да би те гледале,
иза сваке звездице
корача анђео.

Ако снег отпочине
на твојем телу,
иза сваке пахуље
јеца анђео.

Ако понизно море дође
да те целива,
иза сваког таласа
заблиста анђео.

¿Tendrá el sueño en tus ojos
sitio bastante?
Duerme, recién nacido,
pan de mi carne;

lucero custodiado,
luz caminante,
duerme, que calle el viento...,
dile que calle.

Да ли ће сан у твојим очима
имати довољно места?
Спавај, тек рођено моје,
хлебу мог живота;

моја звездо сјајна,
светлости највећа,
спавај, нек ветар утихне...
реци му да утихне.

Tarde malva y oro

Tarde malva y oro
bajo el cielo blanco.
Por el pinar
Se ha ido cantando.

¡Qué soledad!
¡Oh, qué altura
sobre el ancho campo!
Por el pinar
vuela un pájaro.

Tarde,
tarde eterna,
tarde de mayo.
Por el pinar
vuelve llorando.

Златно поподне

Златно поподне од слеза
под белим небеским сводом.
Боровом шумом
Одлази певајући.

Пуста самоћа!
Пуста висина
над пољем широким!
Боровом шумом
птица шири крила.

Поподне,
поподне вечно,
Поподне мајско.
Боровом шумом
стиже плачући.

Diego Díaz Hierro ➤ Дијего Дијас Јеро
(1914–1979)

En la playa

En la arena fina
un castillo haré.

Cuando venga el agua
se lo entregaré.
Y me dirá: ¡Gracias!

Y yo: ¡No hay de qué!
Dentro del castillo
me dejará un pez.

Con la arena fina
un castillo haré.

На њлажи

На меком песку
замак ћу направити.

Кад вода надође
њој ћу га предати.
Она ће ми рећи: Хвала!

А ја њој: Нема на чему!
У дворцу ће ми једну
рибицу оставити.

Од меког песка
замак ћу направити.

Dedicatoria

(fragmento)

A mi hijo

Esto que tienes ante ti,
Hijo mío, es España.
no podría decirte –y no puedo,
al menos con palabras–
cómo es su cuerpo duro,
cómo es su cara trágica,
cómo es azul cintura, extensamente
humedecida y agitada.
Su pecho, recio y de varón, respira
por las altas montañas;
la suave curvatura del regazo,
femenina se ensancha
hasta la soledad de las arenas
múltiples y doradas;
los brazos de sus ríos acumulan
venas que acercan las gargantas
oscuras o las verdes valles,
arrancando la tierra, acariciándola.

Esto que tienes, que tenemos
ahora mismo, es España.
Es mía porque puedo
celosamente amarla,
tocar su piel y estremecerme,

Посветѝа

(одломак)

Мом сину

То што пред собом видиш,
Сине мој, то је Шпанија.
Не бих ти могао рећи – и не могу,
барем не речима –
како је њено тело чврсто,
како је њено лице трагично,
како јој је струк плаветан, изразито
знојан и немиран.
Њене груди, снажне и мушке, дишу
по високим планинама;
нежна облина њеног крила
женствено се шири
све до самоће пешчаних дина
небројених и злаћаних;
руке њених река пуне су
вена што теку до грла
тамних или зелених долина,
све до испуцале земље, коју милују.

То што имаш, што имамо
баш сада, то је Шпанија.
Моја је јер могу
љубоморно да је волим,
да је додирујем у дрхтају,

mirarme en ella fijo, cara a cara,
sentirme antiguo, envejecer con ella,
o nuevo cada día y estrenarla.
Es tuya porque puedo
con pasión entregártela,
porque me la he ganado sin fronteras;
sin tener que acotarla,
la he traído a mi voz cuando he querido,
como a una oveja que paciente aguarda
el silbo del pastor.
No hay quien le ponga
puertas, y te invito a traspasarlas.
Mira: aprende a mirar con ella, aprende
a acompañarte de ella, acompañándola.
Tierra de andar y comprobar despacio,
huidiza de tan delgada,
difícilmente bella de tan sobria,
fina y calladamente regalada;
tierra para escuchar como una música,
para no echársela a la espalda.
Cuando puedas, lo digo desde ahora,
lo escribo desde ahora, por si falta
un día en tus oídos
la fé de mi palabra,
cuando puedas, y tengas el pie firme,
y claro el corazón, y abierta el alma,
sal el camino, cíñete la ropa,
hijo mío, y ándala.

да јој нетремице гледам лице,
да се осећам древним, да остарим с њом,
или да је, свакога дана нов, поново загрлим.
Твоја је јер могу
страствено да ти је предам,
јер сам је освојио без граница;
нисам морао да је омеђим,
чула је мој глас када сам то желео,
као овца што стрпљиво чека
да пастир зазвижди.

Њој нико не може ставити
врата која ти не би могао отворити.
Види: научи да гледаш с њом, научи
да идеш с њом, у њеном друштву.
Том земљом треба ходати полако,
испитивати је док бежи, тако витка,
тешке лепоте, тако трезвена,
фина и ћутке поклоњена;
то је земља која се слуша као музика,
да би све бриге одагнала.
Када будеш могао, кажем ти овог трена,
пишем ти овог трена, за случај да
једнога дана у твојим ушима
усфали вера у моје речи,
када будеш могао, чврстог корака,
чистог срца и отворене душе,
пођи на пут, опаши одећу,
сине мој, и њоме прођи.

El primer resfriado

Me duelen los ojos,
me duele el cabello,
me duele la punta
tonta de los dedos.

Y aquí en la garganta
una hormiga corre
con cien patas largas.
Ay, mi resfriado.

Chaquetas, bufandas,
leche calentita
y doce pañuelos
y catorce mantas
y estarse muy quieto
junto a la ventana.

Me duelen los ojos,
me duele la espalda,
me duele el cabello,
me duele la tonta
punta de los dedos.

Прва прехлада

Ал' ме боле очи,
боли ме и косица,
на мојим прстима
мала заноктица.

Ево овде у мом грлу
један мравић трчкара
са сто дугих ножица.
Моја прехладица.

Шалови, јакница,
мало топлог млека,
ћебади четрнаест
туце марамица
и да се мирује
крај прозорчића.

Ал' ме боле очи,
ал' ме боле леђица,
боли ме и косица,
на мојим прстима
мала заноктица.

Cómo se dibuja un paisaje

Un paisaje que tenga de todo,
se dibuja de este modo:
unas montañas,
un pino,
arriba el sol,
abajo el camino,
una vaca,
un campesino,
unas flores,
un molino,
la gallina y un conejo,
y cerca un lago como un espejo.
Ahora tú pon los colores;
la montaña de marrón,
el astro sol amarillo,
colorado el campesino,
el pino verde,
el lago azul
– porque es espejo del cielo como tú –,
la vaca de color vaca,
de color gris el conejo,
las flores...
como tú quieras las flores.
De tu caja de pinturas
¡Usa todos los colores!

Како се црта пејзаж

Ево како да нацрташ пејзаж прави
и да уживаш на његовој трави:
планина неколико,
бор зелени,
Сунце оволико,
доле путељак,
тамо крава,
један сељак,
шарено цвеће,
млин и дрвеће,
кокошака и зечева мало,
и језеро као огледало.
А сада боје одабери;
за планину браон,
за сунце јарко жуту,
сељак нек буде шарен,
бор свакако зелен,
језеро плаветно
(огледало на небу си ти)
крава боје краве,
сиви нека буду зечеви,
а цветови...
какви год желиш цветови.
Нека од твојих боја
Настану најлепши светови!

El caracol

Que no suba el caracol
ni al almendro, ni a la flor...
ni al rosal, ni a la maceta.

Que enseñe los cuernos,
que salga de casa,
que se estire al sol...

¡Qué caminitos de plata
va dejando el caracol
cuando sale de su casa!

Пуж

Немој, пужу, да се пењеш,
по бадемовом дрвету, цвету...
по ружама и по саксијама.

Пусти рогове, пужу,
изађи из своје кућице
Сунцу покажи лице...

Дивне сребрне стазице
за собом остави пужу
када изађеш из кућице!

Yo tengo un lazo azul

Yo tengo un lazo azul,
 Todo de seda.
Mamá me lo compró
 En una tienda.

Yo tengo una flor blanca,
 Toda de raso.
Papá me la cogió
 al ir al campo.

El agua me ha deshecho
 La flor y el lazo.
¡Yo lloro por la flor,
 la flor del campo!

Умам једну њлаву машину

Имам једну машину плаву,
 праву свилену.
Мама ју је купила
 у једном дућану.

Имам један бели цвет,
 Сав од сатена.
Тата ми га је
 донео из поља.

Вода ми уништи
 Лепи цвет и машину.
Сад плачем због цвета,
 цвета из поља!

León

¡Que no es tan fiero el león!
No es tan fiero.
¡Qué yo le he visto riendo
porque un rayito de sol
cosquillas le estaba haciendo...!

Лав

Па лав баш и није дивља звер!
Он није дивља звер.
Видео сам како се смејао
кад га је зрачак сунца
по стомаку голицао...!

La palabra

Quizá cuando en la infancia se descubrían
los cielos,

y el aire quieto alzaba sus pájaros azules,

ya estaba la palabra ensayando sus formas
de volar desnudando la carne del harapo,
presintiendo ser única al sentirse elegida.

Primero de puntillas, con el miedo y el gozo
de ese niño que ensaya el andar... y de pronto
balbucea su sorpresa al encontrarse erguido.

Como al pájaro joven
que le crece su música a la par que las alas,
y en el primer arpegio de su flauta dormida
descubre el universo.

Así, soñando hacer la vida más hermosa,
intentando lograr un relato de esencias,
poniendo un nombre nuevo al alma de las cosas.

Реч

Док смо у детињству откривали небо,

и док су ваздухом мирно кружиле плаве

птице,

можда је реч увежбавала облике свог лета,
свлачењем дроњаве одеће с тела,

наслућујући да ће баш она бити одабрана.

Прво на прстима, са страхом и уживањем
детета које учи да хода... да би изненада,
охрабрено првим кораком, почело да тепа.

Као што младој птици

музику ствара лепет крила,

док првим акордом своје успаване флауте
открива универзум.

За то време, она сања да ствара лепши живот,
настоји да нам приповеда о његовој суштини,
да души свих ствари надене ново име.

Solo sé...

Solo sé andar muy despacio,
a pie o en bicicleta.
¡Quisiera ser un atleta!
Ave humana del espacio.

Que mi cuerpo en las anillas
fuese flexible y erecto.
Tensos mis músculos. Recto.
Sin encoger las rodillas.

Y ganar muchas medallas
–más que un bravo militar–,
Quisiera también saltar
¡con la pértiga altas vallas!

Знам само...

Знам само да се крећем полако,
на бициклу ил' пешице.
Хтела бих да имам лице
атлете који лети лако!

Да моје тело доброг ђака
буде гипко, држање право.
Мишићи чврсти, заправо.
Колена лепа и јака.

Да сто медаља окачим
више од храброг војника,
И да ми поскочи кика
кад мотком ограду прескочим!

La playa larga

Tendido junto al mar
cierro los ojos
y hasta la oscuridad
se vuelve oro,
mientras las olas suenan
cercanas,
como
una gran caracola
donde está todo.

Quīачка йлажа

Опружен покрај мора
склапам очи
али чак и тмина
има боју злата,
док таласи шуме
у близини
као
велика шкољка
у којој је сав живот.

Lobito bueno

Érase una vez
un lobito bueno
al que maltrataban
todos los corderos.

Y había, también,
un príncipe malo,
una bruja hermosa
y un pirata honrado.

Todas estas cosas
había una vez.
Cuando yo soñaba
un mundo al revés.

Добри мали вук

Био једном давно
добри мали вук
за кога сви јагањци
мислише да је луд.

Беше још, такође,
један принц злобан,
вештица лепотица
и гусар врло частан.

Све те чудне ствари
видех као тачке
када сам сањао
сав свет наглавачке.

Mis zapatillas

Tengo una zapatilla verde
y una zapatilla roja.
La roja vino de la montaña,
la verde nació bajo la cama,
y cuando están en la ventana
parecen dos damiselas románticas
que oyeran el sonido del arpa.
–¡Contra! –dice la zapatilla verde–
me gustaría oír una rima de Bécquer
recitada con mucha emoción.
–Yo prefiero a Campoamor
que era un tío con toda la barba.
Bécquer sólo tenía perilla,
para ser macho parece una zapatilla.
Ya lanzan sus suspiros al viento
apartando de su frente las nubes.
Ahuecan sus cabellos,
colocan una flor entre sus senos
y atisban de reojo
el caminar de los zapatos
presurosos:
chas, chas, chas, chas;
preocupados,
chis, chas, chis, chas, chis, chas;
agobiados,
plon, plon, plon, plon, plon, plon;
distráidos,
ras, ras, ras, ras, ras, ras;

Моје ципелице

Једна ми је ципелица зелена
а друга ципелица црвена.
Црвена је дошла с планине,
зелена се испод кревета створила,
а када почивају на прозору,
лице на две романтичне дамице
што уживају у звуку харфице.
– Ах! – рече папуча зелена –
Волела бих да чујем Бекерове стихове
осећајно изречене.
– Ја више волим Кампоамора,
његова брада поштовање одаје.
Бекер је носио само брадицу
па је зато личио на папучицу.
И бацише у ветар своје уздахе
да одагнају тамне облаке.
Склањају с лица своје власи
да им цветак раздељак краси,
па ослушкују подозриво
бат ципела
ужурбаних:
ћап, ћап, ћап, ћап;
забринутих,
ћип, ћип, ћип, ћип;
оптерећених,
плом, плom, плom, плom, плom, плom;
растројених,
рам, рам, рам, рам, рам, рам;

buscando el zapato enamorado
que les envíe una larga mirada
que estremezca su corazón infatuado
y llene de sueños su almohada.

јер траже ципелу заљубљено
да им поглед упути дугачак
да им затрепери срце залуђено
да снови дођу на јастук гладак.

La bufanda de papel

La luna se puso anoche
Una bufanda amarilla.
“Anda, si parece el sol.
¡Mira!”
El gallo se equivocó
Y despertó a las gallinas
“¡Quiquiriquí! Perezosas,
¡arriba!”
Debajo de la bufanda
la luna se sonreía.

Мал од њаиура

Месец је синоћ ставио
Шал жуте боје.
„Види како личи на Сунце.
Гле!“
Петао се преварио,
па кокошке пробудио
„Курику! Лењивице,
устајте!“
Испод жутог шала
Месец се осмехнуо.

El paseo de Doña Urraca

Una mañana encendida
de aire transparente y sol
miró afuera Doña Urraca
y de su casa salió.
Como iba a dar un paseo,
y por sí hacía calor,
decidió llevar sombrilla
y de su casa salió.
También podía hacer frío:
gorro y bufanda tomó,
se los puso con gran prisa
y de su casa salió.
Y si llovía, ¿qué haría?
Podía esconderse el sol.
Llevó además el paraguas
y de su casa salió.
Quería estar elegante
por si encontraba a un señor:
se puso tacones altos
y de su casa salió.
Por parecer gran señora
se puso sombrero alón,
una falda de volantes,
y de su casa salió.
Pero faltaba un collar
y de prisa lo buscó;
se lo enredó por el cuello
y de su casa salió.

Шеиња јосиође Свраке

Једног врелог суначног јутра
када ваздух беше леп и чист
погледа напоље госпођа Сврака
и изађе из своје куће.
Пошто је пошла у шетњу,
за случај да буде вруће,
понесе са собом сунцобран
и изађе из своје куће.
А могло је бити и хладно:
па капу и шал узе,
брзо их стави на себе
и изађе из своје куће.
А шта ако падне киша?
Сунце се могло скрити.
Зато понесе кишобран
и изађе из своје куће.
Хтеде да изгледа отмено
ако на господина неког наиђе:
па обу ципеле на штиклу
и изађе из своје куће.
А да би изгледала к'о дама
шешир с пером навуче,
одену сукњу с воланима,
и изађе из своје куће.
Али јој зафали огрлица
те брзо оде да је пронађе;
стави је око врата
и изађе из своје куће.

Le faltaban los pendientes,
esos de rojo color,
los enganchó entre las plumas
y de su casa salió.
Cuando iba a emprender el vuelo,
otra urraca allí pasó.
Ella le dijo: "Buen día".
Y de su casa salió.
Pero la otra, asombrada,
Al verla así, se rió.
Y Doña Urraca muy digna,
a su casa se volvió.
Dejó sombrilla, paraguas,
gorro y bufanda dejó
y se sacó los zapatos,
se quitó el sombrero alón,
y la falda de volantes,
y el collar, que se enredó,
por último los pendientes.
Todo, todo se quitó.
Y esa mañana encendida
de aire transparente y sol
Doña Urraca, enfurecida,
de su casa no salió.

Потом се сети да стави,
оне црвене минђуше
што се међу перје закаче
и изађе из своје куће.
Таман кад хтеде да полети,
друга сврака туда прође.
Она јој рече: „Добар дан“.
И изађе из своје куће.
Али ова, запањена,
насмеја се кад је такву виде.
И госпођа Сврака, поносно,
Врати се до своје куће.
Остави сунцобран, кишобран,
капу, шал и све што је имала,
извадила је своје ципеле,
шешир с пером је скинула,
и сукњу с воланима,
и огрлицу коју је ставила,
а на крају и минђуше.
Све, све је са себе скинула.
И тог лепог, ведрога јутра
кад ваздух беше чист, а Сунце вруће
госпођа Сврака, сасвим љута,
није изашла из своје куће.

Loa al libro

Un buen libro es un amigo
que debemos apreciar.
Ocupa muy poco sitio
y discreto y educado
nunca se queda a cenar.

No te habla cuando callas,
pero guarda muchas cosas
si miras en su interior
y sabes cómo encontrarlas
ojeando entre sus páginas.

No te traiciona ni engaña.
Y en horas de soledad,
en tus momentos de neura,
que ni tú mismo te aguantas,
es quien mejor te acompaña.

Un buen libro es el amigo
que no se queja o enfada
si lo dejas olvidado
y no vuelves a mirarlo
pensando: acaso, mañana...

Y a modo de colofón,
como honesta loa al libro:
jamás te pide dinero.
¿Qué más se puede pedir
de tan leal compañero?

Oda књизи

Добра књига је најбољи друг
кога морамо поштовати.
Заузима врло мало места,
ненаметљив је и учтив
и неће те повредити.

Не прича ти када ћутиш,
али чува многе тајне
и ако у њега завириш
знаћеш како да их нађеш
листајући стране бајне.

Неће те никада преварити.
А у сатима самоће,
у тренуцима нервозе,
кад ни сам себе не подносиш,
најбоље ће ти друштво бити.

Добра књига је пријатељ
који се не жали нити љути
ако на њега заборавиш,
па га више не погледаш
мислећи: сутра ћу те видети...

А књига, поврх свега,
ову часну оду заслужује
јер на новац твој не циља.
Шта човек више да пожели
од тако верног пријатеља?

El ciempiés compra zapatos

Un día el señor ciempiés
entró en la zapatería.
¡Qué revolución se armó!
¿Tantos zapatos habría?
El dependiente, asustado,
pregunta que qué quería.
– Zapatos para mis piés,
de seda y de rafia fina.
Cincuenta con sus cordones
y los demás con hebillas.
– ¿De qué número los quiere?
– Del veintidós me valdrían.
Pie por pie fueron calzando
hasta los cien que tenía,
y para calzarlos todos
tardaron más de diez días.
Sudaban los dependientes.
Respiran cuando terminan.
¡Qué contento iba el ciempiés
luciendo por las esquinas
sus cien zapatos brillantes
de seda y de rafia fina!

Стонога купује ципеле

Једнога дана стонога
у продавницу ципела се попела.
Каква је ово револуција!
Имају ли толико ципела?
Продавац, сав уплашен,
упита је шта је желела.
– Ципеле за своје ноге,
од финог сукна и свиле.
Педесет на шнирање
а остале на копчање.
– Који вам број треба?
– Двадесет два, молим.
Ногу за ногом је обувала
свих сто које је имала,
а да би их све навукла
дест дана је то радила.
Продавце је зној обливала.
Уздахнуше кад су завршили.
А стотину задовољних ногу
по улици су се хвалиле
својим ципелама блиставим
од финог сукна и свиле!

Voy a ser pastor

Voy a ser pastor, madre,
porque yo quiero
jugar al escondite
con los corderos.

Ver el sol cuando asoma
rasgando nubes
y andar entre las flores
blancas y azules.

Recorrer los caminos
y las veredas;
tumbarme junto al perro
sobre la hierba.

Merendar junto al olmo
de la colina
escuchando el susurro
de las esquilas.

Llenarme la camisa
de olor a campo;
traerte un ramo grande
de lirios blancos.

Бићу пастир

Бићу пастир, мајко
јер ја желим радо
жмурке да ми игра
јагањаца стадо.

Да видим како сунце
облак на небу пара,
да ходам међу цвећем
плавих и белих шара.

Да корачам пречицама
и козјим стазицама;
да се ваљам са псом
по меким пашњацима.

Да ужинам крај бреста
горе на падини,
док звецкање звончића
слушам у тишини.

Кошуља да ми мирише
од поља зелених
и да ти донесем
букет љиљана белих.

Y volver hacia casa
cuando en el cielo
la luna y las estrellas
quiebren lo negro.

Voy a ser pastor, madre,
si tú me dejas,
para jugar al coro
con las ovejas.

Па да се кући вратим
чим месец и звезде
на тамноме небу
блиставо зајезде.

Бићу пастир, мајко,
пустиш ли ме сама
да заиграм коло
с белим овчицама.

Dos ríos

Nací de la fuente donde manan
las aguas más puras y cristalinas.
De los llantos de las nubes,
del deshielo de las cumbres.
Mis padres, como dos ríos,
van por distintos caminos...
Yo viajo entre sus corrientes
por el cauce de mis sueños.
Mi madre me alimenta con riadas de cariño,
me regala su protección más desinteresada:
su luz en mis noches de penumbra...
sus cálidos besos cuando siento frío.
Mi padre me ofrece un remanso de amor,
me enseña los roles de la nobleza,
el arcón de los sentimientos más ocultos:
un manto de ozono cubre sus silencios...
A veces, se eclipsa mi Sol
y la Luna me ilumina el corazón,
a veces, al Arco Iris se le olvida el color verde
y mi árbol genealógico palidece.

Две реке

Рођена сам из извора где теку
најчистије кристалне воде.
Из плача и из облака,
отопљавања и високих планина.
Моји родитељи, као две реке,
различитим путевима ходе...
Путујем између њихових струја,
кроз корито снова ме воде.
Мајка ме храни поплавама љубави,
несебично ми пружа заштиту:
она ми је светлост у тамним ноћима...
Њени су пољупци топли кад ми је хладно.
Отац ме обавија оазом љубави,
открива ми лепоту племенитости,
и ковчег наскривенијих осећања:
озонски омотач прикрива његове тишине...
Понекад, моје Сунце се помрачи,
а Месец ми осветли срце,
понекад, Дуга заборави на зелену боју
па моје породично стабло избледи.

Y después de la sequía el Cierzo sopla...
con fuerza me abrazo a mis raíces y canto
unas jotas:

*Muy espacico al oído
un día el Ebro me dijo
que yo era quien más quería
su tesoro y su alegría.
Con tesón riega los campos
mi amado río Jalón
el aporta su riqueza
a las tierras de Aragón.*

И после суше, дуне Северац
А ја снажно пригрлим своје корене и
запевам хоту:

*Док близу моја ува њече
Ебро ми једној дана рече
да му је са мном највише драго
да сам му радоси и њраво благо.
Ујорно њоља наводњава
моја вољена река Халон
и доноси бојатисиво
Земљи званој Арајон.*

Corazón sin patria

El viento no tiene patria,
no tiene patria el gorrión,
no tiene patria la luna,
la lluvia, el mar y la flor.
La noche no tiene patria.
¿Tiene patria el señor Sol?
¿Tiene patria aquella nube?
¿Tiene patria el caracol?
¿Tiene patria el pan que como?
¿Tiene patria mi canción?
¿Tiene fronteras el beso?
¿El beso tiene color?

Si el beso no tiene patria,
¿tiene patria el corazón?
Mi corazón es el mundo
donde canta el ruiseñor.

Срце без домовине

Ветар нема домовину,
ни мали врабац је нема,
домовину нема Месец,
ни море, цвеће и киша.
Ни ноћ нема домовину.
Да ли Сунце домовину има?
Има ли је облак на небу?
Постоји ли за пужа домовина?
А хлеб који радо једем?
Да ли је моја песма има?
Има ли пољубац границе?
Да ли пољубац боју има?

Ако пољубац нема домовину,
да ли срце домовину има?
Моје срце, то је свет
у којем славуј пева свима.

Canción de marzo

Abrí el balcón y vi la maravilla:
 estaba ahí la primavera.
¿Cómo pudo ser todo así, tan simple?
 Algo raro ocurrió.
 El balcón de una casa
 cualquiera, en una calle
 de una ciudad cualquiera.
Abrí y miré. Eso tan sólo hice.
 Y sucedió el prodigio.
 Qué cosa tan extraña.
 Mi casa era un palacio.
 Yo era el rey de la vida.
El balcón daba a marzo,
 a un día de jilgueros.

Мартовска њесма

Отворих балкон и угледах чаролију:
 Пролеће беше пред вратима.
Како је све могло бити тако једноставно?
 Десило се нешто чудесно.
 Балкон једне куће
 било које, у једној улици
 у било ком граду.
Отворих га и видех. То је све што сам урадио.
 И десило се чудо.
 Каква илузија.
 Моја кућа беше палата.
 Ја бежах краљ живота.
Балкон је гледао на март,
 у дану пуном птица певачица.

La niña y el mar

Cuando llega la niña
se encabritan las olas,
se asoman los cangrejos,
cantan los caracolas.

Sus pies blancos, desnudos,
acaricia la arena
y se adhiere a los dedos
por quedarse con ella.

En sus manos calientes
se acurrucan las algas
convirtiéndose en nido
de cenefas bordadas.

Cuando llega la niña
con su sonrisa azul
entre las rocas húmedas
reverbera la luz.

Девојчица и море

Када девојчица дође
Таласи се извију,
ракови одмах извире,
пужеви запевају.

Стопала њена, бела и боса
милује песак топли,
уз прсте јој се приљуби
да би заједно остали.

У њене вреле ручице
шћућуре се алгице,
да направе гнездо,
везу завесице.

Када девојчица дође
са својим плавим осмехом
међу стенама влажним
светлост заблиста опсеном.

De ola en ola

De ola en ola,
de rama en rama,
el viento silba
cada mañana.

De sol a sol,
de luna a luna,
la madre mece,
mece la cuna.

Esté en la playa
o esté en el puerto,
la barca mía
la lleva el viento.

Og вала до вала

Од вала до вала,
од гране до гране,
ветар звиждуће
и броји дане.

Сунце до сунца,
месец до месеца,
нуна ли нуна,
мајка мезимца.

Бродицу моју
топли ветар носи
чува је на жалу
до луке доноси.

¡Pero qué suerte tienes, majica!

¡Pero qué suerte tienes, majica!,
–le dice a Eider la bisabuela,
todos los días vas a la escuela
con bien de libros, lápices y gomitas.
Cuando yo era muy chiquitica,
–cuenta la bisabuela laminera,
la vida era humilde, de otra manera.
¡A la escuela sólo iba la gente rica!
En las faenas había que ayudar.
En el campo escardar, vendimiar, segar.
Lavar en el río. En las casas extremar.
Enseguida se nos veía madurar.
Han cambiado los tiempos a mejor.
¡Dónde vas a comparar! Tenéis calefacción
y escribís en el ordenador. Pero sin razón
millones de criaturas trabajan en lo peor.
En otros lugares de nuestro planeta
niñas y niños de la mañana a la noche
sin comida, sin ropa, a troche y moche,
hacen ladrillos, alfombras o camisetas.
Y a la escuela no acuden ni por casualidad.
¡Qué suerte tienes, majica! Hallarás en el aula
parte del universo. Disfruta de la aventura.
Lo que te cuento, michica, es la pura realidad.

Баш имаш среће, лепотице!

Ти баш имаш среће, лепотице!
– рекла је Ејдер њена прабака,
јер идеш у школу пуну ђака,
у торби ти књиге, оловке и гумице.
Кад сам ја имала мале ножице,
– прича прабака лепе девојчице,
живот је био скроман, сасвим другачији.
Школа је била само за богате породице!
Требало је у пословима помагати.
Косити, у пољу и винограду радити,
У реци веш прати. По кући спремати.
Врло брзо смо почињали старити.
Времена се променише набоље.
Поредити се не може! Имате грејање
и рачунаре. Али дајем ти на знање
да је милионима деце много горе.
У другим деловима наше планете
дечаци и девојчице од јутра до мрака
без хране, одеће, и чистог зрака,
праве цигле, тепихе или паштете.
А у школу да иду права је реткост.
Баш имаш среће, лепотице! У учионици
наћи ћеш део космоса. Уживај у авантури
То што ти причам, душо, само је наша
стварност.

El pirata Macareno

El pirata Macareno
es bueno requetebueno.
Tiene el corazón de oro.
¡Ese es su mejor tesoro!

En su barco da cobijo
a Barbanegra y su hijo
para pasar el invierno.
¡Tiene el corazón muy tierno!

Invita a merluza frita
a aquel que lo necesita.
Lo hace a la chiticallando.
¡Tiene el corazón muy blando!

Si no arranca carcajadas
a dos ostras apenadas,
él no se queda conforme.
¡Tiene el corazón enorme!

Reparte entre las gaviotas
bizcochos, tartas, compotas
y un pastel de azúcar cande.
¡Tiene el corazón muy grande!

A Barbazul, de regalo,
le da su pata de palo
y le pega un achuchón.
¡Es que es todo corazón!

Мали гусар Макарено

Мали гусар Макарено
добар је баш надарено.
Срце му је мило, драго.
Највеће му то је благо!

Бродић му је заветрина
од Црнобрадог тате, сина
ту проводи зиму снежно.
Срце му је збиља нежно!

Гозбу прави од ослића
све на радост свога бића.
Тихо, мирно, ко би рек'о.
Срце му је тако меко!

Ако у смех он не прасне
због две-три остриге сласне,
незадовољство му големо.
Ал' му је срце преголемо!

Галебовима дели пишкоте
кексе, торте и компоте,
слатке колаче навелико.
Срце му је баш велико!

Гусару Плавобрадом на дар,
даје дрвену ногу бар
и ударац посред лица.
Од свег срца тај добрица!

De cuentos

En mi cuento había un rey muy gracioso
a quien le encantaba vestirse de oso
y una reina flaca loca por las motos
que nunca llevaba vestidos lujosos,
sino camisetas, pantalón vaquero,
botas militares y chupa de cuero.

En mi cuento, niños, estaban también
las princesas Iria, Irene e Inés.

Iria, la mayor, era una princesa
(puedo asegurarlo) de pies a cabeza.
Vestía con telas siempre delicadas
y estaba atendida por muchas criadas.

La segunda, Irene, solo era feliz
con un libro abierto frente a su nariz.
En la biblioteca se pasaba el día
leyendo y leyendo los libros que había...

Inés, la tercera,
amaba el teatro e iba por palacio
siempre interpretando...
Podíamos verla recitando versos
o frente a un espejo ensayando gestos.

Todos en mi cuento eran muy felices
y seguramente comían perdices.

Песма о њричама

У мојој причи један краљ смешан беше
што у медведа да се облачи волеше
и једна мршава краљица на мотору
што није носила хаљине на двору,
већ само мајице и фармерице,
војничке чизме и кожне јакнице.

У мојој причи, децо, била су и имена
три принцезе: Ирија, Инес и Ирена.

Ирија, најстарија, беше принцеза
од главе до пете (тако ми белог слеза).
Носила је хаљине од чисте свиле
и око ње су силне служавке биле.

Следећа пак, Ирена, сматрала се срећном
једино с књигом испред носа отвореном.
По цео дан је у библиотеци проводила
Читајући сваку књигу која је тамо била...

Инес, трећа принцеза,
волела је театар и по палати
повоздан волела глуматати...
Каткад смо је виђали да говори стихове
или пред огледалом увежбава гестове.

Сви у мојој причи беху врло срећни
као да су јели колач дуговечни.

Elvira Lindo Елвира Линдо
(1962)

Luna lunerita

Luna, lunerita
de cara crecida,
pareces de plata
de plata fina.
¡Ay, luna, lunera,
carita de miel,
pronto en un cohete
te iremos a ver!

Луно лунице

Луно, лунице
ширког лица,
као да имаш
сребрне витице.
Ах, луно, лунице,
медно ти лице,
ракетом полазимо
да ти видимо зенице!

Canción de carnaval

El pirata es un doctor
y el doctor, una princesa.
La princesa, un domador,
y el domador, una fiera.

Y la fiera es un melón,
y el melón es una pera.
La pera, un aviador,
y el aviador una estrella.

Y la estrella, un policía.
¡Madre mía!
¿Quién es quién en esta fiesta?

Карневалска ђесма

Гусар је овде лекар
а лекар принцеза бајна.
Принцеза је, зачудо, пекар,
а пекар, пак, звер крволочна.

Звер је диња од жутог злата,
а диња пак крушка сочна.
Крушка – авијатичар,
а авијатичар звезда сјајна.

Звезда је пак полицијска сила.
Мајко мила!
Ко је ко на овој журци?

¡Qué divertido es leer!

Ayer soñé que viajaba
en una hoja de papel,
que se cayó de mi libro
cuando empezaba a leer.

Al palito de una eñe
subí para ver mejor
las palabras que volaban
desde la imaginación.

“Daos prisa” –dijo la eme
Le contestaron: “Ya voy”,
juntándose todas las letras
en renglones de color.

¡Qué historias tan bellas contaban
y cómo me reía yo!
Las estrellas daban palmas,
la luna bailaba al son.

¡Callad y no hagáis ruido
que despertaréis al sol,
que está durmiendo todavía
y aún no se levantó!

Како је забавно читати!

Сањао сам да путујем
на листу белог папира
што ми из књиге испаде
када узех да је читам.

Попео сам се уз слово Њ
да бих боље видео
речи које су летеле
из моје маште веселе.

„Пожурите“ – рече им М
„Ево, одмах“ – одговорише јој,
и сва слова се поређаше
у редовима шареним.

Какве су лепе приче причале
и како сам се смејао!
Звезде су гласно тапшале,
месец у ритму плесао.

Тихо, не правите буку
да не пробудите Сунце,
мада још увек слатко спава,
ускоро ће открити лице.

Entonces oí que gritaban:
“¿Qué pasa? ¿Quién anda ahí?”
Y me asusté tanto tanto
que, de repente, caí.

Resbalando entre las letras,
rodando de aquí para allí,
fui a parar con mis costillas
al puntito de la i.

“Es el sol que está despierto” –
dijo la i muy contenta –
tiene el ojo bien abierto
para ver qué hay en la Tierra”.

“A mí me gustaría verlo,
acercadme una escalera
que llegue al final del cielo,
en un sitio en que yo lo vea”.

Y cuando tenía el pie
en el penúltimo peldaño,
de repente, desperté
con la manta en los calcáneos.

El libro, abierto en la cama,
en la página en que lo dejé
y yo me quedé pensando:
¡Qué divertido es leer!

Потом сам чула да вичу:
„Шта је то? Ко је то дошао?“
И толико сам се препао
Да сам одједном пао.

Клижући се између слова,
ваљајући се тамо-амо,
на тачки код слова И
зауставио сам се само.

„Сунце није ни спавало“ –
рече И врло задовољно –
све време будно је мотрило
на све што на Земљи имате“.

„Волео бих да га видим,
степенице ми донесите
да њима небо домашим
и где да гледам ми покажите“.

Ал' кад сам закорачио
на степеник претпоследњи
нагло сам се пробудио
са ћебетом на земљи.

Књига на кревету, отворена
на страни пре но што ћу заспати
и тада схватих једну ствар:
Како је забавно читати!

Debo ser algo tonto

Debo ser algo tonto
porque a veces me ocurre que me pongo a
hablar solo,
y digo cosas locas,
digo nombres bonitos de muchachas y barcos
o títulos de libros que nadie ha escrito nunca.

Debo ser algo tonto.

Babeo, grito y lloro.
Los verbos absolutos me llenan de ternura
y esas vocales sueltas, inútiles, redondas,
que vuelan para nada,
me elevan boquiabierto hacia no sé qué gozos.

Soy feliz y, por eso, también un poco tonto.

Мора да сам мало луцкаст

Мора да сам мало луцкаст
јер ми понекад пада на памет да причам
сам са собом,
па говорим шашаве ствари,
лепа имена девојчица и бродова
или наслове књига које нико никада није
написао.

Мора да сам мало луцкаст.

Балавим, вичем и плачем.
Потресни глаголи испуњавају ме топлином,
а вокали сами, безначајни, заобљени,
што лете без циља,
остављају ме без даха с највећом милином.

Срећан сам, и зато, такође помало луцкаст.

АНТОЛОГИЈА ШПАНСКЕ ПОЕЗИЈЕ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

БИОГРАФИЈЕ АУТОРА

РАФАЕЛ АЛБЕРТИ (1902–1999), припадник Генерације 1927. Родитељи су му пореклом из Италије. Године 1917. преселио се у Мадрид, где је, одушевљен Музејем Прадо, одлучио да се посвети својој сликарској вокацији. Ипак, у Студентском дому у Мадриду стекао је нове пријатеље и, откривши поезију, одлучио да крене тим путем. Његова збирка *Морнар на земљи* овенчана је 1925. године Националном наградом за књижевност. Након тога, Албертијево перо наумило је да продрма успавану свест земље која тек што није доживела једну од најкрвавијих епизода у својој историји: Грађански рат. Пред претњом немачких трупа, Алберти је 1940. године прешао Атлант и обрео се у Чилеу, заједно са својим пријатељем, чилеанским нобеловцем Паблом Нерудом. Његов егзил је дуго трајао: у Шпанију се вратио тек 1977. године, након што је неко време живео у Буенос Ајресу и Риму. После грађанског рата, већ у егзилу, објавио је у Буенос Ајресу *Огу сликарство: Песма о боји и линији* (1945) и збирку која обухвата готово целокупан његов дотадашњи песнички опус, *Поезија* (1946). Написао је преко педесет песничких збирки.

ВИСЕНТЕ АЛЕИКСАНДРЕ (1898–1984), један од највећих шпанских песника XX века, припадник Генерације 1927. и добитник Нобелове награде за књижевност 1977. Специјализирао је трговинско право, које је касније предавао у Трговачкој школи у Мадриду (1920–1922). Од 1917, када је упознао Дамаса Алонса, почео је да ступа у контакт са младима из своје генерације који су осећали књижевне немире. Након озбиљне болести двадесетих година, здравље му је било веома крхко. Био је један од малобројних песника који су после рата остали у Шпанији. Наставио је да развија лични песнички пут и 1949. изабран је за члана Шпанске краљевске академије. Од тада, до краја живота, био је учитељ и заштитник младих шпанских песника. Читав живот посветио је поезији и неговању песничке естетике. Међу књигама које је написао издвајају се: *Стираси земље* (1928–29), *Мачеви њоуи усана* (1932), *Сенка раја* (1944), *Усамљени свети* (1950), *Портрети с именом* (1965).

МАРИНА АОИС (1955), дипломирала је информатичке науке и геологију, уређује веб страницу општине Тафаља, држи радионице посвећене књижевности и креативном писању и координатор је неколико читалачких клубова. Објавила је више песничких збирки: *Геин смех* (1986), *Тајна земља* (1991), *Агмисурал* (1998), *Комади ојсидијана* (2001), *Књија о милостињи* (2003),

Еделфус (2004), *Вејџромејина* (2005), *Дар свејлосџи* (2006) и друге. Аутор је и двојезичне приче „Плење Перенкен“, дела *Жене у кулџури* и других научних студија. Заступљена је у преко двадесет антологија. Добитница је више признања, међу којима су Награда XV националног конкурса за поезију „Град Тудела“ 1999, Награда за књижевно стваралаштво владе Наваре 2003 и Награда за поезију XXII књижевног конкурса Ласарте–Орија 2008.

АЛИСИЈА БОРАС, галисијска књижевница и глумица, рођена у Вигу. Бавила се синхронизовањем филмова на телевизији и филму. Касније је каријеру преусмерила на позориште и предавала драмску уметност за младе у неколико школа и на радионицама у Вигу и Ниграну. Живи окружена децом, и каже да су јој она надахнуће за романе и да их разуме боље од одраслих. Објављује дела на галисијском и кастиљанском језику. Била је финалисткиња Награде Ласариљо за књижевно стваралаштво 1998. године за *Смешне, укусне и сочне сџихове*. Објавила је, између осталог, серију књига *Шлај и чоколада* (2010) и *Шлај и чоколада, нејобедиви!*, *Мааааала сџворења* (2006), *Море је наше* (2010), *Мисџер Боди жели да се иџра* (2013).

АДРИЈАНО ДЕЛ ВАЉЕ (1895–1957) шпански је песник астуријанско-андалузијског порекла и италијанских корена. Обишао је цело Иберијско полуострво између шеснаесте и двадесет прве године и као веома млад заинтересовао се за поезију под утицајем Рубена Дарија. У његовој првој збирци песама, *Преносиво џролеће* (1934), приметни су утицаји Федерика Гарсије Лорке и Рафаела Албертија. У два наврата, 1934. и 1937. добио је Награду „Санџес Бедоја“, коју додељује Краљевска академија за лепу књижевност у Севиљи. Године 1934. уручена му је Национална награда за књижевност, за дело *Свеј без џрамваја*, написано између 1931. и 1933, које је остало необјављено за пишчева живота. За књигу *Одана харфа* (1941) добио је и Националну награду за књижевност „Примо де Ривера“ 1941. и Награду *Fastenrath* Шпанске краљевске академије 1942. Међу његовим каснијим књигама издвајају се *Сонетџи џосвећени Иџалији* (1942), *Поморска ода Кадису* (1957), *Еклоја за Габријела Мироа* (1957) и друге.

ПУРА ВАСКЕС (1918–2006), завршила је учитељску школу у галисијском граду Оренсе. Радила је у новинама *La Zarpa*, *Galicia*, *La noche*, *La Voz de Galicia* и *El Ideal gallego*. Њена прва књига, *Ходочасник љубави*, објављена је у Африци. Годинама је живела у престоници Венецуеле, Каракасу, где је руководила дејјим вртићем и фотографским архивом Националног института за образовање. Објавила је неколико књига заједно са својом сестром Дором Васкес, како би смањиле трошкове публикације: *Монкрекес*, *Дејје фанџазије* и *Роселес*. Ауторка је књига *Љуђашка од месеца до сунца* (1951), *Јуџиро љубави* (1956), *Зодијак* (1992) и других. Радила је као

професор у Националној школи „Сан Кристобал“, све док се крајем деведесетих година није пензионисала. Године 2000. добила је Галисијску награду за уметност и књижевност.

ЛОПЕ ФЕЛИКС ДЕ ВЕГА КАРПИО (1562–1635), један је од најважнијих песника, књижевника, драмских писаца Златног века шпанске књижевности. Похађао је Школу исусоваца у Мадриду и универзитете у Алкали и Саламанки. Био је војник, секретар разним дипломатама, и напослетку свештеник. Године 1609. објавио је дело *Ново умеће писања комедија*, где је изложио своје поимање позоришта. Писао је романе, драме и стихове, махом у складу са традиционалним формама и у стилу италијанске ренесансе. Био је један од зачетника новог романсера. У његовом изузетно богатом опусу (око 3000 сонета, неколико стотина драмских текстова итд.) издвајају се песничке збирке *Риме* (1604), *Духовни романсеро* (1619), еклога *Амарилис* (1633), *Филис* (1635), *Освојени Јерусалим* (1609), роман *Аркадија* (1598), комедије *Будаласија власнелинка* (1613), *Башишованов њас* (1613), као и комади *Фуенџеовехуна* (1614) и *Винџез из Олмега* (1620–1625).

СЕЛИЈА ВИЊАС ОЛИВЕЉА (1915–1954) писала је поезију за децу на шпанском и каталонском језику. Њен опус је невелик, али је упркос томе сматрају реноваторком и најзначајнијом песникињом шпанске послератне књижевности. Детињство и младост провела је између Палма де Мајорке и Барселоне, где је уписала студије филозофије и књижевности, које је завршила тек 1941, будући да је морала да их прекине због Шпанског грађанског рата. Године 1943. добила је намештење на Катедри за језик и књижевност у Алмерији, провинцијском граду погођеном ратом, без универзитета и културног живота. Од младости је показала изванредно интересовање за културу, у Барселони је присуствовала свим значајним догађајима, а у Андалузији је чинила све што је могла да подстакне бројне културне активности, те је захваљујући њој Алмерија неприкосновено живнула. Од њених песничких збирки издвајамо *Пшеница срца* (1946), *Шашава њесма с јуја* (1948), *Речи без њласа* (1953), *Поезија Уљима* (1979).

ХИЛ ВИСЕНТЕ (1465–1536), португалско-шпански драмски писац, музичар и глумац. Португалско и шпанско позориште друге половине XV и почетка XVI добили су у делу Хила Висентеа један од својих главних стубова. Неговао је оба језика са једнаким хумором и свежином. Од четрдесетчетири дела, колико је сачувано, петнаест је написано на његовом матерњем језику, једанаест на шпанском, а осамнаест на мешавини та два језика, коју је сам називао „лузитанско-хиспанско торокање“. О његовом животу се мало тога зна, почев од датума рођења и смрти, за које такође не можемо бити сигури да су тачни. Ипак, познато је да је имао везе са португалским двором, за чије најважније свечаности је написао неколико позоришних комада.

ДИЈЕГО ДИЈАС ЈЕРО (1914–1979), професор, историчар и песник. Његова каријера рачвала се у три правца: књижевном, историографском и новинарском. Његова фигура била је од пресудног значаја за сазнавање прошлости и разумевање идентитета андалузијског града Уелве. Због изузетних научних достигнућа својих истраживања именован је за званичног хроничара тог града. Као песник, стекао је националну славу књигама објављеним између 1937. и 1944, као и због својих песничких и књижевних домета у шпанским часописима и новинама. Његове најзначајније збирке су *Песме о Шјанији* (1937), *Млин од карџона* (1939), *Твој њајни животи* (1941), *Поезија за децу* (1944). Године 1957. изабран је за дописног члана Шпанске краљевске академије за историју, а 1972. за дописног члана Краљевске академије лепих уметности „Сан Фернандо“.

ФЕДЕРИКО ГАРСИЈА ЛОРКА (1898–1936) припадник је Генерације 1927. и најпознатији шпански песник у свету. Студирао је филозофију и књижевност на Универзитету у Гранади и дипломирао права. Године 1919. почео је да живи у Студентском дому у Мадриду, где је упознао Хуана Рамона Хименеса и Антонија Мањада, и спријатељио се са песницима своје генерације, будућим великим уметницима попут редитеља Луиса Буњuela и сликара Салвадора Далија. Прву збирку, *Књија њесама*, објавио је 1921. године, а његовим врхунским делима сматрају се књиге надахнуте андалузијским фолклором, *Поема кантие хонда* (објављена 1931) и нарочито *Џијански романсеро* (1928). Након великог успеха те књиге, Лорка је отпутовао у Њујорк захваљујући књижевној стипендији, а утисци са тог боравка (1929–1930) испевани су у књизи *Песник у Њујорку* (објављеној постхумно 1940). Гарсија Лорка је и значајан драмски писац, његова најизвођенија дела су *Кржаве свадбе* (1933), *Јерма* (1934) и *Дом Бернарде Албе* (1936).

ХОСЕ ГАРСИЈА НИЈЕТО (1914–2001), представник је послератне класицистичке струје, а његово дело краси естетска вредност и ванвременост поезије. Студирао је новинарство и био један од оснивача часописа *Гарсиласо*. Његова идеологија изражена је већ у првој књизи, *Предвечерје њи ходи* (1940), чију формалну лепоту употпуњује ауторово изванредно владање метриком и римом. Након објављивања збирке *Поезија* (1943) наставио је да истражује Гарсиласово дело, а његов првобитан резервисан стил сменила је изражена страственост, строго одређене строфе ублажене су увођењем слободног стиха и спорадичном римом. У књизи *Примирје* (1951) истражио је нове пределе маште и реторике, не одричући се свог концепта чистоте и префињености израза. Када је примљен у Шпанску краљевску академију (1982) одржао је говор у стиху, под називом „Нова похвала шпаском језику“. Године 1996. добио је Награду „Сервантес“.

АНТОНИО ГАРСИЈА ТЕИХЕИРО (1952), песник, приповедач, професор, критичар и специјалиста за књижевност за децу и младе (1952). Сарађивао је са најпрестижнијим галисијским књижевним и педагошким новинама и часописима. Држао је курсеве посвећене читању и књижевном стваралаштву, радионице поезије, предавања, и учествовао у бројним књижевним и дидактичким активностима. Осам година је уређивао познату едицију књига за младе, и написао неколико уџбеника. Године 1996. добио је Награду „Мерлин“ за збирку *Na fogueira dos versos*, а 1998. међународни жири му је доделио Европску награду „Пјер Паоло Вергерио“, која се сматра једним од најпрестижнијих књижевних признања у Европи у домену литературе за младе. Његове песме објављене су у бројним антологијама на галисијском и шпанском језику.

ХОРХЕ ГИЉЕН (1893–1984), добитник Награде „Сервантес“ 1976. године. Његова лирика, будући да је припадник Генерације 1927, нуди позитивну визију света и представља парадигму такозване „чисте поезије“. Године 1917. заменио је Педра Салинаса као лектор за шпански језик на Сорбони, где је остао до 1923. Потом је био професор књижевности на универзитетима у Мурсији и Севиљи, а између 1929. и 1931. ангажован је као лектор на Оксфорду. У време Шпанског грађанског рата избегао је у Сједињене Америчке Државе (1938), где је радио на колеџу Велесли. Након што се пензионисао, живео је једно време у Италији, а након Франкове смрти настанио се у Малаги. У његовој поезији потпуно нестају модернистички језички орнаменти, а реч остаје прочишћена и на најпрецизнији начин усмерена на саму садржину. Објавио је више песничких збирки: *Маремај-нум* (1957), *У складу с околностима* (1963), *Омаж* (1967), *Остале њесме* (1973) и друге.

ХОСЕ АГУСТИН ГОЈТИСОЛО (1928–1999), старији брат романсијера Луиса Гојтисола и Хуана Гојтисола, припадник Генерације 1950. чије претежно песничко дело представља спој индивидуалног искуства и друштвене одговорности. Његов песнички опус је обиман, разноврстан, пун аутобиографских елемената, и налази се на линији социјалног реализма, у складу са политичким идејама аутора и са његовим етичким ставовима. Књижевно стваралаштво започео је књигом *Повраћајак* (1955), затим је уследила збирка *Псалми вејру* (1958, Награда „Боскан“) и *Јасноћа* (1960, Награда *Ausiàs March*). Осамдесетих година објавио је четири приче чији наслови одговарају ликовима из песме која је постигла велики успех у интерпретацији Пака Ибањеса: *Зли њрини* (1983), *Добри мали вук* (1983), *Леја вејшиица* (1984) и *Часијан јусар* (1984).

АНТОНИО А. ГОМЕС ЈЕБРА (1950), почео је да ради као учитељ са непуних шеснаест година. Студирао је хиспанску филологију и радио у школама, а данас је професор шпанске књижевности на Универзитету у Малаги, граду у којем живи од 1966. Тамо је упознао Глорију Фуертес,

с којом је учествовао у чувеном програму „Петак с Глоријом“ у престоници Сунчане обале. С њом је сарађивао и на песничким рециталима, књижевним вечерима и отвореним разговорима са разним пријатељима, сликарима и писцима. Аутор је двадесетак књига из едиције „Шарени свитац“. Осим књига за децу, написао је више есеја и песничких збирки. Током каријере добио је многе књижевне награде и учествовао на бројним сусретима и конференцијама, махом везаним за књижевност за децу и младе.

ХОАКИН ГОНСАЛЕС ЕСТРАДА (1921–1990), у Кадису је студирао на учитељском и трговачком факултету. По струци је био учитељ, а по вокацији писац. Радио је у неколико фирми у Мадриду, али га је највише занимало књижевно стваралаштво. Написао је неколико књига за децу, у којима су протагонисти најчешће животиње. Оставио је за собом незаборавне збирке дечје поезије, попут *Кућице за дивље звери*, *Насликиани човечуљак*, *Црни ђојас*, *Вейрометџина* (песме о Кордоби), у којима једнако уживају и старије и нове генерације. Радио је као сценариста за телевизију и објавио збирку песама (копли, за које је био стручњак) које се певају уз фламенко, под називом *Звуци Гуагараме* (1984).

ХОСЕ ГОНСАЛЕС ТОРИСЕС (1947), студирао је Учитељски факултет у Тарагони и хиспанску филологију на Универзитету у Барселони; такође је похађао курс драмске уметности у Мадриду. Године 1978. основао је, заједно са Хосеом Антонијем Родригесом Лосаном, издавачку кућу Кастиља, која објављује студије о Кастиљи и Леону. Уређивао је едицију „Фуенте Дорада“ посвећену позоришту за децу и младе, које објављује *Саја Еспайа* и едицију „Зоолошки врт од папира“ књижевности за младе у издању мадридског Паулинаса. За издавачку кућу CCS уређује едиције позоришних комада за децу и младе. Године 2005. основао је удружење „Читање је стварање“ намењено промовисању читања. У својој богатој библиографији, махом усмереној на најмлађу и адолесцентску публику, извајају се наслови: *Лавиринџ њиџица* (1997, поезија), *Пуноћа слејила* (2002, проза), *Олијар краља Миге* (2004, позориште).

ХЕРАРДО ДИЈЕГО (1896–1987), једна је од најрепрезентативнијих фигура Генерације 1927, којој се придружио у чувеној антологији те групе песника, коју је предводио приликом одавања почasti великом шпанском песнику Луису де Гонгори поводом обележавања тристоте годишњице од његове смрти. Био је професор књижевности и музике, а песничку каријеру започео је *Романсером девојке за удају* (1920), где је приметан утицај Хуана Рамона Хименеса и његова склоност ка традиционалним формама. Након кратког боравка у Паризу, открио је авангардне струје и почео да пише стихове велике музикалности, брижљиво негованим језиком

Године 2014. присутна је у *Поезији у бојама* и песничкој збирци *Повраћак кући*, док је 2015. са песмом „Носталгија“ учествовала у књизи *Салоу у сећању*. Добитница је више награда за поезију.

ХОСЕ ЛУИС ИДАЛГО (1919–1947), један је од најзначајнијих представника егзистенцијалистичке поезије послератног периода и претеча групе из Сантандера *Quinta del 42* која је основала часопис *Proel* (1944–1945; 1946–1949), где ће се нарочито истаћи писци као што су Хосе Јеро, Хулио Марури или Карлос Саломон. Са петнаест година почео је да објављује прве стихове. Интересовање за књижевност и модерну уметност подстакло га је да се окуша као сликар и писац, и држи предавања о авангардној поезији у Народној библиотеци у свом граду. Радио је у школи у Сантандеру, а потом и у Торелавеги. Упознао је Хосеа Јера, с којим је започео пријатељство које ће трајати до краја живота. Године 1937. написао је *Песме за децу*, а 1945. објавио је своју другу књигу, *Животиње*. Песме су му објављене у разним часописима: *Proel*, *Corcel*, *Leonardo*, *Entregas de Poesía*, *Escorial*, *Espadaña*, *La Estafeta Literaria*, *Halcón*.

ТОМАС ДЕ ИРИЈАРТЕ (1750–1791), потиче из угледне породице, чији су чланови били истакнути писци и хуманисти. Знао је латински, грчки и француски језик. Са четрнаест година преселио се у Мадрид код стрица, кога је 1771. године заменио на месту званичног преводиоца првог државног Секретаријата. Такође се старао о три издања стричеве *Грамајике*. Јуна 1776. краљ га је именовао за главног архивара Врховног ратног савета. Књижевну каријеру започео је као преводилац француских драмских текстова. Био је први драмски писац који је успео да помири захтеве писца неокласицизма и укус публике. Потпуни успех доживео је премијером комада *Размажени младић*. Био је прототип дворанина из осамнаестог века: редовно је посећивао књижевне сусрете, вечерње забаве и политичка и културна окупљања. За његов књижевни успех највише су заслужне *Литерарне басне*, објављене 1782.

КАРМЕН КАРАСКО (1941), дипломирала је и магистрирала у граду Мелиља, шпанској енклави на обали северне Африке. Након тога је живела у разним местима на Иберијском полуострву, посвећена подучавању деце. Данас живи у Валенсији. Именована је за почасног члана Националног савеза шпанских писаца, у знак признања за успешну каријеру и снажну подршку културној и књижевној активности, нарочито у области општине Валенсија. Објавила је, између осталог, збирку *Ојевање природе*, која садржи и CD са песмама из књиге, које ауторка говори уз музичку пратњу. Од почетка каријере писала је једноставне песме и мале позоришне комаде за своје ђаке, посвећена књижевности све док се није пензионисала. Поезија јој је објављена у двадесетак антологија и добитница је више књижевних признања.

КАРМЕН КОНДЕ (1907–1996), након што је у часописима објавила своје прве песме „Закон“, „Да“ и „Песнички дневник“, проглашена је најзначајнијом песникињом своје генерације. Године 1929. објавила је збирку песама у прози *Ивичњак*, за коју је, због оригиналних и маштовитих метафора, побрала све похвале критичара и читалачке публике. Године 1933. основала је часопис *Присусџиво* и у то доба је упознала чилеанску песникињу Габријелу Мистрал, која је написала предговор за њену наредну збирку песама у прози, *Јубилеји*, објављену годину дана касније, са илустрацијама аргентинске сликарке Норе Борхес, сестре чувеног аргентинског писца. Објављивала је под псеудонимима Флорентина дел Мар и Магдалена Ногера. Националну награду за књижевност добила је 1967, након што је публикована њена *Сабрана поезија 1929–1966*, 1978. постала је прва жена примљена у Краљевску академију за шпански језик, а 1987. године додељена јој је и Национална награда за књижевност за децу и омладину.

КЛЕМЕНСИЈА ЛАБОРДА (1908–1980), одмалена је осетила склоност према књижевности, будући да је била обожаваатељка поезије Хуана Рамона Хименеса и Федерика Гарсије Лорке. Била је углавном самоука, али је врло рано стекла личан и препознатљив песнички глас. Прву песму је написала 1933. године, а њена прва, необјављена збирка *Шашави сџихови*, обухвата песме написане 1935. и 1936. године. Прву песничку збирку, *Врџови на киши*, објавила је 1943, и одмах доживела успех код критике и публике. Њена поезија је нежна, љупка и пуна милине. Теме јој варирају, од традиционалних (религијске и породичне песме) до савремених (путовање човека на месец). Објавила је више збирки песама, међу којима су *Град самоће* (1948), *Поврајџак у џровинцију* (1961), *Људско време*, *Божје време* (1972) и др. Део архиве Клеменсије Лаборде чува се у шпанској Националној библиотеци, а садржи писма, белешке, скице...

КОНЋА ЛАГОС (1907–2007), псеудоним је Концепсион Гутјерес Тореро, уреднице, књижевнице и чланице Краљевске академије у Кордоби. Сматра се свеобухватним писцем, будући да је објављивала поезију, прозу, позоришне комаде и есеје. Са тринаест година се преселила с породицом у Ел Ескоријал (Мадрид), где је завршила школу. Стекла је и диплому из француског у Школи страних језика „Санто Доминго“, паралелно развијајући сазнања о музици, филозофији и књижевности. Године 1989. продала је део своје личне библиотеке Универзитету у Ваљадолиду, која се сада налази у Библиотеци „Краљица Софија“. Објавила је преко двадесет песничких збирки: *Балкон* (1945), *Бисџири џоџок* (1958), *Јануарски месец* (1960), *Анали* (1966), *Пусџоловина* (1973), *Више од слободе* (1984), *Последње џесме* (1996) и друге и приредила *Анџолоџију шџанских џесника* (1956). Написала је и два позоришна комада, *После џоднева* (1962) и *Сџиџло је џисмо* (1964).

МАРИЈА ЕЛВИРА ЛАКАСИ (1928–1997), била је прва жена добитница Награде „Адо-наис“ (1956. године), за збирку *Глас човека*. Њено дело припада послератној социјалној поезији. Рођена је у месту Фарол у Коруњи, али је од детињства живела у Мадриду. Ауторка је књига *Божји звуци*, *Источно од прага* и *Ветрењаче од њаира*, те добитница Награде критике 1964. године односно признања *Nucha de Oro*. Током целог живота комбиновала је књижевно стваралаштво и наставнички рад, била је песник хришћанског сензибилитета и настојала је да друштвене елементе обједини са религијским, због чега је шездесетих година уврштена међу изузетно значајне песнике. О томе сведочи и чињеница да се њене песме налазе у многим вр-ним антологијама шпанске поезије.

ЕЛВИРА ЛИНДО (1962), након година проведених у разним местима широм Шпаније (Кадис, Малага, Аликанте, Тарагона, Мајорка...) преселила се с породицом у Мадрид када је имала дванаест година и тамо је остварила највећи део свог професионалног живота. Студирала је новинарство на Универзитету Комплутенсе у Мадриду. Године 1981. почела је да ради на шпанском Националном радију. На њено формирање као писца посебно су утицале приче и комичне приповести писане за радио, које је понекад и сама интерпретирала. Захваљујући томе створила је један од ликова који ће временом постати изузетно популаран: Манолито Наочарко, дечак из радничке четврти Мадрида који се свакодневно могао чути на радију, а текст и глас му је позајмљивала ауторка. Године 1996. добила је Националну награду за дечју књижевност, као и признање *Мали Сервантес* које даје општина Алкала де Енарес за најбоље дело из области фикције за децу и младе. Од 2001. године пише недељне чланке за лист *Ел Паис*.

МАРИСА ЛОПЕС ДИС (1970), дипломирала је хиспанску филологију, и специјалиста је за астуријански и галисијско-астуријански. Ради као професор астуријанског и француског језика. Објавила је следеће књиге: *Tiempi de tristura*, *Poemes de Carambelu*, *A terra esqueicida*, *A terra esqueicida*, *Malva y el paragües máxicu* (на астуријанском и кастиљанском), *Binosa* (на галисијско-астуријанском и кастиљанском). Добитница је више признања за свој књижевни рад: „Млада поезија“ (1991); „Фернан–Коронас“ за поезију (1998), Астуријанска награда за причу (1998), „Дафне“ за кратку причу (1999), „Елвира Кастанон“ за поезију (2001), „Микроприче Миниморум“ (2005), Хаикус (2006), Награду критике Удружења књижевника Астурије (2007) и друге.

ЕДУАРДО МАРКИНА (1879–1946), песник и драмски писац пореклом из Арагона; студирао је у свом родном граду, Барселони. Писао је на кастиљанском језику и започео књижевну каријеру објављивањем збирки песама у модерничком духу: *Берба јрожђа* (1901), *Еклоје* (1902)

и *Елеџије* (1905), а касније се усмерио на тематику која се тиче друштвене стварности, нарочито у збиркама *Песме нашеї тїренуїка* (1910) и *Предели Шїаније* (1914). Његови позоришни комади, многобројни и веома успешни, представљају низ историјских разгледница написаних модернистичким језиком, у којима преовладава лирско начело. Из његовог драмског опуса издвајају се *Сидове кћери* (1908), *У Фландрији је синуло Сунце* (1910), *Доња Марија Брава* и *Бели монах* (1930), *Светїо браїсїтво* (1939), *Кораци и задаци Светїе Терезе* (1943). Посетио је више хиспаноамеричких земаља, а 1946. је именован за почасног амбасадора како би присуствовао преузимању власти новог председника Колумбије.

АНТОНИО МАЋАДО (1875–1939), мада је писао под утицајем модернизма и симболизма, његово дело поседује лирски израз Генерације 1898. Био је млађи брат песника Мануела Маћада. Током свог првог боравка у Паризу, 1899. године, радио је за издавачку кућу Гарније, а касније у више наврата свраћао у француску престоницу, где се спријатељио са Рубеном Дариом. Докторирао је филозофију и књижевност (1918), био је катедратик у Сеговији, а 1928. изабран је за члана Шпанске краљевске академије. Сматрао је да је његова мисија да „овековечи тренутно“, да ухвати „талас који бежи“ и да преобрази песму у „речи у времену“. Каснијих година више се усмерио на размишљања о прошлости и вечности, у збиркама *Касїиљанска ђоља* (1912) и *Нове џесме* (1924). Писао је и песме и текстове у прози, који су делимично обухваћени књигом *Раїї* (1937); реч је о његовим сведочанствима која у потпуности осликавају тадашње историјске околности.

МАНУЕЛ МАЋАДО (1874–1947), старији брат великог песника Антонија Маћада, значајан представник модернистичког духа шпанске поезије тог доба. Његова личност, истовремено космополитска и андалузијска, огледа се у лирици у којој је модернистички укус прожет уобицајеним мотивима. У више наврата је дуже време живео у Паризу, где је дошао у контакт са поезијом француских симболиста. Збиркама *Душа* (1902), *Кайрици* (1905) и *Национални џразник (Црвено и црно)* (1906) постао је једна од најизузетнијих фигура нове шпанске поезије. Објавио је и роман *Љубав и смрїї* (1913), као и књиге есеја *Књижевни раїї* (1914) и *Година џозоришїїа* (1918). Такође, у сарадњи са својим братом Антониом, написао је више позоришних комада у стиху, међу којима се најзначајнијим сматрају *Хуан де Мањара* (1927), *Лола оглази у луку* (1929), *Војвоїкиња Бенамехи* (1932) и *Човек који је умро у раїїу* (1940).

КОНЋА МЕНДЕС (1898–1986), била је припадница Генерације 1927, нарочито позната по свом песничко опусу. Почела је да пише поезију веома млада. Током летовања у Сан Себастијану, када је имала деветнаест година, упознала је Луиса Буњуела, и пет година се с њим забављала. Та веза,

и пријатељство са Рафаелом Албертијем и Гарсијом Лорком, припојиће је Генерацији 1927. Путувала је широм света, а дуже време је боравила у Енглеској и Аргентини. Након Грађанског рата избегла је у Париз, а потом у Хавану, све до 1943. У Мадрид се вратила 1966, а умрла је у Мексику. Године 1991. објављени су њени мемоари, на основу разговора које је снимала на траку. Написала је више песничких књига, од којих су најзначајније *Немири* (1926), *Песме мора и земље* (1930), *Угаљ и ружа* (1935), *Дечак и сенке* (1936), *Сенке и снови* (1944).

АНХЕЛ МЕНДОСА (1969), по занимању васпитач, аутор је више песничких свезака, међу којима се истичу *Лейња њесма* (1996), *Север* (1999), *Болничка свейлост*. Објавио је књиге *Мали њоседи* (2000), *Околина* (2002), *Зимски сајти* (2006). Прву књигу поезије за децу, *Песничка забава*, објавио је 2007. године. Добитник је Националне награде за поезију Млади ствараоци (Мадрид, 1996), због које је одабран да учествује на Бијеналу младих уметника Европе и Медитерана, одржаног у Торину (Италија) 1997. Додељена му је и Награда „Луис Сернуда“ (1997), Сребрна награда Клуба књиге на шпанском језику Уједињених нација 1998, Међународна награда за поезију „Архипрезвитер из Ите“ (2001), Национална награда за поезију „Фернандо Кињонес“ (2004) и друге.

ХОСЕ МОРЕНО ВИЉА (1887–1955), похађао је студије на два факултета: хемијску анализу на Универзитету у Фрибургу (Немачка) и историју уметности на Централном универзитету у Мадриду. Године 1937. Шпански грађански рат навео га је да пребегне у Мексико, где је остао до смрти. Сматра се да се његово дело, карактеристично по трезвеном и продуховљеном стилу, налази на прелазу између Генерације 1898. и 1927. Прве песничке збирке, *Garba* (1913), *Пролазник* (1914), *Еволуције* (1918), прожимају идеолошки немири и тежња ка симболистичкој поезији. Боравак у Студентском граду у Мадриду приближио га је Генерацији 1927. Касније је објавио дела *Збирка* (1924), *Црвенкоса Хасинџа* (1929) и неколико књига блиских надреалистичком стилу, попут *Карамбас* (1931), *Мосџови без краја* (1933) и *Салон без зидова* (1936). Његова последња дела, *Тешка враџа* (1941) и *Ноћ речи* (1942) с пуно носталгије говоре о његовом егзилу у Мексику.

КАРЛОС МУРСИЈАНО (1931), током своје књижевне каријере неговао је разне родове и врсте, и то веома успешно. Његов опус обухвата поезију, прозу, преводе и музикологију, као и ликовну и књижевну критику. Био је директор трговачке фирме од 1956. до 1987, када је напустио тај положај да би се у потпуности посветио књижевном раду. Сарађивао је са разним дневним листовима и часописима посвећеним култури. Током живота је добио бројне награде, међу којима су и Национална награда за поезију за *Та јасна џиџина* (1970) и Национална награда за књижевност за децу и младе за *Море и даље чека* (1982). Добитник је такође Награде

Ангаро за поезију, за збирку *Нешито погрџава* (2010). Његово дело карактерише доминација форме и разноврсност тема и регистара.

КАРЛОС РЕВИЈЕХО (1942), своју песничку каријеру посветио је књижевности за децу. Након првих корака на пољу поезије за одрасле, учитељски позив му је приближио дечји свет и одлучио је да већину свог књижевног опуса – који обухвата разне родове и врсте, од поезије до прозе и фолклора – посвети најмлађима. Неке његове књиге добиле су велика признања, попут Награде за књигу године коју додељује Банка књиге у Каракасу, Награде *White Raven* Библиотеке у Минхену – за књигу *Драјоналија*, Националне награде за најбољу објављену књигу *Песма и ѝрича*, *Пусџи ме да ѝи ѝричам* и Почасне похвале „Шарени стихови“ на Сајму књига у Болоњи, за дело *Дон Кихоте у ѝикџоџрамима*. Књиге су му преведене на више језика, а песме објављене у бројним антологијама и уџбеницима.

МАРИНА РОМЕРО (1908–2001), професорка, предавач, полиглота, светски путник и чланица више струковних удружења. Похађала је Међународни девојачки институт у Шпанији и студирала филозофију и књижевност на Централном универзитету у Мадриду, данас Универзитету Комплутенсе. Пре Шпанског грађанског рата преселила се у Калифорнију (САД) захваљујући стипендији Смит Колеџа и шпанске владе. Радила је као професор шпанског језика и књижевности на универзитетима Принстон и Ратџерс преко тридест година, од 1938. до 1970. Прву књигу, под називом *Песме*, написала је 1935. Објавила је више збирки: *Носџалија јуџира*, *Присусџво сећања*, *Мида*, *Море без воде*, и неколико књига есеја (*Крајолик и књижевност џиџаније*, *Анџолоџија џенераџије 1898*). Године 1970. дефинитивно се вратила у Мадрид и остварила плодну књижевну каријеру, у којој посебно место заузимају песме за децу *Радосџи* из 1973.

АНА МАРИЈА РОМЕРО ЈЕБРА (1945), живи у Алмерији од 1981, где ради као учитељица у школи „Ел Пуђе“. Њена интересовања су веома широка; осим литературе, бави се сликарством и керамиком. Држала је курсеве за подстицање читања и учествовала на разним конференџијама и сусретима посвећеним дечјој књижевности. Њено књижевно стваралаштво, које обухвата преко тридесет књига, претежно је оријентисано ка поезији, како за одрасле (*Сав си мој*, *Осџрво Бреџема*, *Глинене џесме*, *Време дубине*, *Док џледам излоје*, *Пенелоџин џлач...*) тако и за децу (*Мали црни мрав*, *Крава Досинџа*, *Зелени џриџаџеџи*, *Госџоџиџа Рибиџа*, *Принџеза се досаџује* и друге). Књигама за најмлађе временом је посвећивала све више пажње и интересовања, што је доприносило и све већем квалитету њених песничких збирки. Сарађивала је на стварању неколико антологија и објавила одабране приче за децу.

ХОАКИН РОМЕРО МУРУБЕ (1904–1969), песник изразито андалузијских корена, био је директор Краљевских тврђава у Севиљи, од 1943. до смрти. Његово књижевно стваралаштво првобитно је било под утицајем модернистичких и класицистичких струја (*Прозарији*, 1924; *Песма андалузијској љубавника*, 1941), да би се касније преусмерило ка токовима надахнутим арапском културом (*Касида у забораву*, 1945; *Земља и њесма*, 1948). Писао је такође веома допадљиву прозу: *Севиља на уснама* (1938) и *Расцрпана о лажи* (1943). Спада међу прве књижевнике који су после рата почели да пишу носталгичну поезију о прошлим временима, нарочито приметну у збиркама *Већ је касно* (1948), *Далеко село* (1950), *Небо које смо изгубили* (1959).

ЛУИС РОСАЛЕС (1910–1992), припадник Генерације 1936, судећи према томе када је почео да објављује књиге. Студирао је права и књижевност у Гранади и романистику у Мадриду, где је објавио своје прве песме у часопису *Четири ветра* (1933). На његову прву књигу, *Април* (1935), која садржи низ љубавних песама, утицали су песници Златног века. Године 1949. објавио је своје најзначајније дело, *Зайаљена кућа*, дугачку наративну и аутобиографску поему, проширену у другом издању из 1967. Године 1951. добио је Националну награду за поезију, за збирку *Риме*. Значајна су и његова есејистичка дела, нарочито књиге *Сервантес и слобода* (1960), *Осећај њреваре у барокној поезији* (1966) и *Шпанска лирика* (1972). Од 1962. године био је члан Шпанске краљевске академије, а две деценије касније додељена му је Награда „Сервантес“.

ПЕДРО САЛИНАС (1891–1951), припадник је Генерације 1927, у којој се истакао као аутор љубавних стихова. Истински интелектуалац и хуманиста, Салинас је студирао права и књижевност. Био је лектор за шпански језик на Универзитету у Паризу између 1914. и 1917, када је докторирао књижевност. Двадесетих година XX века почео је да сарађује са часописом *Revista de Occidente* и предавао је шпански језик и књижевност на универзитетима у Севиљи и Мурсији. Радио је као лектор за шпански језик и на Кембриџу. Прва фаза његовог стваралаштва, под утицајем Хуана Рамона Хименеса, трајала је до 1931. године, а обухвата збирке *Предсказања* (1924), *Извесна случајност* (1929) и *Прича и знак* (1931). Друга, када је писао претежно љубавну поезију, трајала је до 1939. године: *Глас њеби дујујем* (1933), *Разлој за љубав* (1936) и *Дујачак ламенј* (1939). Трећа и последња фаза трајала је све до његове смрти, а карактеришу је песникови филозофски немири и заокупљеност улогом песника и уметности у друштву: *Предмет њосмањрања* (1946), *Сва њојашњења и друје њесме* (1949), *Поверење* (1942–1944).

ЕЛОЈ САНЋЕС РОСИЉО (1948), објавио је више песничких књига, међу којима су: *Како да будемо сами* (1978), за коју је добио Награду Адонаис, *Странице дневника* (1981), *Елеије* (1984),

Аутијоритет (1989), *Живот* (1996), *Извесност* (2005), за коју је добио Националну награду критике и *Ослушкивајте својим осећањима* (2008). Првих пет збирки обухватио је књигом *Тако је то било. Сабрана поезија, 1974–2003* (2004). Антологија његове поезије *Исјављено* (Севиља, 2006) објављена је и у Мексику (Пуебла, 2007) под називом *Извор времена*. Написао је значајан есеј „Снага судбине“ (1992) и превео *Песме Ђакома Леопардија* (1998). Његове песме налазе се у најпрестижнијим антологијама, а неке збирке и избор из поезије објављени су на више језика. Универзитетски је професор шпанске књижевности у Мурсији.

ФЕЛИКС МАРИЈА ДЕ САМАНИЈЕГО (1745–1801), истакнути је књижевник из доба просветитељства. Од професора Мануела Уртада де Мендосе научио је разне језичке области: латински, шпанску граматику, правопис, прозодију. Та хуманистичка сазнања била су од пресудног значаја за њега као писца. Његов отац није имао поверења у шпанско универзитетско школовање, те га је послао да заврши студије у Француској, према обичају баскијског племства. Тамо је учврстио своја хуманистичка уверења, у чему му је помогло и непрестано читање хиспанских и страних писаца. По завршетку студија, провео је неко време у Бордоу и Тулузу. Августа 1763. вратио се заувек у своју земљу. Био је оснивач Баскијског краљевског друштва. Године 1777. довршио је збирку *Моралне басне* и послао је у Мадрид Томасу де Иријартеу; објављена је 1781.

ГАБРИЈЕЛ СЕЛАЈА (1911–1991), један је од најзначајнијих представника друштвено ангажоване поезије педесетих година. Завршио је школу у Сан Себастијану и студирао индустријско инжењерство у Мадриду, где је живео у Студентском дому, из којег је понео незаборавне успомене. Његови први песнички покушаји нису наишли на одобравање у породици, те је одлучио да пише под псеудонимом. Прву песничку збирку, *Плиме и осеке њишине*, објавио је 1935. године. Изузетно плодан писац, објавио је безмало стотину дела, махом написаних једноставним, срдачним, човекољубивим тоном. Нарочито су значајне његове збирке: *Док мирно њричам* (1947), *Тако је то* (1949), *Све остало је њишина* (1952), *Мир и концерт* (1953), *Глуви фењер* (1964), *Семантичка њоља* (1971). Године 1986. добио је Националну награду за књижевност.

ЛУИС СЕРНУДА (1902–1963), једна је од кључних фигура Генерације 1927. Његово дело припада књижевној струји коју многи називају неоромантичарском. Студирао је права у својој родној Севиљи, под надзором Педро Салинаса, чији је био ученик и који га је подстакао на прве песничке кораке. Предавао је шпански језик на Универзиту у Тулузу, у Енглеској и Сједињеним Америчким Државама. Под утицајем надреалистичких песника, написао је *Профил ваздуха* (1927) и *Еклоја, елегија, ода* (1928). Врхунац лепоте израза и песничке зрелости домашио је књигама *Једна река,*

једна љубав (1929), *Забрањени ужици* (1931) и *Стварносћ и жеља* (1936). Током Шпанског грађанског рата отишао је у изгнанство и више се никада није вратио у домовину. Боравио је у Великој Британији, САД и напоследку у Мексику, где је објавио збирке *Облаци* (1940), *Као човек који чека зору* (1947), *Одбројани сајти* (1956) и друге.

МИГЕЛ ДЕ УНАМУНО (1864–1936), књижевник, песник и филозоф, припадник Генерације 1898. Пореклом из скромне породице, водио је веома буран живот. Од 1880. до 1884. студирао је филозофију и књижевност на Универзитету у Мадриду, након чега је добио посао професора грчког језика и књижевности на Универзитету у Саламанки, где је од 1901. био ректор и професор историје шпанског језика. Његова основна идеја заснивала се на поимању човека као „бића од крви и меса“, док је живот схватао као циљ сам по себи. Те замисли је изразио, између осталог, у делима *Моја религија и друђи есеји* (1910) и *О ираичном осећању живођи* (1913). Већ од своје прве књиге, *Поезије* (1907), профилисао је теме које ће доминирати његовом поетиком: религијски сукоб, домовина, живот у породици. Аутор је значајних есеја о ликовима из опште књижевности, *Живођи Дон Кихођи* и *Санча* (1905) и романа: *Мир у рађу* (1897), *Љубав и њедађија* (1902), *Мађла* (1914), *Абел Санђес* (1917), *Теђка Тула* (1921), као и дела *Три узорне новеле* и *један ѡредђовор* (1920).

МАРИЈА ДЕ ЛА ЛУС УРИБЕ (1936–1994), чилеанско-шпанска песникиња, студирала је педагогију на Универзитету у Чилеу, а последипломске студије историје и књижевности завршила у Риму, са тезом о Чезару Павезеу. Неговала је прозу, поезију и драму. Заједно са свођим мужем, илустратором Фернандом Краном, стварала је књиге за децу, прво у Сједињеним Америчким Државама, потом у Чилеу и Шпанији. Заједно су објавили преко двадесет књига, претежно поезије и прича у стиховима. Живела је у Ситђесу (Барселона) од 1973. Њено дело *Причађ ми да ѡи ѡричам* (1979) одабрано је јуна 2000. године за VI Симпозијум о дечђој књижевности и читалаштву, кођи организује Фондација „Херман Санђес Руђперес“, као једно од стотину најзначајниђих дела шпанске књижевности за децу у XX веку.

ХАИМЕ ФЕРАН (1928–2016), студирао је на Универзитету у Барселони и завршио докторске студије у Мадриду, где је био асистент на Катедри за науку и културу, а потом професор шпанске књижевности на америчким универзитетима *Colgate* и *Siracusa* у Њујорку, где је основао Центар за хиспанске студије. Био је један од главниђх каталонскиђх представника такозване Генерације 1950. Своју књижевну каријеру започео је у оквиру групе песника кођа је деловала у Барселони, међу којима су били Хосе Агустин Гођтисоло, Карлос Барал, Хаиме Хил де Бједма и Алфонсо Костафреда. Њихова поезија тематски се одвођила од песника заокупљениђх друштвеним

проблемима и отворила нове путеве. Аутор је преко десет песничких збирки, међу којима се издвајају *На обали* (1953), *Песме љућника* (1953), *Оћкриће Америке* (1957), *Композитије за Дулсинеју* (1959), *Јућро у љарку* (1972), *Дућачка љлажа* (1981).

АНТОНИО ФЕРНАНДЕС МОЛИНА (1929–2005), био је песник, приповедач, есејиста, преводилац, драмски писац, ликовни критичар и уметник. Напустио је учитељски посао да би се у потпуности посветио књижевности и уметности. Био је секретар редакције часописа *Papeles de son Armadans* који је основао и уређивао шпански нобеловац Камило Хосе Села. Између Шпаније и Америке објавио је безмало четрдесет књига, међу којима су романи *Соло на љруби* (1965), *Пуж у кухињи* (1970), *Лав је уљаво изашао из фризерској салона* (1971); песничке збирке *Глинено љисмо* (1953), *Слободна недеља* (1956), *Овоземаљски снови и љејзажи* (1963), антологију *Свакодневна љоезија* (1966), *Романћичарски љесници* (1975), *Анћолођија модернисћичке љоезије* (1981). Такође је остварио значајно дело као ликовни уметник са особеним осећајем за боју.

АНХЕЛА ФИГЕРА (1902–1984), песникиња коју су од самог почетка каријере сматрали једном од наследница Антонија Маћада. Тематска особеност њеног дела је интересовање за свет жене. Прве две књиге настале у почетној фази њеног стваралаштва су *Жена од блаћи* (1948) и *Душа Сорије* (1949). Касније је, под утицајем Габријела Селаје, почела да пише друштвено ангажовану поезију, која карактерише готово сва њена потоња дела, од *Правој лица сћвари* (1950), преко наслова попут *Победио ме је анђео* (1951), *Узалудни крик* (1952), *Тешки дани* (1953), до збирке *Окрућна лејоћи* (1958), за коју је предговор написао Леон Фелипе. Ауторка је и неколико књига за децу и младе: *Шашаве љриче за љамећну децу* (1979) и *Песме за целу љодину* (1984). Две године након њене смрти објављена су *Сабрана дела Анхеле Фијере*.

ГЛОРИЈА ФУЕРТЕС (1917–1998), створила је особен песнички језик, заснован претежно на хумору и игри речи. Написала је велики број књига за децу и младе. По занимању учитељица, радила је као архивар у библиотеци и била заменик уредника часописа *Сћрелци*. У домен интимистичке поезије спада њена збирка *Ни ударац, ни оћров, ни нож* (1966), док је *Песник на сћражи* (1968) луцидна и маштовита вежба лирског самоиспитивања које основним темама додаје и поезију као предмет промишљања. Њено дело прожимају аутобиографски елементи, нарочито присутни у књизи *Повесћ о Глорији* (1980), у којој је најсавршеније формулисан њен изражајни језик, видно надахнут усменим песничким предањем. У њеном опусу нарочито место имају збирке: *Како везаћи љићру бркове* (1969), *Када волиш, научиш љеоћрафију* (1973), *Сама у сали* (1973), *Недовршена дела* (1975) и *Жена са сћихом на љрудима* (1995).

КАРМЕН ХИЛ (1962), стручњак је за дечју књижевност, професор и организатор бројних културних активности за децу. Остварила је пројекте у вези са позориштем, луткарством, фестивалима приповедања, радионицама плеса... Као предавач такође настоји да пренесе своју страст према дечјој поезији, која ју је надахнула да покрене дигитални часопис за дечју поезију *Cosicosas*, посвећен најмлађима из свих земаља у којима се говори шпански језик. Држи курсеве поезије у основним школама и консултације о подстицању читања за родитеље и учитеље. Ауторка је више књига: *Десеи њесама и дванаеси њрича за школу*, *Какав цар је овај њусар*, *Заљубљена камила*, *Вешњица Биберица*, *Дух који има брух* и друге.

ХУАН РАМОН ХИМЕНЕС (1881–1958), добитник Нобелове награде за књижевност 1956. године. Његову прву сарадњу са мадридским часописом *Нови живои модернисти* су примили са одушевљењем. Након прве две песничке збирке, *Ninfeas* и *Душе љубичице*, његова лирика је еволуирала од последњих трзаја модернизма до емотивне и интелектуално дубоке поезије. Његове збирке *Риме* (1902), *Тужне арије* (1903) и *Далеки врџови* (1904) садрже поезију пуну музике, носталгије и љубави према природи. Између 1905. и 1912. живео је у свом родном месту, у потпуности посвећен књижевности и задивљен животом у андалузијском селу. У том периоду написао је неколико збирки: *Елеџије* (1908–1910), *Заборави* (1909), *Звук самоће* (1911), *Чаробне и болне њесме* (1911), *Меланхолија* (1912) и *Лавиринџ* (1913), као и књигу песама у прози *Сивац и ја* (1914), нежну елџију посвећену магарцу, која је постала једна од његових најпознатијих књига. Врхунац његове каријере представља књига *Дневник њек ожењенои њесника* (1917), написана скоро у целини током путовања преко Атлантика.

ANTOLOGÍA DE POESÍA ESPAÑOLA PARA NIÑOS Y JÓVENES

BIOGRAFÍAS DE AUTORES

RAFAEL ALBERTI (1902–1999), miembro de la Generación del 27. Sus padres pertenecían a familias de origen italiano. En 1917 se trasladó a Madrid, donde había decidido seguir su vocación de pintor y el descubrimiento del Museo del Prado fue para él decisivo. En Madrid se rodeó de sus nuevos amigos de la Residencia de Estudiantes y al descubrir la poesía siguió su encuentro con los poetas. En 1925 su *Marinero en tierra* recibió el Premio Nacional de Literatura. Tras eso, la pluma de Alberti se propuso sacudir la conciencia dormida de un país que estaba a punto de vivir uno de los episodios más sangrientos de su historia: la Guerra Civil. Ante la amenaza de las tropas alemanas, en 1940 cruzó el Atlántico rumbo a Chile, acompañado por su amigo Pablo Neruda. El exilio de Rafael Alberti fue largo. No regresó a España hasta 1977, después de haber vivido en Buenos Aires y Roma. Tras la guerra civil, ya en el exilio, publicó en Buenos Aires *A la pintura: Poema del color y la línea* (1945) y un volumen que abarca la casi totalidad de su obra lírica escrita hasta ese momento, *Poesía* (1946). Durante su vida escribió más de cincuenta libros de poesía.

VICENTE ALEIXANDRE (1898–1984), uno de los grandes poetas españoles del siglo XX, miembro de la Generación del 27 y galardonado con el Premio Nobel de Literatura en 1977. Se especializó en Derecho Mercantil, materia que luego enseñó como profesor en la Escuela de Comercio de Madrid (1920–1922). Desde 1917, año en el que conoció a Dámaso Alonso, se venía relacionando con jóvenes de su generación que sentían inquietudes literarias. Estuvo gravemente enfermo en los años veinte, y, a partir de entonces, su salud fue muy delicada. Después de la guerra, Aleixandre (que fue uno de los pocos autores de su generación que se quedó en España) continuó desarrollando una trayectoria poética muy personal. En 1949 fue elegido miembro de la Real Academia Española, y desde entonces fue el gran maestro y protector de los jóvenes poetas españoles de la segunda mitad del siglo XX. Fue un poeta total, entregado de lleno al cultivo de la poesía. Entre sus libros destacan: *Espadas como labios* (1932), *Pasión de la tierra* (1928–29), *Sombra del paraíso* (1944), *Mundo a solas* (1950), *Retratos con nombre* (1965) y otros.

MARINA AOIZ (1955), es licenciada en Ciencias de la Información y Gemóloga, edita la página web del Ayuntamiento de Tafalla, imparte talleres de lectura y escritura, y coordina diferentes clubes

de lectura. Ha publicado *La risa de Gea* (1986); *Tierra secreta* (1991); *Admisural* (1998); *Fragmentos de obsidiana* (2001); *El libro de las limosnas* (2003); *Edelphus* (2004); *Hueso de los vientos* (2005); *Don de la luz* (2006); y *Donde ahora estoy en pie frente a mi tiempo* (2007), en poesía. En narrativa, el cuento bilingüe “La tribu del Perenquén”; “Mujeres en la cultura” y varios libros de investigación. Parte de su obra poética se recoge en una veintena de antologías. Recibió el premio XV Certamen Nacional de Poesía «Ciudad de Tudela», 1999; el Premio a la Creación Literaria del Gobierno de Navarra, 2003; y el Premio de Poesía XXII Certamen Literario de Lasarte–Oria, 2008, entre otros.

ALICIA BORRÁS, escritora gallega, nacida en Vigo, ha trabajado como actriz de doblaje para cine y televisión. Más tarde reorienta su carrera hacia el teatro y da clases de arte dramático para jóvenes y adultos en varias escuelas y talleres Vigo y Nigrán. Vive rodeada de niños, a los que dice entender mejor que a los adultos, y le sirven de inspiración para sus novelas. Como escritora, ha publicado tanto en gallego como en castellano. Ha sido finalista del Premio Lazarillo de creación literaria en 1998 por *Versos graciosos, sabrosos y jugosos*. Entre sus obras podemos destacar *Nata y Chocolate* (Edelvives, 2010), serie que continuará con más títulos como *¡Nata y Chocolate, invencibles!* también en Edelvives, *Bichitos enaniitos* (Hiperion, 2006), *El mar es nuestro* (Editorial Galaxia, 2010) y *Mr. Body quiere jugar* (Amplio, 2013).

CARMEN CARRASCO (1941), cursó sus estudios de Bachillerato y Magisterio en Melilla y finalizados estos fue destinada a diversos lugares de la Península, dedicándose toda la vida a la enseñanza. Actualmente reside en Valencia. Ha sido nombrada Miembro de Honor de la Unión Nacional de Escritores de España, en reconocimiento a su dilatada trayectoria y a su decidido respaldo a la actividad cultural y literaria, especialmente en el ámbito de la comunidad valenciana. Tiene publicados dos poemarios como autora, *Eternos sentimientos* y *Versos a la Naturaleza*, este último conteniendo un CD con poemas del libro recitados por ella misma y acompañados de música. Desde sus comienzos como profesora siempre ha escrito sencillos poemas y pequeñas obras de teatro para sus alumnos, dedicándose más de lleno al quehacer literario desde que se jubiló. Ha tomado parte en dieciséis antologías y ha obtenido diversos premios.

GABRIEL CELAYA (1911–1991), uno de los poetas más representativos de la poesía social de los cincuenta. Cursó el Bachillerato en San Sebastián y la carrera de Ingeniero Industrial en Madrid. En esta última ciudad vivió en la Residencia de Estudiantes, experiencia que dejó en él un recuerdo imborrable. Sus primeras tentativas como poeta no fueron aceptadas en modo alguno por su familia, razón por la cual eligió escribir con seudónimo. Con este nombre, pues, apareció su primer libro de poemas:

Marea del silencio (1935). Autor muy prolífico, de casi un centenar de obras, encuentra su voz propia –un decir sencillo y cordial, humano y prosaico– con los libros *Movimientos elementales* (1947) y, sobre todo, con *Tranquilamente hablando* (1947) y *Las cosas como son* (1949). Escribió también *Lo demás es silencio* (1952), *Paz y concierto* (1953), *La linterna sorda* (1964) y *Campos semánticos* (1971). En 1986 fue galardonado con el Premio Nacional de las Letras Españolas.

LUIS CERNUDA (1902–1963), una de las figuras fundamentales de la Generación del 27. Su obra se inscribe dentro de una corriente que muchos han calificado de neorromántica. Estudió derecho en su ciudad natal bajo la dirección de Pedro Salinas, de quien fue discípulo y quien orientó sus primeros pasos de poeta. Dio clases de español en la Universidad de Toulouse, en Inglaterra y en Estados Unidos. Sus primeras obras marcan un itinerario que desembocó en una estrecha afinidad con los poetas surrealistas. Esta etapa, que dio comienzo con *Perfil del aire* (1927) y *Égloga, elegía, oda* (1928) logra su mayor expresión y madurez en *Un río, un amor* (1929), *Los placeres prohibidos* (1931) y *La realidad y el deseo* (1936) libros en los que ya se muestra, en todo su esplendor, un Cernuda enamorado y rebelde, orgulloso de su diferencia. Tras la contienda civil española conoció el exilio del que jamás volvió. Residente en Gran Bretaña, Estados Unidos y, por último, México, publicó, entre otros libros, *Las nubes* (1940), *Como quien espera el alba* (1947), *Con las horas contadas* (1956) y *Desolación de la Quimera* (1962).

CARMEN CONDE (1907–1996), considerada la mejor representante femenina de su generación, tras publicar sus primeros poemas en las revistas *Ley*, *Sí* y *Diario poético*. En 1929 publicó *Brocal*, libro que reúne poemas en prosa, cuyas metáforas de delicada factura y original imaginación motivaron el elogio de la crítica del momento. En 1933 fundó la revista *Presencia*, y por esa misma época conoció a la chilena Gabriela Mistral quien prologó su siguiente poemario en prosa, *Júbilos*, editado al año siguiente e ilustrado por la pintora argentina Norah Borges. Publicaba con los seudónimos de Florentina del Mar y Magdalena Noguera. En 1967 la publicación de *Obra poética 1929–1966* le valió el Premio Nacional de Literatura. Paralelamente, y en ocasiones con la colaboración de su marido, escribió libros infantiles, por los que en 1987 recibió también el Premio Nacional de Literatura Infantil y Juvenil. En 1978 se convirtió en la primera mujer que ingresó en la Real Academia de la Lengua Española.

DIEGO DÍAZ HIERRO (1914–1979), profesor, historiador y poeta. Su actividad se canalizó en tres vertientes: literaria, historiográfica y periodística. Diego Díaz Hierro fue una figura imprescindible a la hora de conocer el pasado y entender la cultura y signos de identidad onubenses. El rigor científico que puso a sus investigaciones le sirvió para ser nombrado Cronista Oficial de Huelva. Inició su trayectoria docente en 1948 como ayudante de Cátedra de Literatura y Lengua Latina. Como poeta, gozó de

prestigio nacional por sus libros publicados desde 1937 a 1944 así como por sus publicaciones poéticas y literarias en revistas y periódicos españoles. Fue autor de poemarios como *Poemas de España* (1937), *El Molino de cartón* (1939), *Tu vida en secreto* (1941), *La fiesta de las rosas* (1944) y *Poesía de los niños* (1944). En 1957 fue elegido académico correspondiente de la Real Academia de la Historia. En 1972, fue designado, correspondiente de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando.

GERARDO DIEGO (1896–1987), una de las figuras más representativas de la Generación del 27, a la que agrupó por primera vez en una célebre antología y que encabezó el redescubrimiento de Góngora. Profesor de literatura y de música, inició su andadura poética con *El romancero de la novia* (1920), que denotaba cierta influencia de Juan Ramón Jiménez y su aprecio por las formas tradicionales. Después de una breve estancia en París, reveló su permeabilidad a las corrientes vanguardistas y a los versos de gran musicalidad, el dominio del lenguaje y una intuitiva aplicación de los recursos técnicos y expresivos. De su vasta obra cabe destacar *Versos humanos* (1925), *Ángeles de Compostela* (1940), *La luna en el desierto* (1949), *Biografía incompleta* (1953), *Poesía amorosa* (1965), *Vuelta del peregrino* (1967) y *Versos divinos* (1971). En 1947 ingresó en la Real Academia Española. Entre otros galardones, recibió el Premio Nacional de Literatura (1925), compartido con Rafael Alberti, y en 1980 el Cervantes, que compartió con Jorge Luis Borges.

JULIO ALFREDO EGEA (1926), académico correspondiente de la Academia de Buenas Letras de Granada. La vida literaria de Egea está estrechamente vinculada a Granada, donde participa en los movimientos literarios de esta ciudad y se integra en la denominada Generación de los 50. Fundador y redactor jefe de la revista *Sendas* (la cual publicó en 1946 el primer homenaje escrito al poeta Federico García Lorca en España). Ha sido alcalde de su pueblo natal. Parte de su obra literaria, no incluida en libros o comprendida en estos, está repartida por periódicos o revistas especializadas de España y América. Varios poemas suyos han sido traducidos al búlgaro, polaco, árabe, francés, inglés, alemán, italiano y portugués. Entre sus poemarios destacan: *Ancla enamorada* (1956), *Museo* (1962), *Antología Poética 1953–1973* (1975), *Segunda Antología Poética 1973–1988* (1990).

ANTONIO FERNÁNDEZ MOLINA (1929–2005), fue poeta, narrador, ensayista, traductor, dramaturgo, crítico de arte y artista. Abandonó su trabajo de maestro para dedicarse por completo a la literatura y al arte. Fue secretario de redacción de la revista *Papeles de son Armadans* dirigida por Camilo José Cela en Mallorca. Entre España y América ha publicado cerca de cuarenta libros, entre ellos novelas: *Solo de trompeta* (1965); *Un caracol en la cocina* (1970); *El león recién salido de la peluquería* (1971, su novela más conocida); *poesía: Una carta de barro* (1953); *El cuello cercenado* (1955); *Semana*

libre (1956); *Las fuerzas iniciales* (1956); *Sueños y paisajes terráqueos* (1963) *Antología: Poesía cotidiana* (1966); *Los poetas románticos* (1975); *Antología de la poesía modernista* (1981). También llevó a cabo una extensa obra como artista plástico, en la que destacaba su particular sentido del color. Trabajó muy buena amistad con Miguel Labordeta, por lo que decidió instalarse en Zaragoza, donde desarrolló buena parte de su obra.

JAIME FERRÁN (1928–2016), estudió en la Universidad de Barcelona y se doctoró en la de Madrid, donde fue profesor ayudante de la Cátedra de Ciencia de la Cultura hasta 1954 y profesor de literatura española en las universidades estadounidenses de Colgate y Siracusa (Estados Unidos), presidiendo en esta última el Centro de Estudios Hispánicos. Fue uno de los principales representantes catalanes de la denominada Generación de los 50. Inició su obra dentro del grupo formado en Barcelona por José Agustín Goytisolo y Carlos Barral, Jaime Gil de Biedma y Alfonso Costafreda, un grupo que se aparta de la temática de la poesía social y abre nuevos caminos. Escribió una decena de poemarios: *Desde la orilla* (1953), *Poemas del viajero* (1953), *Descubrimiento de América* (1957), *Canciones para Dulcinea* (1959), *Mañana de parque* (1972), *La playa larga* (1981), entre otros.

ÁNGELA FIGUERA (1902–1984), se inició en la poesía dentro de una línea que puede considerarse heredera de Antonio Machado. La preocupación por el mundo femenino constituyó una de las marcas temáticas de su obra. Sus dos primeros libros se incluyen en esta etapa y son *Mujer de barro* (1948) y *Soria pura* (1949). Posteriormente, la influencia de Gabriel Celaya llevó a Ángela Figuera a la poesía social, en la que se inscribirá el resto de su obra, desde *Las cosas como son* (1950), pasando por títulos como *Vencida por el ángel* (1951), *El grito inútil* (1952), *Los días duros* (1953) y *Belleza cruel* (1958). Este último mereció un prólogo elogioso de León Felipe. Su última obra en esa línea fue *Toco la tierra. Letanías*, publicada en 1962, cuando la poesía social empezaba a agotarse. Con posterioridad publicó dos poemarios para niños: *Cuentos tontos para niños listos* (1979) y *Canciones para todo el año* (1984). Dos años después de su muerte se publicaron sus *Obras completas*.

GLORIA FUERTES (1917–1998), creadora de un lenguaje personal basado en el humor y los juegos de palabras, escribió una extensa obra dedicada al público infantil. Maestra de profesión, trabajó como archivera bibliotecaria y codirigió la revista *Arqueros*. Los elementos intimistas pasaron a primer plano en *Ni tiro, ni veneno, ni navaja* (1966), mientras que *Poeta de guardia* (1968) es un lúcido e imaginativo ejercicio de introspección lírica que, a los temas mencionados, añade el de la propia poesía como materia de reflexión. Los aspectos autobiográficos, habituales en su producción, se hicieron especialmente presentes en *Historia de Gloria* (1980), en el que un lenguaje expresivo de marcada inspiración oral

alcanzó su formulación más perfecta. Otros títulos destacables son *Cómo atar los bigotes al tigre* (1969), *Cuando amas aprendes geografía* (1973), *Sola en la sala* (1973), *Obras incompletas* (1975) y *Mujer de verso en pecho* (1995).

FEDERICO GARCÍA LORCA (1898–1936), miembro de la Generación del 27 que alcanzó el mayor éxito internacional. Estudió filosofía y letras en la Universidad de Granada y se licenció en Derecho. En 1919 se instaló en la Residencia de Estudiantes de Madrid, donde conoció a Juan Ramón Jiménez y a Antonio Machado, y trabó amistad con poetas de su generación y artistas como el futuro cineasta Luis Buñuel o el pintor catalán Salvador Dalí. En 1921 publicó su primera obra en verso, *Libro de poemas*. Entre 1921 y 1924 García Lorca escribió una obra inspirada en el folclore andaluz, el *Poema del cante jondo* (publicado en 1931). El reconocimiento y el éxito literario llegaron con la publicación del poemario *Canciones* (1927), pero el poeta español más conocido llegó a su plena madurez con el *Romancero gitano* (1928). Tras este éxito, Lorca viajó a Nueva York, ciudad en la que residió como becario durante el curso 1929–1930. Esas impresiones se materializaron en *Poeta en Nueva York* (publicado póstumamente en 1940). García Lorca es considerado uno de los grandes dramaturgos europeos del periodo, gracias a obras como *Bodas de Sangre* (1933), *Yerma* (1934) y *La casa de Bernarda Alba* (1936).

JOSÉ GARCÍA NIETO (1914–2001), representante de la corriente clasicista de posguerra, su obra realza los valores estéticos e intemporales de la poesía. Estudió periodismo y fue uno de los fundadores de la revista *Garcilaso*. Su ideología conservadora se manifestó en su primer libro, *Vispera hacia ti* (1940), cuya belleza formal se apoyaba en un dominio absoluto de la métrica y la rima. Con la publicación de *Poesía* (1943), continuó explorando su garcilasismo, aunque la frialdad inicial fue sustituida por un mayor apasionamiento, y la rigidez estrófica se dulcificó por medio de la introducción del verso libre y de algunos metros populares. En libros como *Tregua* (1951) exploró nuevos territorios imaginativos y retóricos sin abandonar sus concepciones de pureza y refinamiento. Al ingresar en la Real Academia Española (1982) pronunció un discurso en verso titulado «Nuevo elogio de la lengua española». En 1996 recibió el Premio Cervantes.

ANTONIO GARCÍA TEIJEIRO (1952), poeta, narrador, editor, profesor, crítico y especialista en literatura infantil y juvenil. Ha colaborado en las páginas literarias y pedagógicas de los periódicos y revistas más prestigiosos de Galicia. Ha impartido cursos de animación a la lectura, creación literaria, talleres de poesía, conferencias, y ha participado en jornadas didácticas y literarias. Durante ocho años dirigió una prestigiosa colección literaria para jóvenes y escribió varios libros de texto. Ganó el

Premio Merlín en 1996 con *Na fogueira dos versos*. En 1998, un jurado internacional le concedió el Premio Europeo Pier Paolo Vergerio, promovido por la Universidad de Padua, considerado uno de los más prestigiosos galardones literarios de Europa. Sus poemas aparecen en múltiples antologías, tanto en gallego como en castellano.

CARMEN GIL (Cádiz, 1962), especializada en literatura infantil, labor que comparte con la enseñanza y la animación cultural para niños. Ha realizado proyectos de teatro, títeres, cuentacuentos, talleres de danza... Lleva muchos años dedicada a la enseñanza e intenta transmitir su pasión por la poesía infantil, que la hizo crear *Cosicosas*, una revista digital de Poesía infantil para todos los niños de países de habla hispana. Imparte cursos de poesía en colegios de Educación Primaria y da charlas de animación a la lectura para padres y maestros. Es autora de varios libros: *Diez poesías y doce cuentos para la escuela*, *Leyendas de Aracena para niños*, *Vaya lata de pirata*, *El camello enamorado*, *La bruja Pimienta*, *El fantasma con asma*, *Unos animales muy originales*, etc.

ANTONIO A. GÓMEZ YEBRA (1950), con apenas diecisiete años, se convirtió en maestro, y estudió la Carrera de Filología Hispánica. Ha trabajado en numerosos colegios e institutos y hoy en día es catedrático de Literatura Española en la Universidad de Málaga, ciudad donde vive desde 1966. Allí conoció a Gloria Fuertes, con quien participó en los famosos «Viernes de Gloria» que se celebraban en la capital de la Costa del Sol en los años setenta. Con ella también participó en recitales poéticos, en tertulias y en charlas abiertas con diversos amigos, pintores y escritores en la famosa bodega «El Pimpi» y en algunos centros culturales. Es autor de diecisiete libros de la colección «El Grillo de Colores», de Algaida, y de un libro de la colección «El Duende Verde». Además de libros para niños, es autor de varios ensayos y libros de poesías. A lo largo de su carrera, ha recibido muchos premios literarios y ha participado en numerosos encuentros y conferencias, muchos de ellos relacionados con la literatura infantil y juvenil.

JOAQUÍN GONZÁLEZ ESTRADA (1921–1990), estudió en Cádiz las carreras de Magisterio y Comercio. Fue maestro de profesión y escritor por vocación. Vivió en Madrid donde trabajó en varias empresas pero lo que más le gustaba era escribir. Siendo autor de varios libros para niños, solía tener como protagonista los animales. Dejó algunos poemarios infantiles que no pueden caer en el olvido: *Casita de fieras*, *Monigote pintado*, *Cinturón negro*, *Viento Almenado* (poemas de Córdoba), que deberían ser recuperados para disfrute de las nuevas generaciones. Trabajó de guionista de televisión y editó un libro de coplas flamencas –de las que era un especialista– en 1984, con el título *Son del Guadarrama*. Su poema «La hormiga cojita» cada Navidad vuelve a memorizarse en muchos colegios españoles.

JOSÉ GONZÁLEZ TORICES (1947), estudió Magisterio en Tarragona y Filología Hispánica en la Universidad de Barcelona; también cursó estudios de Arte Dramático en Madrid. En 1978, junto a José Antonio Rodríguez Lozano, funda la editorial Castilla Ediciones, que publica libros destinados al estudio de Castilla y León. Ha dirigido las colecciones Fuente Dorada, de teatro infantil y juvenil, que edita Caja España y Zoo de Papel, de literatura juvenil, en Ediciones Paulinas de Madrid. Para la editorial CCS, es director de las colecciones Campo de Marte, de teatro joven, y Galería del Unicornio, de teatro infantil y juvenil. En 2005, fundó la Asociación Leer es Crear, de la que es presidente, para el fomento de la lectura. En su extensa bibliografía, muy orientada hacia un público infantil y juvenil, destacan títulos como *La plenitud de la ceguera* (2002, poesía), *El laberinto de los pájaros* (1997, narrativa) y *El retablo del rey Midas* (2004, teatro).

JOSÉ AGUSTÍN GOYTISOLO (1928–1999), poeta español de la Generación del 50, cuya obra fundió la experiencia individual y el compromiso social. Hermano mayor de los novelistas Luis Goytisolo y Juan Goytisolo, destacó especialmente como poeta. Su obra poética, extensa, variada y con una gran carga autobiográfica, se encuentra en la línea del realismo social, de acuerdo con las ideas políticas del autor, y resulta ser una exposición permanente de sus compromisos éticos, sin dejar por ello de estar imbuida de una intensa nota intimista. La actividad literaria del autor se inicia con *El retorno* (1955), libro que mereció un accésit al Premio Adonáis, seguido de *Salmos al viento* (1958, Premio Boscán) y *Claridad* (1960, Premio Ausiàs March). En los años ochenta había publicado cuatro cuentos cuyos títulos responden a los personajes de un poema suyo que había alcanzado gran fama al ser interpretado por Paco Ibáñez: *El príncipe malo* (1983), *El lobito bueno* (1983), *La bruja hermosa* (1984) y *El pirata honrado* (1984).

JORGE GUILLÉN (1893–1984), Premio Cervantes en 1976. Perteneciente a la Generación del 27, su lírica ofrece una visión positiva del mundo y es paradigma de la denominada “poesía pura”. En 1917 sucedió a Pedro Salinas como lector de español en la Sorbona, puesto en el que permaneció hasta 1923. Posteriormente fue Catedrático de Literatura en las Universidades de Murcia y Sevilla, y entre 1929 y 1931 ejerció como lector en Oxford. Exiliado en Estados Unidos (1938), trabajó como profesor en el Wellesley College. Una vez jubilado residió en Italia antes de instalarse en Málaga tras la muerte de Franco. En su poesía desaparece totalmente la ornamentación modernista para quedar únicamente la palabra depurada y ceñida al contenido con la máxima precisión. Publicó varios libros de poemas: *Maremagnum* (1957), *Que van a dar en la mar* (1960), *A la altura de las circunstancias* (1963), *Homenaje* (1967) y *Otros poemas* (1973), etc.

MIGUEL HERNÁNDEZ (1910–1942), adscrito a la Generación del 27, destacó por la hondura y autenticidad de sus versos, reflejo de su compromiso social y político. De niño fue pastor de cabras y no tuvo acceso más que a estudios muy elementales, por lo que su formación fue autodidacta. Con veinticuatro años viajó a Madrid y conoció a Vicente Aleixandre y a Pablo Neruda; con este último fundó la revista *Caballo Verde para la Poesía*. En 1936 se alistó como voluntario en el ejército republicano. Terminada la guerra regresó a Orihuela, donde fue detenido. Condenado a muerte, luego se le conmutó la pena por la de cadena perpetua. Después de pasar por varias prisiones, murió en el penal de Alicante víctima de un proceso tuberculoso. Escribió varios volúmenes de versos: *Perito en lunas* (1934), *Viento del pueblo* (1937), *Cancionero y romancero de ausencias* (1938–1941), escrito mientras se hallaba en la cárcel, donde hizo uso de formas tradicionales de la poesía popular castellana.

PILAR HERNANDIS (1947). La literatura, la música y otras Bellas Artes la han acompañado desde su niñez. Escribe cuentos, poesía y biografías. En 2001 participó conjuntamente en el poemario *Mañana Luminosa III*. En 2007 editó el libro de poesía *Silencios de Tiempos Tejidos*. En 2008 publicó su primer cuento infantil «Fabo el Duende del Canal», en 2009 apareció *Meli la Abeja del Matarraña* y en 2010 fue coautora del poemario *Mapa Infantil para un Juego de Damas* (Editado por la Plataforma de Infancia de Madrid, el Ministerio de la Igualdad y el Ministerio de Educación Política Social y Deporte). En 2013 participó como coautora en la Antología poética *Cuatricromía Alfa* (Editorial Caja de Cerillas) y con un cuento infantil “Sin, San, Sun” en el libro de *Cuentos para Compartir*. En 2014 colaboró en el poemario infantil *Poesía de Colores* y el poemario *Regreso a Casa*. En 2015 colaboró con el poema «Nostalgia» en el libro de *Salou en la Memoria*. Ha sido premiada de poesía en varias ocasiones.

JOSÉ LUIS HIDALGO (1919–1947), es uno de los poetas más representativos de la línea existencial de la primera promoción de posguerra, y precursor de la «Quinta del 42» santanderina que fundó la revista *Proel* (1944–1945; 1946–1949), donde destacarían escritores como José Hierro, Julio Maruri o Carlos Salomón. A los quince años, empezó a publicar sus primeras composiciones. Su interés por la literatura y el arte modernos le estimuló en su formación como incipiente pintor y escritor, y llegó a participar como conferenciante sobre poesía de vanguardia en la Biblioteca Popular de su ciudad. Trabajó en la docencia en una escuela de Santander, y más tarde en Torrelavega. Conoció a José Hierro, con quien entabló una amistad que nunca se quebraría. En 1937 escribió *Canciones para niños* y en 1945 publicó su segundo libro, *Los animales*. Sus poemas fueron publicados en diversas revistas: *Proel*, *Corcel*, *Leonardo*, *Entregas de Poesía*, *Escorial*, *Espadaña*, *La Estafeta Literaria*, *Halcón*.

TOMÁS DE IRIARTE (1750–1791), procede de una familia muy culta, de la cual varios miembros se distinguieron como escritores y humanistas. Aprendió latín, griego y francés. A los catorce años se trasladó a Madrid junto a su tío, al que sucedió en su puesto de oficial traductor de la primera Secretaría de Estado en 1771. Cuidó de las tres ediciones de la Gramática de su tío. En junio de 1776 el rey lo nombró Archivero General del Consejo Supremo de Guerra. Su carrera literaria se inició como traductor de teatro francés; fue el primer dramaturgo que consiguió dar con una fórmula que uniese las exigencias de los tratadistas del Neoclasicismo literario con los gustos del público. El éxito le llegó con la presentación de su obra *El señorito mimado*. Era asiduo a las tertulias, saraos y reuniones tanto políticas como culturales, fue, pues, el prototipo del cortesano dieciochesco. Su reconocimiento literario es obra principalmente de sus *Fábulas literarias* (1782).

JUAN RAMÓN JIMÉNEZ (1881–1958), escritor español galardonado con el premio Nobel de Literatura en 1956. Sus primeras colaboraciones en la revista madrileña *Vida Nueva* fueron acogidas con entusiasmo por los modernistas. Después de los primeros volúmenes de versos, *Ninfeas* y *Almas de violeta*, su lírica evolucionó desde las últimas derivaciones del modernismo hacia una poesía a la vez emotiva e intelectualista. Sus libros *Rimas* (1902), *Arias tristes* (1903) y *Jardines lejanos* (1904) configuraron una poética impregnada de musicalidad, nostalgia y amor por la naturaleza. Entre 1905 y 1912 vivió en su pueblo natal, entregado a la lectura y admirando la vida campesina andaluza, y en este período escribió varios volúmenes: *Elegías* (1908–1910), *Olvidanzas* (1909), *La soledad sonora* (1911), *Poemas mágicos y dolientes* (1911), *Melancolía* (1912) y *Laberinto* (1913), así como el libro en prosa *Platero y yo* (1914), tierna elegía a un borriquillo que se convirtió en uno de sus textos más célebres. Su carrera culminó en el *Diario de un poeta recién casado* (1917), escrito casi en su totalidad durante la travesía del Atlántico.

CLEMENCIA LABORDA (1908–1980), desde niña sintió vocación literaria, siendo admiradora de la poesía de Juan Ramón Jiménez y Federico García Lorca. Fue en gran parte autodidacta, adquiriendo muy tempranamente una voz poética muy personal e inconfundible. Su primer poema lo escribió el 5 de septiembre de 1933, y su primer libro inédito *Versos bobos*, recoge su producción de 1935 a 1936. En 1943 publicó su primer libro de poemas, *Jardines bajo la lluvia*, que obtuvo un éxito de crítica y de público. Su poesía es tierna, dulce y llena de gracia. Sus temas van de lo tradicional (poemas religiosos, de afectos familiares) hasta los asuntos contemporáneos (la llegada del hombre a la luna). Ha publicado varios poemarios: *Ciudad de soledades* (1948), *Retorno a la provincia* (1961), *Tiempo del hombre, tiempo de Dios* (1972), etc. La parte del archivo de Clemencia Laborda que se conserva en la Biblioteca Nacional de España está formada por correspondencia, notas, apuntes y borradores de parte de sus obras.

MARÍA ELVIRA LACACI (1928–1997), fue la primera mujer en recibir el Premio Adonáis en (1956) por *Voz humana*. Su obra se enmarca en la poesía social de posguerra. Había nacido en El Ferrol (La Coruña) pero vivió casi siempre en Madrid. Obtuvo el Premio de la Crítica en 1964, y era autora de los libros *Sonido de Dios*, *Al este de la ciudad* y *Molinillo de papel*. Fue asimismo ganadora del premio Hucha de Oro. Lacaci, que a lo largo de su vida combinó la creación con la docencia, era una poeta de sensibilidad cristiana, que intentó fundir los elementos sociales con los religiosos, lo cual hizo de ella una voz de cierto relieve en los años sesenta, como revela su inclusión en algunas destacadas antologías de poesía española, como la muy conocida de la poesía social, a cargo de Leopoldo de Luis (1965).

CONCHA LAGOS (1907–2007), pseudónimo de Concepción Gutiérrez Torrero, fue una editora, escritora y miembro de la Real Academia de Córdoba. Está considerada escritora total, por haber publicado tanto poesía como narrativa, teatro y ensayo. A los trece años se trasladó con su familia a vivir a El Escorial (Madrid), donde estudió bachillerato y francés en la Escuela de Idiomas de Santo Domingo, ampliando sus conocimientos en Música y Filosofía y Letras. En 1989 vendió parte de su biblioteca personal a la Universidad de Valladolid, y actualmente están depositados en la Biblioteca Reina Sofía. Ha publicado más de veinte poemarios: *Balcón* (1945), *Arroyo claro* (1958) *Luna de enero* (1960) *Los anales* (1966), *La aventura* (1973), *Más allá de la soledad* (1984), *Últimas canciones* (1996) entre otros, y ha editado una Antología de poetas españoles (1956). También ha escrito dos obras de teatro: *Después del mediodía* (1962) y *Ha llegado una carta* (1964).

ELVIRA LINDO (1962), después de vivir en lugares diferentes de la geografía española (Cádiz, Málaga, Alicante, Tarragona y Mallorca, entre otros) se trasladó a Madrid con su familia cuando tenía 12 años y allí ejerció la mayor parte de su labor profesional. Realizó estudios de Periodismo en la Universidad Complutense de Madrid. En el año 1981 empezó a trabajar en Radio Nacional de España. Tuvo especial importancia en su formación la escritura de historias, cuentos cómicos, para la radio, a veces representados por ella misma. En esta línea, ha creado un personaje que poco a poco se iría haciendo muy popular en las ondas: *Manolito Gafotas*, un niño de un barrio obrero de Madrid, que apareció a diario en la radio con guiones y voz de la creadora. En el año 1996 obtuvo el Premio Nacional de Literatura Infantil y Juvenil. También ganó *El Cervantes chico*, premio que otorga el Ayuntamiento de Alcalá de Henares a la mejor obra de ficción infantil y juvenil. Desde el año 2001 colabora semanalmente en El País.

MARISA LÓPEZ DIZ (1970), licenciada en Filología Hispánica, especialista en asturiano y gallego-asturiano. Actualmente es profesora de lengua asturiana y francés. Y cuenta con las siguientes publicaciones: *Tiempu de tristura*, Editora del Norte; *Poemes de Carambelu*, Editorial Pintar-Pintar; *A terra esquecida*, Trabe; *Malva y el paragües máxicu* (asturiano y castellano); *Binoca* (gallego-asturiano y castellano), Editorial Pintar-Pintar. Ha recibido los siguientes premios: Poesía Joven, 1991; Fernán-Coronas de poesía, 1998; Cuentos pola Oficialidá del Asturianu, 1998; Dafne de relato corto, 1999; Elvira Castañón de poesía, 2001; Cartes d'Amor n'asturianu, 2005; Microrrelatos Minimorum, 2005; Haikus, 2006; Premio de la Crítica de la Asociación de Escritores de Asturias, 2007; Premio Xeira de narraciones cortas en gallego-asturiano, 2007; Premio Mujeres silenciadas Argentina Rubiera, de poesía, 2008.

ANTONIO MACHADO (1875-1939), aunque influido por el modernismo y el simbolismo, su obra es expresión lírica de las ideas de la Generación del 98. Era hermano menor del también poeta Manuel Machado. En 1899, durante su primer viaje a París, trabajó en la editorial Garnier, y posteriormente varias veces regresó a la capital francesa, donde entabló amistad con Rubén Darío. Doctorado en Filosofía y Letras (1918), desempeñó su cátedra en Segovia y en 1928 fue elegido miembro de la Real Academia Española. Machado consideró que su misión era «eternizar lo momentáneo», capturar la «onda fugitiva» y transformar el poema en «palabra en el tiempo». En los años posteriores se acentuó su meditación sobre lo pasajero y lo eterno en *Campos de Castilla* (1912), *Nuevas canciones* (1924). Machado escribió algunos poemas y varios textos en prosa, parte de los cuales fueron recogidos en *La guerra* (1937); se trata de escritos testimoniales, plenamente incardinados en las circunstancias históricas del momento.

MANUEL MACHADO (1874-1947), hermano mayor del gran poeta Antonio Machado, es una figura representativa del espíritu modernista en la poesía española de su época. Su personalidad a la vez cosmopolita y andaluza se plasma en una lírica en la que el gusto modernista coexiste con los motivos populares. Vivió largas temporadas en París, donde entró en contacto con la poesía simbolista francesa. La aparición de *Alma* (1902), *Caprichos* (1905) y *La fiesta nacional (Rojo y negro)* (1906) lo consagró como una de las figuras más sobresalientes de la nueva poesía. Publicó también la novela *El amor y la muerte* (1913) y los ensayos *La guerra literaria* (1914) y *Un año de teatro* (1918). Asimismo, escribió en colaboración con su hermano Antonio varias obras de teatro en verso, entre las que destacan *Juan de Mañara* (1927), *La Lola se va a los puertos* (1929), *La duquesa de Benamejé* (1932) y *El hombre que murió en la guerra* (1940).

EDUARDO MARQUINA (1879–1946), poeta y dramaturgo de familia aragonesa, estudió en su ciudad natal, Barcelona. Compuso su obra en castellano e inició su labor literaria con la publicación de poemarios de signo modernista como *Las vendimias* (1901), *Églogas* (1902) y *Elegías* (1905), aunque después se orientó hacia una temática más apegada a la realidad social en *Canciones del momento* (1910) y *Tierras de España* (1914). Su teatro, más importante por su volumen y su éxito, está formado por una serie de estampas históricas de gusto modernista en las que lo lírico predomina sobre lo dramático. De su producción dramática destacan *Las hijas del Cid* (1908), *En Flandes se ha puesto el sol* (1910), *Doña María la Brava*, *El monje blanco* (1930), *La Santa Hermandad* (1939) y *Pasos y trabajos de Santa Teresa de Jesús* (1943). Visitó varias repúblicas hispanoamericanas y en 1946 fue nombrado Embajador Extraordinario para asistir a la toma de posesión del nuevo presidente de Colombia.

CONCHA MÉNDEZ (1898–1986), fue una escritora española de la Generación del 27, especialmente conocida por su obra poética. Comenzó a escribir poesía muy joven. Veraneando en San Sebastián, con 19 años, conoce a Luis Buñuel, y, durante cinco años, serán novios. Ese noviazgo, y la amistad con Alberti y Lorca, la unirán al grupo del 27. Viaja por varios países, destacando Inglaterra y Argentina. Se exilian tras la Guerra Civil a París, y La Habana, aquí hasta 1943. Regresa a Madrid en 1966. Sigue residiendo en México hasta su fallecimiento en 1986. En 1991 se publican sus memorias sacadas de unas cintas que había ido grabando. Escribió varios libros de poesía, entre las cuales destacan: *Inquietudes* (1926), *Canciones de mar y tierra* (1930), *El carbón y la rosa* (1935), *Niño y sombras* (1936), *Sombras y sueños* (1944).

ÁNGEL MENDOZA (1969), maestro de Educación Infantil, es autor de los cuadernos de poemas *La canción del verano* (Rota, 1996), *El Norte* (Ateneo de Sanlúcar, 1999) y *Luz de Hospital*. Ha publicado los libros *Pequeñas Posesiones* (Ed. Renacimiento. Sevilla. 2000), *Cercanías* (Ed. Pre-Textos. Valencia. 2002), *Horario de Invierno* (Ed. Pre-Textos. Valencia. 2006). Su penúltimo libro, *Fiesta de canciones*, fue su primera incursión en la poesía para niños y fue publicado por Hiperión en 2007. Ha obtenido el Premio Nacional de Poesía Jóvenes Creadores (Ayuntamiento de Madrid, 1996), por el que fue seleccionado para acudir a la Bienal de Jóvenes Artistas de Europa y el Mediterráneo, celebrada en Turín (Italia) en 1997. Está, igualmente, en posesión del Premio Luis Cernuda (Ayuntamiento de Sevilla, 1997), Premio Platero del Club del Libro Español de las Naciones Unidas en 1998, Premio Internacional de Poesía ‘Arcipreste de Hita’ (Ayuntamiento de Alcalá La Real–Jaen, 2001), Premio Nacional de Poesía ‘Fernando Quiñones (Cádiz, 2004), Premio de Poesía ‘Villa de Cox’ (Alicante, 2005).

FÉLIX MARÍA DE SAMANIEGO (1745–1801), escritor destacado en la literatura de la Ilustración. El profesor Manuel Hurtado de Mendoza lo instruyó en distintas materias: latín, gramática española, ortografía y prosodia. Este aprendizaje humanístico resultó fundamental para el autor. Ante la desconfianza que tenía su padre por la enseñanza universitaria, fue enviado a completar sus estudios a Francia, siguiendo las costumbres de la nobleza vasca. Sus estudios en Francia dieron consistencia al humanista, formación que completó con la lectura constante de autores hispanos y extranjeros. Concluidos los estudios, viajó un tiempo por Burdeos y Toulouse. En agosto de 1763 volvió definitivamente a su tierra. Fue miembro fundador de Real Sociedad Bascongada. En 1777 había acabado ya su colección de *Fábulas morales* que envió a Madrid a Tomás de Iriarte y que fueron publicadas en 1781.

JOSÉ MORENO VILLA (1887–1955), cursó dos carreras universitarias, Análisis Químico en la Universidad de Friburgo (Alemania) e Historia del Arte en la Universidad Central de Madrid. En 1937 se exilió a México a causa de la Guerra Civil española, y permaneció en dicho país hasta su muerte. Considerado un autor de transición entre la Generación del 98 y la del 27, se caracterizó por su estilo sobrio e intelectual. Sus primeros poemarios, *Garba* (1913), *El pasajero* (1914), *Luchas de „Pena“ y „Alegría“ y su transfiguración* (1915) y *Evoluciones* (1918) fueron marcados por sus inquietudes ideológicas y una tendencia hacia el simbolismo. Su contacto con la Residencia de Estudiantes de Madrid lo aproximó a la Generación del 27. Publicó entonces *Colección* (1924), *Jacinta la pelirroja* (1929) y algunas obras cercanas al surrealismo como *Carambas* (1931), *Puentes que no acaban* (1933) y *Salón sin muros* (1936). Sus últimas obras, *Puerta severa* (1941) y *La noche del Verbo* (1942), cargadas de nostalgia, tratan sobre su exilio en México.

CARLOS MURCIANO (1931), ha cultivado diversos géneros, siempre con una gran habilidad; su obra abarca la poesía, la prosa, la traducción y la musicología, así como la crítica de arte y literaria. Trabajó de intendente mercantil desde 1956 hasta 1987, momento en el que abandonó su cargo para dedicarse enteramente a la actividad literaria. Ha colaborado en diferentes periódicos y revistas culturales. De su obra se ha destacado el dominio formal y la variedad temática y de registro. A lo largo de su vida ha recibido numerosos premios, entre los cuales el Premio Nacional de Poesía por *Este claro silencio* (1970) y el Premio Nacional de Literatura Infantil y Juvenil por *El mar sigue esperando* (1982). Ha recibido también el Premio de Poesía de Ángaro por su obra *Algo tiembla* (2010).

CARLOS REVIEJO (1942), escritor español especializado en literatura infantil. Tras los primeros pasos dentro del campo de la poesía para adultos, la profesión de maestro le acercó al mundo de la

infancia y a él, preferentemente, ha dedicado la mayor parte de su producción literaria, que abarca distintos géneros, desde la poesía y la narrativa, al folclore. Algunos de sus libros han recibido diferentes distinciones, entre las que destacan Mejor libro del Año por el Banco del Libro de Caracas y Premio White Raven de la Biblioteca de Múnich (Alemania) por *Dragonalia*, el Premio Nacional al libro mejor editado de *Canto y Cuento*, *Déjame que te cuente* y Premio Versos de colores o la Mención de Honor de la Feria del Libro de Bolonia (Italia) por *Don Quijote en pictogramas*. Varios de sus libros han sido traducidos a diversos idiomas y sus poemas y cuentos aparecen en antologías y libros de texto.

ANA MARÍA ROMERO YEBRA (1945), vive en Almería desde 1981, donde ejerce como maestra en el Colegio Público «El Puche». Sus intereses son dispares y entre ellos figuran la pintura y la cerámica. Ha impartido cursos de animación a la lectura y ha participado en diversos congresos y Jornadas de Literatura Infantil. Sus creaciones literarias se orientan hacia la poesía, tanto para adultos (*Entero para mí*, *Isla de Bretema*, *Cantos de arcilla*, *Horario de la hondura*, *Mirando escaparates*, *El llanto de Penélope...*) como para niños en donde tiene una obra amplia y de creciente interés y calidad (*Hormigueta negra*, *La vaca Dosinda*, *Verdes amigos*, *El memoriápodo*, *Doña Pescadilla*, *Ronda de Nanas*, *La princesa aburrida* y muchos más). Asimismo ha colaborado en distintas antologías y ha publicado una buena selección de cuentos troquelados para los más pequeños. Su producción supera la treintena de títulos.

JOAQUÍN ROMERO MURUBE (1904–1969). Este poeta, en el que destacan las raíces andaluzas, fue director de los Reales Alcázares de Sevilla, cargo en el que fue confirmado en 1943 y que ocupó hasta su muerte. Inicialmente, su producción se insertó en las corrientes modernista y clasicista (*Prosarios*, 1924; *Canción del amante andaluz*, 1941), para derivar más tarde hacia tendencias arabizantes (*Kasida del olvido*, 1945; *Tierra y canción*, 1948). Fue también un fino y elegante prosista: *Sevilla en los labios* (1938) y *Discurso de la mentira* (1943), el primero de un buen número de libros de posguerra desviados hacia la vertiente poética, evocadores de cosas y tiempos pasados a través de una nostalgia sevillana: *Ya es tarde* (1948), *Memoriales y divagaciones* (1950), *Pueblo lejano* (1950) y *Los cielos que perdimos* (1959).

MARINA ROMERO (1908–2001), profesora, conferenciante, conocedora de varios idiomas, viajera por múltiples países, miembro de distintas Asociaciones Profesionales. Fue alumna del International Institute for Girls in Spain y estudió Filosofía y Letras en la Universidad Central de Madrid, hoy Complutense. Antes de la Guerra Civil española se trasladó a California (U.S.A.) con una beca del Smith College y del Gobierno español. Junto a Princeton, fue profesora de Lengua y Literatura

Españolas de la Universidad de Rutgers durante más de treinta años, desde 1938 hasta 1970. En 1935 publicó su primer libro *Poemas* y luego escribió varios libros más de poesía (*Nostalgia del mañana*, *Presencia del recuerdo*, *Midas*, *poemas de amor*, *Sin agua, el mar*) y uno de ensayo (*Paisaje y literatura de España. Antología de la generación del 98*). En 1970 regresó definitivamente a Madrid y realizó una fructífera actividad poética en la que destacan sus poemas para niños con la publicación de *Alegrías* en 1973.

LUIS ROSALES (1910–1992), por la fecha en que empezó a publicar, se le ubica en la Generación del 36. Estudió en Granada las carreras de Derecho y Letras, y Filología Románica en Madrid. Allí publicó sus primeros poemas en la revista *Los cuatro vientos* (1933). Su primer libro, *Abril* (1935), con una serie de poemas de amor, tiene influencia de los poetas del Siglo de Oro. En 1949 publicó su libro más importante, *La casa encendida*, largo poema narrativo y autobiográfico, ampliado en la reedición de 1967. En 1951 obtuvo el Premio Nacional de Poesía con *Rimas*. También dejó una importante obra de ensayo literario, de la que merecen mencionarse los libros *Cervantes y la libertad* (1960), *El sentimiento del desengaño en la poesía barroca* (1966) y *Lírica española* (1972). Fue premio Cervantes de Literatura (1982) y desde 1962 miembro de la Real Academia Española.

PEDRO SALINAS (1891–1951), miembro de la Generación del 27, en la que destacó como poeta del amor. Profundo intelectual y humanista, Salinas estudió las carreras de derecho y de Filosofía y Letras. Fue lector de español en la Universidad de París entre 1914 y 1917, año en que se doctoró en letras. En la década de 1920 comenzó a colaborar con la *Revista de Occidente* y fue Catedrático de Lengua y Literatura Españolas en las Universidades de Sevilla y Murcia. Trabajó como lector de español en Cambridge. La primera etapa, de poesía pura, influida por Juan Ramón Jiménez, abarca desde los inicios hasta 1931 (*Presagios*, 1924; *Seguro azar*, 1929 y *Fábula y signo*, 1931). La segunda, de poesía amorosa, alcanza hasta 1939 (*La voz a ti debida*, 1933; *Razón de amor*, 1936 y *Largo lamento*, 1939). La tercera etapa, de 1939 hasta su muerte, reflejó sus inquietudes filosóficas, y una preocupación por la función del poeta y del arte: *El contemplado* (1946), *Todo más claro y otros poemas* (1949) y *Confianza* 1942–1944.

ELOY SÁNCHEZ ROSILLO (1948), ha publicado varios libros de poemas: *Maneras de estar solo* (1978), con el que obtuvo el Premio Adonáis, *Páginas de un diario* (1981), *Elegías* (1984), *Autorretratos* (1989), *La vida* (1996), *La certeza* (Tusquets, 2005), al que se le concedió el Premio Nacional de la Crítica, y *Oír la luz* (Tusquets, 2008). Los cinco primeros títulos mencionados están ahora recogidos en *Las cosas como fueron. Poesía completa, 1974–2003* (Tusquets, Barcelona, 2004). Existe también una antología de su obra, *Confidencias* (Renacimiento, Sevilla, 2006), editada posteriormente en México bajo el

título de *El manantial del tiempo* (Universidad de las Américas, Puebla, 2007). Ha publicado asimismo el ensayo *La fuerza del destino* (1992) y tradujo una *Antología poética* de Leopardi (1998). Figura en las antologías más representativas y difundidas. Algunos de sus libros y selecciones de su poesía han sido traducidos a diversos idiomas. Es profesor de Literatura Española en la Facultad de Letras de la Universidad de Murcia.

MIGUEL DE UNAMUNO (1864–1936), escritor, poeta y filósofo español, exponente de la Generación del 98. Entre 1880 y 1884 estudió Filosofía y Letras en la Universidad de Madrid, accedió a la Cátedra de Lengua y Literatura Griega en la Universidad de Salamanca, en la que desde 1901 fue Rector y Catedrático de Historia de la Lengua Castellana. Su idea básica de entender al hombre como «ente de carne y hueso» y la vida como un fin en sí mismo se proyectaron en obras como *En torno al casticismo* (1895), *Mi religión y otros ensayos* (1910), o *Del sentimiento trágico de la vida* (1913). Ya desde su primer libro, *Poesías* (1907), se perfilan los temas que van a dominar en la poética unamuniana: el conflicto religioso, la patria y la vida doméstica. Es autor de un importante ensayo sobre dos personajes clave de la literatura universal en la *Vida de don Quijote y Sancho* (1905) y de las novelas *Paz en la guerra* (1897), *Amor y pedagogía* (1902), *Niebla* (1914), *Abel Sánchez* (1917), *La tía Tula* (1921), tan como *Tres novelas ejemplares y un prólogo* (1920).

MARÍA DE LA LUZ URIBE (1936–1994), poetisa chileno-española, estudió Educación en la Universidad de Chile y luego hizo un postgrado en Historia de la Literatura en Roma titulándose con una tesis acerca de Cesare Pavese. Cultivó la prosa, la poesía y el teatro. Con su esposo, el ilustrador Fernando Krahn, constituyeron una pareja creativa que se concentró en la producción de libros para niños, primero en Estados Unidos y luego en Chile y España. Juntos publicaron más de una veintena de libros, en su mayoría poesía y cuentos en verso. Vivía en Sitges (Barcelona) desde 1973. La obra *Cuenta que te cuento* (Barcelona: Juventud, 1979), fue seleccionada en el VI Simposio sobre Literatura Infantil y Lectura, organizado por la Fundación Germán Sánchez Ruipérez, en junio de 2000 como una de las cien obras de la Literatura Infantil española del siglo XX.

ADRIANO DEL VALLE (1895–1957), de padre asturiano y madre andaluza de ascendencia italiana, Adriano del Valle recorrió toda la Península entre sus diecisiete y sus veintiún años. Se acercó pronto a la poesía bajo la influencia de Rubén Darío. La influencia de Federico García Lorca y de Rafael Alberti se hacen notar en su primer poemario, *Primavera portátil* (1934). En 1934 y 1937 obtuvo el Premio Sánchez Bedoya, otorgado por la Real Academia Sevillana de Buenas Letras y, en 1934 se le concedió el Premio Nacional de Literatura por su obra *Mundo sin tranvías*, escrita entre 1931 y 1933,

y que quedó inédita en vida del autor. El libro *Arpa fiel* (1941) le valió el Premio Nacional de Literatura José Antonio Primo de Rivera de 1941 y el Premio Fastenrath, de la Real Academia Española, en 1942, y fue saludado por Azorín como un hito en la creación poética española. Su producción tardía incluye *Sonetos a Italia* (1942); *La Innombrable* (1954); *Oda náutica a Cádiz* (1957); *Égloga de Gabriel Miró y Fábula del Peñón de Ifach* (1957).

PURA VÁZQUEZ (1918–2006), estudiaba el Bachillerato Universitario en Orense y se hizo Maestra Nacional. Trabajó en periódicos como *La Zarpa*, *Galicia*, *La noche*, *La Voz de Galicia* y *El Ideal gallego*. Su primer libro, *Peregrino de amor*, se publicó en Lareche, África. Vivió varios años en Caracas, Venezuela, donde dirigió un jardín de infancia y el Archivo Fotográfico del Instituto Nacional de Cooperación Educativa. Pasó cuatro años en la Universidad Central de Venezuela y dos en la Reaseguradora Nacional. Publicó algunas de sus obras en los mismos libros de su hermana Dora Vázquez, compartiendo los gastos de la publicación; es el caso de *Monicreques*, *Fantasías infantiles* y *Ronseles*. Publicó también *Columpio de luna a sol* (1951), *Mañana del amor* (1956), *Zodiaco* (1992), etc. Fue profesora en el Colegio Nacional „San Cristóbal“, hasta su jubilación a principios de los noventa. En 2000 recibió el Premio das Artes e das Letras de Galicia.

LOPE FÉLIX DE VEGA CARPIO (1562–1635), fue uno de los más importantes poetas y dramaturgos del Siglo de Oro español. Estudió en el colegio de la Compañía de Jesús de Madrid y en las Universidades de Alcalá y Salamanca. Fue soldado, secretario de varios diplomáticos y, finalmente, sacerdote. En 1609 publicó *Arte nuevo de hacer comedias*, donde expuso su concepción del teatro. Escribió en todos los géneros literarios: novelas, dramas y poesía, tanto lírica como dramática. De corte tradicional, arte menor, y al estilo italianizante renacentista. Fue uno de los iniciadores del romancero nuevo, escribió poemas tradicionales y populares. Entre sus numerosas obras (3000 sonetos, varios centenares de comedias etc.) destacan: *Rimas* (1604), *Romancero espiritual* (1619), *Amarilis* (égloga, 1633), *Filis* (1635), *La Jerusalén conquistada* (1609), *La Arcadia* (novela, 1598), comedias *La dama boba* (1613), *El perro del hortelano* (1613), *Fuenteovejuna* (1614), *El caballero de Olmedo* (1620–1625) etc.

CELIA VIÑAS OLIVELLA (1915–1954), escribió poesía infantil en español y catalán, con una obra breve pero considerada renovadora y clave en el panorama de la posguerra. Su infancia y juventud transcurren en Palma de Mallorca y en Barcelona, donde comenzó sus estudios de Filosofía y Letras, los cuales se vieron interrumpidos por la Guerra Civil, y que terminó en 1941. A su llegada a Almería en 1943, tras obtener la Cátedra de Lengua y Literatura, donde trabajó varios años como maestra,

se encontró con una ciudad provinciana, que sufría las consecuencias de la posguerra, sin universidad y sin vida cultural. Desde su juventud demostró un extraordinario interés por la cultura, asistiendo en Barcelona a todos aquellos eventos que podía y la situación de la ciudad andaluza, lejos de desanimarla, supuso un estímulo que la incitó a ser ella quien promoviese distintas actividades que dieron a Almería un brillo sin precedentes. Entre sus poemarios destacan: *Trigo del corazón* (1946), *Canción tonta en el Sur* (1948), *Palabras sin voz* (1953), *Poesía Última* (1979).

GIL VICENTE (1465–1536), dramaturgo, músico y actor portugués–español. El teatro portugués y castellano tiene uno de sus pilares fundacionales en la obra de Gil Vicente, quien ocupa un lugar destacado en la gestación y consolidación de estas dos tradiciones dramáticas. Cultivó su lengua materna y el castellano con el mismo gracejo y frescura. De las 44 obras que han llegado hasta nosotros, 15 están escritas en el primer idioma, 11 en el segundo y 18 en una mezcla de ambos, que él mismo denominaba «algarabía luso–hispana». Poco es lo que se sabe de su vida, empezando por las fechas y lugares de nacimiento y muerte, de los que no hay certeza absoluta. Sí se sabe, en cambio, que estuvo ligado a la corte portuguesa, para cuyas celebraciones más importantes escribió algunas de sus piezas teatrales.

БИБЛИОГРАФИЈА / LITERATURA

- Bravo-Villasante, Carmen. *Historia de la literatura infantil española*. Revista de Occidente, Madrid, 1959.
- Bravo-Villasante, Carmen. *Antología de la literatura infantil en lengua española*, 2 vols. Editorial Doncel, Madrid, 1966.
- Casado, Manuel. *Cantaré tus alabanzas: Selección de poesías para orar*. RIALP, Madrid, 2006.
- Celaya, Gabriel. “La poesía oral” en *Revista de Occidente*, No. 23 (febrero de 1965), pp. 208-215.
- Cerrillo, Pedro y Jaime García Padrino (coordinadores). *Poesía infantil. Teoría, crítica e investigación*. Editorial Universidad de Castilla-La Mancha, Colección Estudios, 1990.
- Fernández Rodríguez, Antonio. *Versos para niños*. Antología lírica ilustrada de poesías recitables. Miguel Ángel Salvatella, Barcelona, 1954.
- Francisco Villaespesa para niños y jóvenes. Edición preparada por Antonio A. Gómez Yebra. Ilustraciones de Raquel Tejero Garfía. Ediciones de la Torre, Madrid, 2012.
- Frenk, Margit. *Rimas de niños y para niños*. De la antigua lírica popular hispánica. Castalia, Madrid, 1987.
- Fuertes, Gloria. *Canciones para niños*. Editorial Escuela Española, Madrid, 1944 y Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2003.
- Fuertes, Gloria. *Antología de Gloria Fuertes para niños*. Susaeta, Madrid, 2001.
- Gabriel Celaya para niños. Edición preparada por María Asunción Mateo. Dibujo de Gabriel Celaya. Ediciones de la Torre, Madrid, 2001.
- García Lorca, Federico. *Canciones, poemas y romances para niños*. Octaedro, Barcelona, 2005.
- García Padrino, Jaime y Lucía Solana Pérez. *Por caminos azules: Antología de poesía infantil*. Anaya, Madrid, 2004.
- Gil, Bonifacio. *Cancionero infantil*. Taurus, Madrid, 1964.
- Gómez Yebra, Antonio A. *Versos de pluma*. Fundación Jorge Guillén, Valladolid, 1999.
- González Torices, José. *Poemas mensajeros*. Cancionero de aguiluchos. Editorial Mundo Negro, Madrid, 2007.
- Hidalgo, José Luis. *Poesía completa*. Centro de Estudios Montañeses, Santander, 1997.

- Jiménez, Juan Ramón, Federico García Lorca y Rafael Alberti. *Mi primer libro de poemas*. Ilustraciones de Luis de Horna. Anaya, Madrid, 2004.
- Juan Ramón Jiménez para niños. Edición preparada por Manuel García Viñó. Ilustraciones de Pepi Sánchez (tercera edición). Ediciones de la Torre, Madrid, 1999.
- Konstantinović, Radivoje. *O prevođenju poezije i drugi ogledi*. Adresa, Novi Sad, 2010.
- La Generación del 27 para niños y jóvenes. Edición preparada por María Asunción Mateo. Ilustración de Jesús Aroca. Ediciones de la Torre, Madrid, 2003.
- Machado, Antonio y Manuel. *Antología poética*. Cátedra, Madrid, 2007.
- Mapa infantil para un juego de damas. *Poemas para conocer la situación de la infancia en España*. Instituto de la mujer. 2009.
<http://www.inmujer.gob.es/areasTematicas/educacion/programas/docs/MapaInfantiljuegoDamas.pdf>
- Miguel Hernández para niños. Ediciones de la Torre, Madrid, 1989.
- Moreno Fernández, José. *La poesía infantil en sus textos: hacia un canón convergente* (tesis doctoral). Editorial Universidad de Almería, 2004.
- Moreno Fernández, José. *Últimos poemas para primeros lectores (Antologías y libros escolares)*. Instituto de Estudios Almerienses, 2007.
[http://www.dipalme.org/Servicios/Anexos/anexosiea.nsf/VAnexos/IEA-UPN-upn/\\$File/UPN-upn.pdf](http://www.dipalme.org/Servicios/Anexos/anexosiea.nsf/VAnexos/IEA-UPN-upn/$File/UPN-upn.pdf)
- Murciano, Carlos. “Medio siglo de literatura infantil” en *Escuela española* No. 3000, 26 de abril de 1990.
- Pedro Salinas para niños. Edición preparada por Solita Salinas. Ilustraciones por Jesús Aroca. Ediciones de la Torre, Madrid, 1992.
- Pelegrín, Ana. *Poseía española para niños*. Alfaguara, Madrid, 2009 (primera edición 1997).
- Pelegrín, Ana. *Poseía española para jóvenes*. Alfaguara, Madrid, 2002 (primera edición 1998).
- Pelegrín, Ana María. *Poseía española para niños*. Taurus, Madrid, 1969.
- Reviejo, Carlos y Eduardo Soler. *Canto y cuento* (Antología poética para niños). SM, Madrid, 2005 (primera edición 1997).
- Rodríguez Marín, Francisco. *Rimas infantiles*. Biblioteca Tradiciones populares, Madrid, 1884.
- Romá, Juan Miguel. *Selección de poesía para niños*. Ares, Valencia, 1961.
- Rosales, Luis. *Obras completas I*. Trotta, Madrid, 1996.
- Sánchez Trincado, José Luis. *Poesía infantil recitable*. Compañía literaria, Madrid, 2002.
- Sibinović, Miodrag. *Novi original. Uvod u prevođenje*. Naučna knjiga, Beograd, 1990.
- Torres, Federico. *Poesía infantil. 100 de las mejores poesías españolas e hispanoamericanas para niños*, Hernando, Madrid, 1951.
- Villalón, Fernando. *Poesías completas*. Edición de Jacques Issorel. Cátedra, Madrid, 1998.

Фото: Бранко Лучић / Foto: Branko Lučić

Бојана Ковачевић Петровић, дипломирала је и мастерирала на Групи за шпански језик и хиспанске књижевности на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Запослена је као асистент за шпански језик на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду и ангажована као докторанд сарадник на Филолошком факултету у Београду. Њена поља истраживања обухватају савремену хиспаноамеричку и шпанску књижевност, шпански језик, традуктологију, шпанско и хиспаноамеричко позориште и хиспанске културе. Објавила је више научних чланака и есеја о књижевном стваралаштву Карлоса Фуентеса, Марија Варгаса Љосе, Октавија Паса, Сое Валдес, Фернанда Арабала... Бави се књижевним, судским, симултаним и консекутивним превођењем. Члан је Удружења књижевних

Bojana Kovačević Petrović, licenciada, maestra y doctoranda en Filología Hispánica por la Facultad de Filología de la Universidad de Belgrado (Serbia). Es profesora asistente en la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Novi Sad, en el Lectorado de la Lengua Española del Departamento de Lenguas Romances, y colaboradora del Departamento de Estudios Ibéricos de la Facultad de Filología de Belgrado. Sus campos de investigación son la literatura hispanoamericana y española contemporánea, la lengua española, la traductología, el teatro español e hispanoamericano, las culturas hispánicas, las lenguas indígenas. Ha publicado varios artículos académicos y ensayos sobre la creación literaria de Carlos Fuentes, Mario Vargas Llosa, Octavio Paz, Zoé Valdés, Fernando Arrabal... Es miembro de la Asociación de Traductores Literarios de Serbia,

преводилица Србије, Друштва хиспаниста Србије, Мреже хиспаниста Средње Европе и стални судски преводица за шпански језик при АП Војводини. Превела је петнаестак књига, међу којима су и мемоари *Пре краја* Ернеста Сабата (АЕД Студио, 2002), романи *Лака комедија* Едуарда Мендосе (АЕД Студио, 2004), *Дијана или усамљена бојиња лова* Карлоса Фуентеса (КОВ, 2006), *Драме* Марија Варгаса Љосе (ГНБ, Зрењанин 2010. и 2011), *Жена која њлаче* и *Месец у кавезу* Сое Валдес (Лагуна, 2014. и 2016) и друге, и приредила двотомну *Антологију хиспаноамеричке њриче XXI века Вечииа смрти од љубави јача* (Танеси, Београд 2011. и 2012). Превела је и преко педесет прича, петнаестак позоришних комада, бројне есеје и филмове. Добитница је Повеље за хвалности Института Сервантес у Београду за исказану подршку и сарадњу у активностима Института Сервантес на промоцији шпанског језика и хиспанских култура у периоду 2004-2014.

de la Red de Hispanistas de Europa Central y de la Asociación de Hispanistas Serbios. Asimismo es traductora jurada de español para la región de Voivodina. Ha traducido quince libros, entre los cuales destacan memorias *Antes del fin* de Ernesto Sabato (AED Studio, 2002), *Una comedia ligera* de Eduardo Mendoza (AED Studio, 2004), *Diana o la cazadora solitaria* de Carlos Fuentes (KOV, 2006), *Obras de teatro* de Mario Vargas Llosa (GNB Zrenjanin, 2010 y 2011), novelas *La mujer que llora* y *La cazadora de astros* de Zoé Valdés (Laguna, 2014/2016) etc., y ha editado dos volúmenes de *Antología del cuento hispanoamericano del siglo XX(I)* (Tanesi 2011 y 2012). Asimismo ha traducido más de cincuenta cuentos, quince obras de teatro, varios ensayos y ponencias, publicados en una decena de revistas serbias. Ha recibido el Diploma de reconocimiento del Instituto Cervantes de Belgrado por su destacado apoyo y colaboración en las acciones de difusión de la lengua y cultura en español en el período 2004-2014.

САДРЖАЈ / ÍNDICE

Шал од папира или вечна магија поезије / 9
La bufanda de papel o la magia eterna de la poesía / 13

Carmen Gil / Кармен Хил

Leer... – Читање је... / 19

Tradicional / Традиционална

La farola rota – Разбијени фењер / 21

Anónimo / Анонимни песник

Carolina y Olé – Каролина и Оле / 22

Anónimo / Анонимни песник

Los veinte ratones – Двадесет мишева / 23

Anónimo / Анонимни песник

Del rosal sale la rosa... – У башти цвета ружица / 24

Tradicional / Традиционална

Pimpón – Пимпон / 25

Popular / Народна

Don gato – Дон мачор / 26

Popular / Народна

Doña Semana – Госпођа Недеља / 27

Gil Vicente / Хил Висенте

Cantiga – Кантига / 28

Lope de Vega / Лопе де Вега

La nena astuta – Лукава девојчица / 29

Félix María de Samaniego / Феликс Марија де Саманијего

La cigarra y la hormiga – Цврчак и мрав / 30

Tomás de Iriarte / Томас де Иријарте

Los dos conejos – Два зеца / 32

Miguel de Unamuno / Мигел де Унамуно

Madre, llévame a la cama – Мајко, води ме на починак / 34

Antonio Machado / Антонио Мањадо

Sol de invierno – Зимско сунце / 35

Manuel Machado / Мануел Мањадо

La campana – Звоно / 36

Eduardo Marquina / Едуардо Маркина

La hermana – Сестра / 37

Juan Ramón Jiménez / Хуан Рамон Хименес

Abril – Април / 38

José Moreno Villa / Хосе Морено Виља

Canción – Песма / 39

Pedro Salinas / Педро Салинас

La niña llama a su padre “Tatá, dadá” – Девојчица зове оца „Тата, дада“ / 40

Jorge Gullén / Хорхе Гиљен

Soledades – Самоће / 41

Adriano del Valle / Адријано дел Ваље

Canción de cuna de los elefantes – Успаванка за слонове / 42

Gerardo Diego / Херардо Дијего

El niño mudo – Неми дечак / 43

Federico García Lorca / Федерико Гарсија Лорка

Paisaje – Пејзаж / 44

Concha Méndez / Конџа Мендес

Los mapas – Мапе / 45

Vicente Aleixandre / Висенте Алеиксандре

Adolescencia – Одрастање / 46

Rafael Alberti / Рафаел Алберти

Rutas – Путеви / 47

Ángela Figuera / Анхела Фигера

¡Corre que te pilla! – Сад ћу да те ухватим! / 48

Luis Cernuda / Луис Сernуда

Malibú – Малибу / 49

Joaquín Romero Murube / Хоакин Ромеро Мурубe

Canción de hormigas – Мравља песма / 50

Carmen Conde / Кармен Конде

La hermanilla – Сестрица / 51

Concha Lagos / Конђа Лагос

Arroyo claro – Бистри поток / 52

Marina Romero / Марина Ромеро

Arco iris – Дуга / 53

Clemencia Laborda / Клеменсија Лаборда

Casa – Кућа / 54

Miguel Hernández / Мигел Ернандес

En este campo – На пољу том / 55

Luis Rosales / Луис Росалес

Nana – Успаванка / 56

Gabriel Celaya / Габријел Селаја

Tarde malva y oro – Златно поподне / 58

Diego Díaz Hierro / Дијего Дијас Јеро

En la playa – На плажи / 59

José García Nieto / Хосе Гарсија Нијето

Dedicatoria – Посвета / 60

Celia Viñas Olivella / Селија Вињас Оливeља

El primer resfriado – Прва прехлада / 62

Gloria Fuertes / Глорија Фуертес

Cómo se dibuja un paisaje – Како се црта пејзаж / 63

Pura Vázquez / Пура Васкес

El caracol – Пуж / 64

José Luis Hidalgo / Хосе Луис Идалго

Yo tengo un lazo azul – Имам једну плаву машну / 65

Joaquín González Estrada / Хоакин Гонсалес Естрада

León – Лав / 66

Julio Alfredo Egea / Хулио Алфредо Ехеа

La palabra – Реч / 67

María Elvira Lacaci / Марија Елвира Лакаси

Solo sé... – Знам само... / 68

Jaime Ferrán / Хаиме Феран

La playa larga – Дугачка плажа / 69

José Agustín Goytisolo / Хосе Агустин Гојтисоло

Lobito bueno – Добри мали вук / 70

Antonio Fernández Molina / Антонио Фернандес Молина

Mis zapatillas – Моје ципелице / 71

Carlos Murciano / Карлос Мурсијано

La bufanda de papel – Шал од папира / 73

María de la Luz Uribe / Марија де ла Лус Урибе

El paseo de Doña Urraca – Шетња госпође Свраке / 74

Carmen Carrasco / Кармен Караско

Loa al libro – Ода књизи / 76

Carlos Reviejo / Карлос Ревјејо

El ciempiés compra zapatos – Стонога купује ципеле / 77

Ana María Romero Yebra / Ана Марија Ромеро Јебра

Voy a ser pastor – Бићу пастир / 78

José Gonzáles Torices / Хосе Гонсалес Торисес
Corazón sin patria – Срце без домовине / 80

Pilar Hernandis / Пилар Ернандис
Dos ríos – Две реке / 81

Eloy Sánchez Rosillo / Елој Санџес Росиљо
Canción de marzo – Мартовска песма / 83

Antonio A. Gómez Yebra / Антонио А. Гомес Јебра
La niña y el mar – Девојчица и море / 84

Antonio García Teijeiro / Антонио Гарсија Теихеиро
De ola en ola – Од вала до вала / 85

Marina Aoiz / Марина Аоис
¡Pero qué suerte tienes, majica! – Баш имаш среће, лепотице! / 86

Carmen Gil / Кармен Хил
El pirata Macareno – Мали гусар Макарено / 87

Alicia Borrás / Алисија Борас
De cuentos – Песма о причама / 88

Elvira Lindo / Елвира Линдо
Luna lunerita – Луно лунице / 89

Ángel Mendoza / Анхел Мендоса
Canción de carnaval – Карневалска песма / 90

Marisa López Diz / Мариса Лопес Дис
¡Qué divertido es leer! – Како је забавно читати! / 91

Gabriel Celaya / Габријел Селаја
Debo ser algo tonto – Мора да сам мало луцкаст / 93

Биографије аутора / 95
Biografías de autores / 113
Библиографија – Literatura / 133

БИБЛИОТЕКА
Књижевност за децу у свету

Бојана Ковачевић Петровић / Bojana Kovačević Petrović
ШАЛ ОД ПАПИРА / LA BUFANDA DE PAPEL

Рецензенти
Др Ксенија Шуловић
Др Јован Љуштановић
Др Надија Реброња

Лектура текста на шпанском / Corrección
Jenny T. Perdomo González

Лектура и коректура текста на српском
Др Наталија Лудошки

Цртеж на корицама
Симонида Петровић и Нађа Антић

Дизајн корица и графичка припрема
Норберт Барцал

Издавач
Међународни центар књижевности за децу
ЗМАЈЕВЕ ДЕЧЈЕ ИГРЕ
21000 Нови Сад, Змај Јовина 26/II
Тел: 021 66 11 266; 66 13 648, факс: 021 526 245
E-mail: zdigre@gmail.com
www.zmajevedecjeigre.org.rs

Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo
publicaciones@aecid.es
<https://publicacionesoficiales.boe.es>

За издавача
Душан Ђурђевић, директор

Штампа
OFFSET PRINT
Приморска 84, Нови Сад

ISBN 978-86-81501-87-0

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.134.2-93-14(082.2)

ШАЛ од папира : антологија шпанске поезије за децу и младе / приредила, обрадила и превела Бојана Ковачевић Петровић = La bufanda de papel : antología de poesía española para niños y jóvenes / selección, traducción y prólogo de Bojana Kovačević Petrović. - Нови Сад : Међународни центар књижевности за децу - Змајеве дечје игре, 2016 (Нови Сад : Offset print). - 144 стр. ; 23 см. - (Библиотека Књижевност за децу у свету)

Тираж 800. - Стр. 9-15: Шал од папира или вечна магија поезије / Бојана Ковачевић Петровић = La bufanda de papel o la magia eterna de la poesía / Bojana Kovačević Petrović. - Библиографија.

ISBN 978-86-81501-87-0

COBISS.SR-ID 305356807

Антологија шпанске поезије за децу и младе
Antología de poesía española para niños y jóvenes

